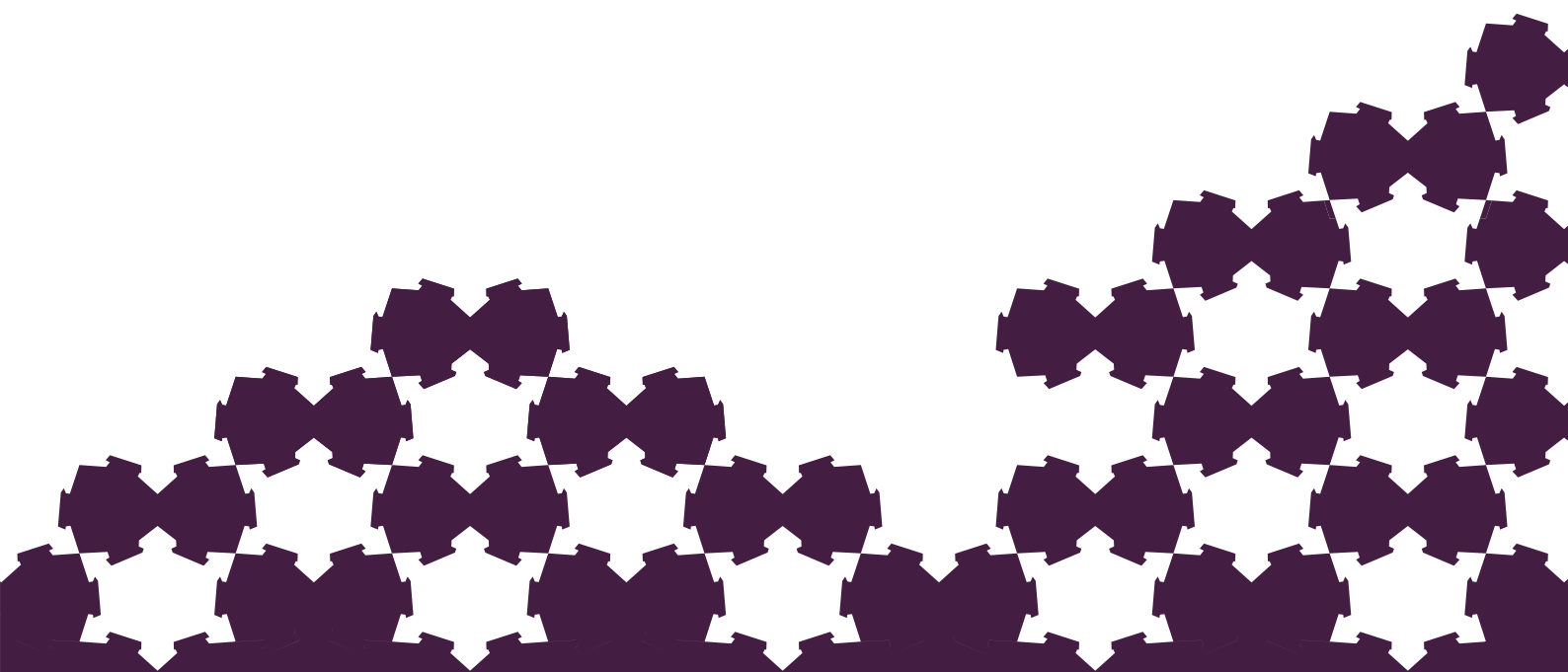

Perspectiefnota 2017

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
2.	College Uitvoeringsprogramma	8
2.1	Inleiding	8
2.2	Onderbouwing van de keuze van het college	8
3.	Gooise Meren in Balans	11
3.1	Werkwijze Gooise Meren in Balans	11
3.2	Voorgestelde ombuigingen	13
4.	Samenvattend financieel beeld 2017-2020	14
4.1	Financieel beeld 2017-2020	14
5.	Programma's	15
	Programma 1 Inwoners en Bestuur	16
	Programma 2 Veiligheid	19
	Programma 3 Openbare ruimte en verkeer	21
	Programma 4 Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme	24
	Programma 5 Duurzaamheid en Water	28
	Programma 6 Werk en inkomen	31
	Programma 7 Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd	32
	Programma 8 Sport, Cultuur en Recreatie	35
	Programma 9 Algemene baten en lasten	38
6.	Technische uitgangspunten begroting	41
6.1	Loonontwikkeling	41
6.2	Prijsontwikkeling	41
6.3	Tarieven en belastingen	41
6.4	Rekenrente	41
6.5	Algemene uitkering	41
6.6	Autonome groei bestaand beleid	42
	Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020	43
	Bijlage 2 College Uitvoeringsprogramma	57
	Bijlage 3 Formats ombuigingen	85
	Bijlage 4 Afwegingskader	146
	Bijlage 5 Vernieuwingen BBV	151

1. Inleiding

Aan de raad

College kiest met Perspectiefnota voor vitale gemeente

Voor u ligt de eerste perspectiefnota van de gemeente Gooise Meren. Deze nota schetst de contouren van de Programmabegroting 2017 - 2020. De Programmabegroting 2016 kenmerkte zich nog door een beleidsarm karakter, maar deze nota staat vol met concrete ambities, nieuw beleid en ombuigingen. Het college stond voor een enorme uitdaging om die drie grootheden met elkaar te verbinden tot een evenwichtig pakket aan maatregelen. Het blijft een bijzonder proces om te korten zodat er ruimte ontstaat om te groeien en te investeren. Ondanks die natuurlijke spanning meent het college er in geslaagd te zijn om te komen tot een evenwichtig pakket aan maatregelen. Een pakket dat past bij de vitale en gezonde gemeente die Gooise Meren wil zijn. Een gemeente die ook van de inwoners een bijdrage mag vragen om gezond en vitaal te blijven. Nu niet de verantwoordelijk nemen om met ingrijpende voorstellen te komen, is de slechtste keuze die het college had kunnen maken. Uitstel van stevige keuzes was en is geen optie: "Zuinigheid als de bodem in zicht is, komt te laat", wist de Romeinse staatsman en filosoof Seneca al.

In deze perspectiefnota vindt u allereerst de uitwerking terug van ons coalitieakkoord "Verbonden in verscheidenheid". Het akkoord is vertaald in een groot aantal beleidsvoornemens voor de jaren 2017-2020. Daarnaast hebben we gekozen voor een gevarieerd pakket aan maatregelen en pittige bezuinigingen. Daarbij gaat het ook om maatregelen zoals diensten van de gemeente meer kostendekkend te maken en besparingen door activiteiten anders te organiseren. Het college wil meteen helderheid bieden: verhoging van de OZB is onvermijdelijk gebleken om u een sluitende programmabegroting te presenteren en het bestaande begrotingstekort te dichten. Het bedrag dat (extra) aan de inwoners wordt gevraagd acht het college, gezien het hoge voorzieningenniveau van Gooise Meren, verdedigbaar. De afwegingen die het college hierbij gehanteerd heeft vindt u terug in deze nota.

Het project "Samen in Balans" en het raadplegen van het inwonerspanel 'Gooise Meren Spreekt' hebben ons de input gegeven om gefundeerde keuzes te maken. Uit de grote hoeveelheid informatie heeft het college een gestructureerd voorstel gedestilleerd. Dit te realiseren was een grote uitdaging voor een piepjonge organisatie waar het 'stof van de fusie' nog niet volledig is neergedaald. De keuzes die het college heeft gemaakt vindt u in deze perspectiefnota terug bij de diverse programma's. Om de raad maximaal in de gelegenheid te stellen haar sturende rol te vervullen heeft het college de voorstellen voor besparingen, ook waar het college niet voor heeft gekozen, transparant gemaakt en als bijlage toegevoegd.

Met deze kaders voor de Programmabegroting 2017 - 2020 zetten we weer een volgende stap naar een vitale en toekomstgerichte gemeente Gooise Meren.

College van Burgemeester en Wethouders

Leeswijzer

De raads werkgroep Financiën heeft richtlijnen vastgesteld voor de producten uit de planning en controlcyclus, waaronder ook de Perspectiefnota. Deze richtlijnen zijn als volgt:

Het 'begrotingsjaar' begint met de Perspectiefnota. Hierin vindt een 'kaderstellende' vooruitblik naar de komende jaren plaats en de komende begroting in het bijzonder. Kenmerkend hiervoor is de integrale afweging die wordt gemaakt over de inzet van de middelen voor de komende jaren. De inhoud van de Perspectiefnota kan jaarlijks veranderen, afhankelijk van de actualiteit (coalitieprogramma, bezuinigingen). Een vaste herkenbare indeling zorgt echter toch voor consistentie en herkenbaarheid.

Richtlijnen Perspectiefnota:

7. De Perspectiefnota legt tenminste het meerjarig financieel kader vast
8. Besluiten over nieuwe ontwikkelingen/wensen vinden zo veel mogelijk integraal plaats bij het vaststellen van de Perspectiefnota
9. De keuzes die we maken in de Perspectiefnota worden vertaald in de Programmabegroting
10. In de Perspectiefnota worden de (technische) uitgangspunten voor de begroting vastgesteld
11. Bij de Perspectiefnota stelt de raad speerpunten vast voor de komende Programmabegroting
12. De Perspectiefnota beschrijft in elk geval de nieuwe ontwikkelingen die van invloed zijn op de koers en/of het meerjarig financiële beeld
13. De Perspectiefnota bevat in ieder geval een meerjarig investeringsplan

De Perspectiefnota 2017 is als volgt opgebouwd:

College Uitvoeringsprogramma

Op 24 december 2015 zijn de vier coalitiepartijen VVD, D66, CDA en GroenLinks tot een akkoord gekomen. In het coalitieakkoord zijn de speerpunten en beleidsvoornemens voor de komende twee jaar benoemd. Met het akkoord is de basis gelegd voor een College Uitvoeringsprogramma voor de periode 2016 - 2018.

Gooise Meren in Balans

Het project Gooise Meren in Balans is gestart om een taakstellende bezuiniging te realiseren van € 3.8 miljoen structureel. Focus is om vanaf 2017 substantieel in te zetten op dit bedrag, met 2019 als definitief eindpunt. Deze bezuinigingsopgave wordt ingezet om een sluitende programmabegroting te krijgen.

Samenvattend financieel beeld 2017-2020

Hier is het financieel meerjarenbeeld 2017 tot en met 2020 opgenomen. Hierbij dient de Programmabegroting 2016 - 2019 inclusief amendement als basis. Na presentatie van de wijzigingen op dit beeld volgt afsluitend het nieuw financieel beeld.

Programma's

Per programma zijn de voorstellen voor nieuw beleid, de voorstellen tot bezuiniging en de voorgestelde investeringen 2017 opgenomen. Indien van toepassing is het structurele effect vanuit het eerste voortgangsverslag 2016 meegenomen.

Technische uitgangspunten programmabegroting

Hier worden de belangrijkste financiële technische parameters vermeld en de vernieuwing van de begrotingsregels.

Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020

In dit onderdeel worden de investeringen voor de jaren 2017 tot en met 2020 gepresenteerd.

Bijlage 2 College Uitvoeringsprogramma

In deze bijlage is het College Uitvoeringsprogramma opgenomen zoals vastgesteld in de vergadering van het college op 18 mei 2016.

Bijlage 3 Formats ombuigingen

In deze bijlage zijn alle formats met ombuigingsmogelijkheden opgenomen. Hierdoor is het mogelijk om alternatieven te kiezen voor de per programma opgevoerde bezuinigingen.

Bijlage 4 Afwegingskader

In dit onderdeel wordt aangegeven welke kaders het college heeft gehanteerd voor de samenstelling van de Perspectiefnota 2017.

Bijlage 5 Vernieuwingen BBV

Besluit Begroting en Verantwoording

2. College Uitvoeringsprogramma

2.1 Inleiding

Het College Uitvoeringsprogramma omvat de speerpunten van het college voor de komende anderhalf jaar. Een groot deel van de accenten van het college past binnen de huidige programmabegroting, maar voor de ambities van het college zijn ook extra inspanningen nodig.

Het college kiest voor het College Uitvoeringsprogramma onderwerpen waarop zij het accent wil liggen. Een bron hiervoor is het coalitieakkoord. Hierin zijn de vijf speerpunten van het college benoemd: Doe-democratie, Economie en Toerisme, Duurzaamheid, Preventie en Regio. Daarnaast is een aantal prioritaire aandachtspunten genoemd: Integraal Kindcentrum in Muiden, onderwijsprojecten in Muiden, sportvelden en anderen. Een tweede bron is de Programmabegroting 2016-2019. In deze programmabegroting is een aantal ambities vanuit Naarden, Muiden en Bussum in de programmabegroting terecht gekomen, waarbij de dekking ontbreekt.

Het college kiest ervoor om extra inspanningen te leveren op de speerpunten uit het coalitieakkoord, de prioritaire aandachtspunten uit het coalitieakkoord en de speerpunten uit de programmabegroting. Hieronder wordt de keuze van het college nader toegelicht. In bijlage 2 treft u het College Uitvoeringsprogramma aan.

2.2 Onderbouwing van de keuze van het college

Doe-democratie

Het past bij een gemeente die werk wil maken van samenwerking op alle fronten om speerpunten te kiezen die het samenwerken ondersteunen. De speerpunten Doe-democratie en sterke speler in de regio zijn uitdrukking van deze keuze. Doe-democratie thematiseert betrokkenheid tussen inwoners en gemeente. Op het niveau van de buurt en wijk wordt gezocht naar vormen van contact en samenwerken, in de vorm van bijvoorbeeld een buurtplatform. De gemeente stimuleert en faciliteert. In diverse kernen is ervaring opgedaan met wijkgericht werken. De inwoners zijn uiteindelijk degenen die binnen de buurt of wijk de samenwerkingsvorm kiezen die bij hen past en waarin ze ook het contact met de gemeente willen hebben. Een tweede element van het programma Doe-democratie is de omgang met initiatieven van inwoners. De gemeente is bij het gros van de initiatieven van inwoners geen partner, maar bij een aantal typen van initiatieven wel. Inwoners kunnen van mening zijn dat zij bepaalde taken die de gemeente uitvoert, zelf beter kunnen en kunnen hier een plan indienen dat de gemeente serieus in overweging moet nemen (the right to challenge). Soms is er echter een vergunning nodig, of ontbeert de inwoner middelen of de juiste kennis of hij/zij heeft anderen nodig die meedoen. In het verleden liepen initiatieven vaak vast omdat de gemeente niet thuis gaf, inwoners niet bij de juiste persoon uitkwamen of erg lang moesten wachten of te maken kregen met een combinatie van dit alles. In Bussum is ervaring opgedaan met een andere benadering door te werken met een Ideeënmakelaar die mensen met ideeën de weg wijst, met elkaar in contact brengt en ondersteunt als er echt iets van de gemeente nodig is. In het programma Doe-democratie wordt deze ervaring tot nut gemaakt door het inrichten van een initiatieventafel. Deze keuze past bij de beoogde werkwijze van Gooise Meren. Het programma Doe-democratie richt zich onder andere op de interne ontwikkeling van de organisatie. Het samenwerken en het openstaan voor initiatieven, moet onderdeel worden van het DNA van Gooise Meren. Het Burgerpanel 'Gooise Meren spreekt!' is ook onderdeel van het programma Doe-democratie. Het panel stelt alle inwoners in staat om op een laagdrempelige, niet tijdrovende manier mee te denken met het beleid van Gooise Meren.

Economie en Toerisme

Het college ziet de focus op economie en toerisme als dé manier om Gooise Meren vitaal te houden. De samenkomst van drie gemeenten met hun rijkdom aan monumenten en groen, maar ook met diverse bedrijventerreinen en een sterke zorgsector (bijvoorbeeld het regiokantoor met GGD, RBL en anderen) biedt kansen, met name voor de werkgelegenheid. Randvoorwaardelijk is een goede bereikbaarheid. Het is om deze reden dat het speerpunt economie en toerisme in samenhang wordt gezien met ruimte, verkeer en vervoer. Gemeenten investeerden traditioneel nauwelijks in economie en toerisme. Juist door meer samenwerking in de regio, maar ook daarbuiten (MRA, Utrecht) is de rol van lokale overheden veel belangrijker geworden. Investeren in economie en toerisme is in belangrijke mate investeren in samenwerking met andere overheden. Het programma economie en toerisme kent om die reden twee hoofdaccenten. De eerste opgave is om een strategische visie te formuleren op dit dossier waardoor de relatie tussen alles wat met economie, toerisme en bereikbaarheid te maken heeft een integraal onderdeel wordt van de afwegingen. Ook zal Gooise Meren een positie moeten innemen op het soort toerisme en economische activiteiten dat zij voorstaat. Streven we naar duurzame bedrijventerreinen? Benadrukken we monumentale en museale kwaliteiten als het gaat om toeristen? Vanuit een dergelijk strategisch kader kunnen deelonderwerpen met ondernemers en inwoners uitgewerkt worden en kan in samenwerking met andere overheden een consistent perspectief met de daarbij passende wensen en investeringen naar voren worden gebracht. De tweede opgave is aansluiting vinden bij de juiste gremia van besluitvorming. Dit vraagt om een regionale aanpak. Het college wil nadrukkelijk investeren in extra ambtelijk capaciteit voor het dossier economie en toerisme. Zij wil deze capaciteit ter beschikking stellen aan de regio om op dit punt, vooral in connectie met het dossier bereikbaarheid (verkeer en vervoer), als regio krachtiger te opereren.

Duurzaamheid

Het onderwerp duurzaamheid was met name van de gemeente Bussum een aandachtspunt. Ook hierbij heeft de gemeente niet zelf het voortouw genomen met initiatieven en maatregelen, maar heeft er vooral voor gezorgd dat initiatieven uit de samenleving samenkamen en elkaar versterkten. Deze rol wil de gemeente Gooise Meren continueren. Daarbij pakt Gooise Meren de rol van coördinator, dat wil zeggen: het samenbrengen van kennis en kunde en initiatieven, om vervolgens op basis van een gefundeerd idee van wat werkt met betrokkenen te komen tot een programma dat het doel Gooise Meren klimaat neutraal in 2050 echt dichterbij brengt. Daarbij is Gooise Meren voornemens een fonds op te richten dat inwoners en ondernemers faciliteert om maatregelen te treffen in dit kader. Ook zoekt Gooise Meren de samenwerking met andere overheden op en sluit de gemeente aan op regionale ontwikkelingen. Op deze manier wil het college het duurzaamheidsbeleid voortzetten, maar tegelijkertijd meer nadruk leggen op effectiviteit.

Preventie

De transities op het Sociaal domein geven de gemeenten grote verantwoordelijkheden op de terreinen van participatie rondom werk en inkomen, de zorg voor de jeugd en gezin en de ondersteuning van inwoners bij zelfstandig leven en wonen. De gemeente beseft dat investeren op preventie de sleutel is tot niet alleen besparingen, maar ook tot een meer betrokken en zelfredzame samenleving, juist omdat zelf (of samen)redzaamheid en betrokkenheid bij uitstek middelen zijn waardoor afhankelijkheid van zorg en ondersteuning vanuit de overheid veel minder nodig is. Het ligt dus voor de hand dat het college de inzet op preventie behoudt en ook breed trekt: het gaat eigenlijk om alles dat kan bijdragen aan een coherente en zelfredzame samenleving. Ook hier geldt dat de gemeente de verantwoordelijkheid niet eenzijdig bij inwoners legt, maar zoekt naar een gezamenlijke aanpak. In het verlengde van het onderwerp 'zorg' is voor het college ook veiligheid een belangrijk onderwerp. Het aantal woninginbraken in Gooise Meren is hoog. Gooise Meren wil met inwoners en preventieverenigingen extra investeren in een – in dit opzicht – meer weerbaar Gooise Meren.

Sterke speler

Gooise Meren is door het samengaan van Naarden, Muiden en Bussum de tweede gemeente in de regio Gooi en Vechtstreek. Dit brengt verplichtingen met zich mee, zeker voor een gemeente die samenwerken hoog in het vaandel heeft staan. Wanneer er zaken gemeenschappelijk op moeten worden gepakt, bijvoorbeeld in het kader van het uitvoeringsprogramma van de Regionale Samenwerkingsagenda, dan heeft Gooise Meren hierin een verantwoordelijkheid. Gooise Meren zal haar aandeel moeten leveren, conform haar omvang. Hier dient Gooise Meren rekening mee te houden in de programmabegroting. De uitvoering van de Regionale Samenwerkingsagenda berust voor een belangrijk deel op inzet vanuit de gemeente. De regio is niet in staat om de ambities uit het

uitvoeringsprogramma geheel zelf te dragen. Gemeenten moeten bijdragen. Verder wil Gooise Meren zich profileren op de terreinen van economie en toerisme, waarbij mobiliteit en bereikbaarheid over de weg en via het spoor een cruciale randvoorwaarde is. Besluiten hierover zijn een zaak van het Rijk. De regio – met name in MRA verband – is de schaalgrootte waarop invloed op besluitvorming kan worden uitgeoefend. Gezien het belang van deze besluiten, wil het college hier extra op investeren, met name door ambtelijk capaciteit vanuit Gooise Meren ten behoeve van dit dossier aan de regio ter beschikking te stellen. Daarnaast omvat dit speerpunt het actief - met andere gemeenten - onderzoeken hoe meer samenwerking voor alle betrokkenen voordeel oplevert. Dit onderhavig speerpunt impliceert enerzijds extra investeren, maar de ratio hiervan is steeds dat het uiteindelijk bijdraagt aan de belangen en portemonnee van Gooise Meren.

Basisvoorzieningen

Het uitgangspunt dat een gemeente voldoende sterk moet zijn als het gaat om basisvoorzieningen is conform het beleid dat Naarden, Muiden en Bussum hebben gevoerd. Hoewel diverse partijen van mening kunnen verschillen wat basisvoorzieningen precies zijn – dit hangt samen met ideeën over de reikwijdte en aard van de basale behoeften, die basisvoorzieningen geacht worden te helpen realiseren – is er brede consensus dat de gemeente aan zet is wanneer in een gemeente de basisvoorzieningen onvoldoende goed geregeld zijn. De gemeente is onveilig, een deel van de inwoners is niet meer in staat in het eigen levensonderhoud te voorzien, inwoners ontberen opties om te bewegen, cq sporten, er zijn onvoldoende onderwijsvoorzieningen, de kwaliteit van de lucht is slecht, er zijn onvoldoende woningen voor de nieuwe generatie, de leefstijl van inwoners is ongezond en destructief, ouderen komen de deur niet meer uit, inwoners nemen geen verantwoordelijkheid voor de eigen buurt of wijk. Hoewel in Gooise Meren dergelijke zaken niet aan de orde zijn, constateert het college met name knelpunten in Muiden en Muiderberg. De grootschalige woningbouw die hier gaat plaatsvinden, vraagt om een infrastructuur die daarbij past en dus investeringen op het vlak van onderwijs, sport en ontmoeting.

3. Gooise Meren in Balans

Het project Gooise Meren in Balans is gestart om een taakstellende bezuiniging te realiseren van 3,8 miljoen structureel. De focus is om vanaf 2017 substantieel in te zetten op deze bezuiniging, met 2019 als definitief eindpunt. Deze bezuinigingsopgave wordt ingezet om een sluitende programmabegroting te krijgen, zonder dat daarbij substantiële bedragen moeten worden onttrokken aan de reserve. De bezuiniging wordt ook ingezet om nieuwe initiatieven (nieuw beleid) mogelijk te maken, e.g. echt werk te kunnen maken van de speerpunten van het college en het behouden en zo nodig versterken van basisvoorzieningen.

Het proces van Gooise Meren in Balans is als volgt ingestoken. Er is een benchmark uitgevoerd op basis waarvan ambtelijk dialogen zijn uitgevoerd. Dit heeft bezuinigingsvoorstellen opgeleverd. De voorstellen die voorzieningen betreffen die inwoners raken, zijn via een vragenlijst aan een inwonerspanel voorgelegd. De voorstellen zijn vervolgens gewogen op basis van drie criteria: draagvlak bij inwoners (op basis van het panelonderzoek); effectiviteit (hoeveel levert het op); risico's (financieel en juridisch). We lichten het proces hieronder nader toe.

3.1 Werkwijze Gooise Meren in Balans

Benchmark

Berenschot heeft voor Gooise Meren een benchmark uitgevoerd. De benchmark maakt zichtbaar hoe het uitgavenpatroon van Gooise Meren zich verhoudt tot andere gemeenten: op welke werkvelden (openbare ruimte, zorg, veiligheid, et cetera) geven wij meer of juist minder uit dan andere gemeenten; hoe verhouden de uitgaven aan de gemeentelijke organisatie zich tot wat andere gemeenten hieraan besteden. Er is ook gekeken naar inkomsten: naar hoe de tarieven en belastingen in Gooise Meren zich verhouden tot die van vergelijkbare gemeenten. Deze gegevens leveren input voor mogelijke bezuinigingen *en* kansen voor het verhogen van inkomsten.

Ambtelijke dialoog

De gegevens uit de benchmark zijn vervolgens de basis geweest voor de ambtelijk dialoog, oftewel een systematische en gestructureerde zoektocht met de ambtelijk organisatie om in de door de benchmark aangegeven richting te zoeken. Hoewel de benchmark de leidraad is geweest voor de zoektocht is daarnaast ook gebruik gemaakt van voorbeeldlijsten van bezuinigingen die elders zijn doorgevoerd. De ambtelijk dialoog is eveneens door Berenschot uitgevoerd. Deze heeft in twee etappes plaatsgevonden. In eerste instantie zijn alle voorstellen opgehaald: rijp, groen, voor de hand liggend, origineel, et cetera. Vervolgens zijn de voorstellen – in een tweede ronde – uitgewerkt. Daarbij is de vraag vooral geweest wat de voorgestelde ombuiging oplevert, waarbij 2019 als centraal peiljaar is gekozen. Berenschot heeft de bezuinigen vervolgens gerangschikt naar de uitvoeringsmogelijkheden: kan de gemeente de bezuiniging realiseren, leveren ze echt wat op, zijn ze binnen de gestelde periode te realiseren et cetera. Het resultaat van de ambtelijk dialoog is een lijst met zo'n 60 bezuinigingsvoorstellen, dat wil zeggen voorstellen met een gespecificeerde inhoud en toelichting en een gekwantificeerde inschatting van wat de bezuiniging (of extra inkomst) vanaf 2017 tot en met 2019 maximaal kan opleveren.

Burgerpanel

De lijst met mogelijke bezuinigingsrichtingen is de basis voor de vragen aan inwoners via het burgerpanel Gooise Meren Spreekt. Voor het panel hebben zich in korte tijd zo'n 2000 inwoners aangemeld. Hiervan hebben op dit moment ruim 1400 inwoners de vragenlijst ingevuld. De vragen betreffen concrete bezuinigingen enerzijds en anderzijds de rol van inwoners en gemeente. De uitkomst kan zowel iets zeggen over wat de inwoners vinden van de voorzieningen, als over waar inwoners de rol van de gemeente met name zien. Oftewel over het WAT en het HOE (zie ook bijlage 4 het afwegingskader).

Multicriteria-analyse (MCA)

Ten behoeve van het ordenen van de bezuinigingsvoorstellen is gebruik gemaakt van een zogenaamde. Multicriteria-analyse. Dat wil zeggen dat bezien wordt in welke mate een voorstel goed scoort op de volgende criteria:

- a) draagvlak bij inwoners (de mate waarin inwoners een bezuinigingsvoorstel of verhoging van eigen bijdrage ondersteunen); bron: de uitkomsten van het inwonerspanel;
- b) effectiviteit (de omvang van de bezuiniging: hoe meer een voorstel oplevert hoe hoger de score op effectiviteit); bron: ambtelijke dialoog;
- c) risico's (hoe geringer de kans dat de maatregel (veel) extra kosten met zich meebrengt of op juridische obstakels kan rekenen, des te hoger de score). Bron: ambtelijke expertgroep weegt risico's.

Netto uitkomst Gooise Meren in Balans: MCA-score

De platte uitkomst van Gooise Meren in Balans is een geordende lijst van bezuinigingsvoorstellen, waarbij bovenaan op de lijst de voorstellen staan met een hoog draagvlak onder inwoners, die veel opbrengen en waarbij nauwelijks financiële of juridische risico's (= hoge MCA score) en onder aan de lijst de voorstellen met gering draagvlak onder inwoners, die weinig opleveren en/of waarbij de juridische en financiële risico's hoog zijn (= lage MCA score).

Er zijn twee onderwerpen die apart aandacht vragen en waarvoor een afwijkende weging of procedurele gekozen wordt. Het gaat om:

- a. bezuinigingen op de organisatie;
- b. het verhogen van de inkomsten.

Bezuinigingen op de organisatie

De voorstellen rondom de gemeentelijke organisatie zijn niet meegenomen in het Bewonerspanel. Het college heeft bij deze voorstellen de volgende afweging gemaakt:

- Haalbaarheid voor de organisatie;
- Geen bezuinigingen op personeel, gegeven zowel de huidige belasting als de uitkomst van de benchmark van Berenschot waaruit naar voren komt dat Gooise Meren qua ambtelijke capaciteit laag scoort in vergelijking met andere gemeenten; daarbij komt dat het samenvoegen van drie organisaties van alle betrokkenen extra energie vergt en het proces van organisatieontwikkeling nog niet voltooid is; in deze context passen geen bezuinigingen op personeel;
- Past bij HOE Gooise Meren wil werken (bezuinigingen door andere werkwijzen, bijvoorbeeld meer samenwerken, scoren hoog).

Het verhogen van de inkomsten

Het bewonerspanel geeft inzicht in de mate waarin inwoners voor het in stand houden van het huidige voorzieningenniveau willen bijdragen. Bij een brede bereidheid om meer te investeren, heeft het college ervoor gekozen om meer van inwoners te vragen ten behoeve van het behoud van voorzieningen.

3.2 Voorgestelde ombuigingen

Het college heeft op basis van deze uitkomsten een voorstel gedaan voor bezuinigen dan wel extra inkomsten. Daarbij heeft het college naar drie zaken gekeken:

1. is de bezuiniging proportioneel ten opzichte van de investering die door de bezuiniging mogelijk wordt gemaakt;
2. is de bezuiniging te billijken in het licht van de missie en visie van Gooise Meren en de hierop gebaseerde uitgangspunten van het college;
3. scoort de bezuiniging (of verhoging van inkomsten) hoog op draagvlak en effectiviteit en laag op (gering) financieel en juridisch risico.

De ombuigingen die het college aan u voorstelt vindt u in de programma's terug.

4. Samenvattend financieel beeld 2017-2020

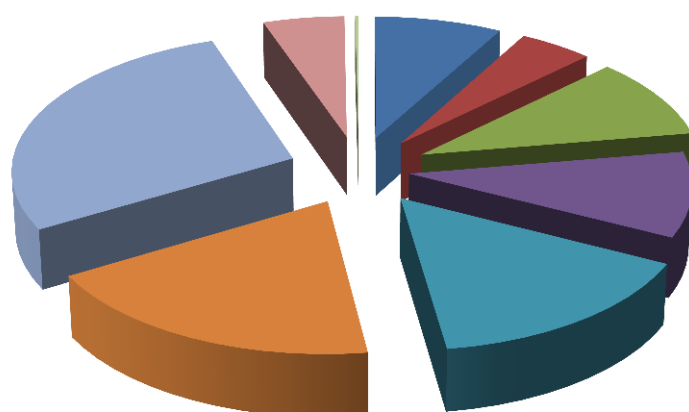
4.1 Financieel beeld 2017-2020

De Programmabegroting 2016 -2019 vormt het uitgangspunt voor deze Perspectiefnota. In de onderstaande tabel zijn de begrotingssaldi als vertrekpunt weergegeven en zijn de ontwikkelingen gepresenteerd die leiden tot het nieuwe financieel beeld.

Totaal financieel beeld	2017	2018	2019	2020
Begrotingstekort PB 2016 na amendement	-2.464	-2.155	-1.806	-1.806
Mutaties				
Voordelig effect Voortgangsverslag 2016-1	61	61	61	61
Effect Kapitaallasten voorgenomen investeringen (nadeel)		-649	-1.145	-1.533
Nieuw beleid (nadeel)	-795	-311	-303	-304
College Uitvoeringsprogramma	-995	-890	-870	-870
Besparingen Gooise Meren in Balans	1.994	2.904	3.357	3.614
Effect Meicirculaire minus loon- en prijsontwikkeling (- is nadeel)	615	1.091	848	1.096
Groei bestaand beleid hoofdstuk 6	-20	-20	-220	-10
Incidentele mutatie algemene reserve	1.604	-31	78	-248
Totaal nieuw financieel beeld	0	0	0	0
bedragen x € 1.000				

5. Programma's

Lasten begroting 2017 voor mutaties

Programma 1 | Inwoners en Bestuur

Programma 2 | Veiligheid

Programma 3 | Openbare ruimte en verkeer

Programma 4 | Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Programma 5 | Duurzaamheid en Water

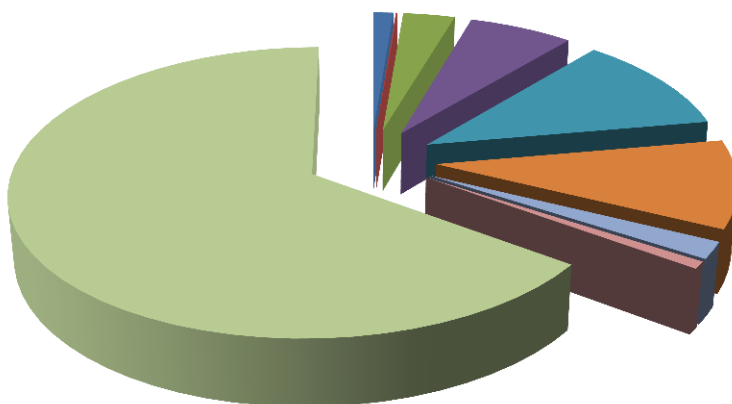
Programma 6 | Werk en inkomen

Programma 7 | Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Programma 8 | Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 9 | Algemene baten en lasten

Baten begroting 2017 voor mutaties

Programma 1 | Inwoners en Bestuur

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structurele effecten vv1 2016 (nadeel)	57	57	57	57
Nieuw beleid				
Door ontwikkelen digitaal werken	175	120	110	110
Servicepunt en receptie Naarden	72			
College Uitvoeringsprogramma				
Doe-democratie: Ondersteuning initiatieven tafel Gooise Meren	30	30	30	30
Doe-democratie: Verbinding zoeken met de wijknetwerken van het sociaal domein	30	30	30	30
Doe-Democratie: Continuering Burgerpanel	10	10	10	10
Monitoring speerpunten College Uitvoeringsprogramma	20	20	20	20
Totaal Nieuw Beleid + CUP	337	210	200	200
Kapitaallasten voorgenoemen investeringen	0	0	0	0
Gooise Meren in Balans				
Verhogen Leges Huwelijk (1)	12	12	12	12
Sluiten van servicepunten (2)	75	75	75	75
Inkoop gezamenlijk organiseren (3)	250	500	750	1.000
Personeel- en salarisadministratie (4)	0	40	40	40
Totaal Gooise Meren in Balans	337	627	877	1.127
			bedragen x € 1.000	

Nieuw Beleid

Door ontwikkelen digitaal werken

Het volgende nieuwe beleid valt hieronder:

1. *Online monitoringstool*

Voor het kunnen monitoren van (social) media is een monitoringstool noodzakelijk.

2. *Bestuurlijke website*

In 2016 is een nieuwe website gelanceerd waar alle informatie over bestuurlijke besluitvorming is opgenomen. Op dit moment is zowel bij de gemeenteraad als bij de organisatie grote behoefte aan doorontwikkeling van deze website.

3. *Papierloos vergaderen via Petear*

Petear wordt gebruikt als online gereedschap voor het bestuur en gemeenteraad om papierloos te vergaderen. Ontwikkelkosten voor verbetering van koppeling van bestuurlijke informatie uit Mozard en bestuurlijke website zijn onvermijdelijk.

4. *Dienstverleningswebsite*

De dienstverleningswebsite is het voorkeurskanaal voor dienstverlening van de gemeente. De website is zo ingericht dat informatie vindbaar, toegankelijk, klantgericht en gebruiksvriendelijk is, waardoor de inwoner of ondernemer wordt gestimuleerd tot zelfredzaamheid. De website is/wordt gekoppeld aan taak specifieke applicaties zoals het zaakstelsel Mozard en iBurgerzaken voor de ontwikkeling van slimme formulieren. De wens van de Rijksoverheid (programma Digitaal 2017) om inwoners en bedrijven zoveel mogelijk zaken digitaal af laten te handelen, sluit aan bij het traject voor doorontwikkeling van de website.

5. *Social intranet / digitale werkplek*

Het huidige intranet is sterk verouderd. Een nieuw intranet is 'onontkoombaar' om te komen tot een efficiëntere bedrijfsvoering; één van de speerpunten ten aanzien van de organisatieontwikkeling.

Servicepunt en receptie Naarden

Bij het vaststellen van de Dienstverleningsnota op 9 maart 2015 heeft de fusieraad besloten om in Naarden tijdens de verbouwing, tijdelijk een beperkt servicepunt open te houden. Ook de receptie voor het ontvangen van bezoekers voor bestuur, directie en medewerkers blijft gehandhaafd tot de verbouwing gereed is.

College Uitvoeringsprogramma

Doe-democratie

Het programma Doe-democratie werkt aan de totstandkoming van een gelijkwaardig samenwerkingsproces tussen gemeente en samenleving en wordt nadrukkelijk met inwoners samen vormgegeven (bottom up). Het programma is volledig geënt op de waarden van initiatief, zelforganisatie en zeggenschap. Het sluit aan bij de veranderende rolopvatting van de overheid en de maatschappelijke ontwikkeling waarbij inwoners steeds meer zeggenschap willen over hun directe leefomgeving. De extra investeringen ten behoeve van het programma Doe-democratie (initiatieventafel, verbindingen en burgerpanel) zijn nodig om te komen tot een gemeente en een samenleving die zijn toegerust voor de Doe-democratie.

Monitoring speerpunten college

Zoals in het afwegingskader is aangegeven maakt Gooise Meren werk van het monitoren van haar beleid. Gooise Meren benoemt de maatschappelijke effecten die beoogd worden en houdt goed bij of die bereikt worden. Daarbij monitort Gooise Meren ook of de door haar bedachte route naar goede maatschappelijke resultaten, de juiste is gebleken.

Gooise Meren in Balans

Verhogen leges huwelijk (1)

Het college kiest ervoor de tarieven voor huwelijken te verhogen. De leges voor het huwelijk liggen lager dan bij referentiegemeenten.

Sluiten van de servicepunten (2)

Het college kiest ervoor de servicepunten in Naarden en Muiden te sluiten. Het aantal bezoekers per servicepunt is beperkt.

Inkoop gezamenlijk (in de regio) organiseren (3)

Het college wil inkoopbesparingen realiseren door meer gezamenlijk in te kopen. Samenwerking levert een effectievere inzet van kennis, kunde en capaciteit.

Personeels- en salarisadministratie (4)

Schaalvergroting op dit terrein met een minstens even grote gemeente als Gooise Meren kan efficiency in personele inzet geven.

Deze ombuigingen zijn nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Programma 2 | Veiligheid

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structureel effect vv1 2016	0	0	0	0
Nieuw beleid				
Intensivering openbare orde en veiligheid	40	40	40	40
College Uitvoeringsprogramma				
Strategische visie/kader opstellen preventie	10	0	0	0
Investeringsprogramma publieke veiligheid	50	50	50	50
Opstellen agenda	5	5	5	5
Totaal Nieuw Beleid + CUP	105	95	95	95
Kapitaallasten voorgenumen Investeringsen (1)	0	5	5	5
Gooise Meren in Balans				
Verhoging APV leges (9)	15	15	15	15
Totaal Gooise Meren in Balans	15	15	15	15
bedragen x € 1.0000				

Nieuw Beleid

Intensivering openbare orde en veiligheid

Een aantal zaken vraagt meer aandacht dan voorheen, te weten:

- Radicalisering;
- AZC – in relatie met de buurtbewoners/ fysieke en sociale veiligheid;
- Wijkgericht werken in relatie met buurtpreventie verenigingen;
- Jeugdoverlast;
- Persoonsgerichte aanpak;
- Woninginbraken.

Om bovengenoemde redenen is extra inzet noodzakelijk.

College Uitvoeringsprogramma

Preventie

Gooise Meren is al diverse punten actief op het terrein van preventie. Gezondheidspreventie heeft een vaste plek in het beleid en kent een veelbelovende nieuwe insteek die profijtelijk kan zijn voor alle domeinen van preventie. Ook op andere vlakken is Gooise Meren actief als het om preventie gaat: op het gebied van participatie en relaties zijn de nodige initiatieven en ontwikkelingen. Waar de gemeente meer kan en moet doen betreft het domein 'burgerschap', oftewel alles wat de maken heeft met het volgen van (en waarde hechten aan) de regels van goed samenleven: criminaliteit, overlast en radicalisering. Het college beseft dat investeren op preventie (strategische visie preventie, investeringsprogramma publieke veiligheid en opstellen agenda van preventieve activiteiten) de sleutel is tot niet alleen besparingen, maar ook tot een meer betrokken en zelfredzame samenleving.

Investeringsen

Voor de detailgegevens van de voorgenomen investering wordt verwezen naar Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020.

Gooise Meren in Balans

Verhoging APV leges (9)

De leges zijn in de huidige vorm niet kostendekkend. Het college wil de leges voor vergunningen en diensten verhogen ten behoeve van die kostendekkendheid.

Deze ombuiging is nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Programma 3 | Openbare ruimte en verkeer

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structureel effect vv1 2016	0	0	0	0
Nieuw beleid				
Verkeersonderzoeken Gooise Meren	90	50	50	50
Beleidsplan openbare verlichting	40	0	0	0
Opstellen handboek Inrichting Openbare ruimte	25	0	0	0
College Uitvoeringsprogramma				
Opstellen gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, aansluitend op visie economie, toerisme, mobiliteit en natuur/milieu		200		
Dekking gemeentelijk verkeers- en vervoerplan uit algemene reserve		-200		
Aanpak fietsenproblematiek stations	70	70	70	70
Totaal Nieuw Beleid + CUP	225	120	120	120
Kapitaallasten voorgenumen				
Investerings				
Wegen (3 t/m 25)	0	83	250	436
Openbare verlichting (27 t/m 48)	0	52	114	205
Verkeersregelinstallaties (50 t/m 55)	0	6	13	44
Overig (57, 59 t/m 61)	0	36	167	162
Totaal kapitaallasten	0	177	544	847
Gooise Meren in Balans				
Sponsoring groenonderhoud (13)	0	8	8	8
Verkoop snippergroen (14)	0	38	18	5
Totaal Gooise Meren in Balans	0	46	26	13
bedragen x € 1.000				

Nieuw Beleid

Verkeersonderzoeken Gooise Meren

In navolging van het landelijk verkeersmodel van Rijkswaterstaat, heeft de regio Gooi en Vechtstreek een regionaal model. Dit model is slechts gevoed met informatie over de regionale verbindingswegen en richt zich voornamelijk op Hilversum. Voor de wegen in Gooise Meren is deze informatie onvoldoende. Hiervoor is een forse detaillering van het model nodig met wegen binnen onze gemeente. Om een goed model te kunnen bouwen is het noodzakelijk om structureel verkeersonderzoek te doen. Daarom zijn jaarlijks verkeerstellingen nodig. Goede en betrouwbare tellingen zijn gebaat bij vaste telpunten, zoals in Bussum beperkt aanwezig. Zonder een verkeersmodel en zonder gedegen monitoring zijn bij (grotere) projecten toch verkeersonderzoeken nodig ter onderbouwing van investeringen in infrastructuur of in verkeersvoorzieningen. Deze losse onderzoeken zijn relatief duur en missen de samenhang van de effecten van alle verkeersprojecten bij elkaar. Parkeeronderzoeken zijn incidenteel nodig vanwege de harmonisatie van parkeerbeleid en structureel voor monitoren van parkeeroverlast, vaststellen van rendement van parkeervoorzieningen en bijstellen van parkeerbeleid.

Beleidsplan Openbare verlichting

Er dient een beleidsplan Openbare verlichting te worden opgesteld. Dit is nodig om de juiste keuzes te maken voor de vervanging en het onderhoud van de verlichtingssystemen. Bijvoorbeeld keuzes ten aanzien van de geleidelijke vervanging door Ledverlichting, onderhoudsmethodieken, afschrijvingstermijnen, contractering met energieleveranciers et cetera. Zonder deze afstemming en gegevens is het niet ook mogelijk om een goede aanbesteding te doen voor het onderhoud. Tevens moeten de afschrijvingstermijnen op elkaar worden afgestemd. Op basis van het beleidsplan wordt vervolgens een meerjaren investerings- en onderhoudsraming gemaakt.

Opstellen Handboek inrichting openbare Ruimte

De openbare ruimte wordt steeds belangrijker voor de inwoner en bezoeker van Gooise Meren. Het dient als plaats waar je kunt uitrusten, ontmoeten, parkeren of die je zo vlot mogelijk naar huis kan brengen. Bij de inrichting van de openbare ruimte spelen dus veel belangen mee. De gemeente deelt deze belangen op in drie domeinen; beheer, inrichting en gebruik. Het 'Handboek Inrichting Openbare Ruimte' (HIOR) voorziet in een beleidskader waar de belangen uit deze drie domeinen zijn vertegenwoordigd. Door het opstellen van het handboek wordt er bij het maken van plannen voor de openbare ruimte al rekening gehouden met het 'presteren' ervan in de toekomst. Hiermee wordt onnodig onderhoud en onveilig of onwenselijk gebruik voorkomen, zodat we langer kunnen genieten van de nieuwe of vernieuwde openbare ruimte.

College Uitvoeringsprogramma

Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan

Het is een verplichting voor een fusiegemeente om binnen twee jaar nieuw geharmoniseerd beleid vast te stellen. Verkeersbeleid is de basis voor het vaststellen van bestemmingsplannen en het bepalen van herinrichtingsprojecten in de gemeente.

Aanpak fietsenstallingen

NS Stations start een haalbaarheidsonderzoek naar de uitbreiding van de fietsenstallingen. Er zijn diverse varianten. De gemeente draagt bij in de kosten en heeft van de Metropool Regio Amsterdam een toezegging dat 2 miljoen euro voor de investering uit OV SAAL (Openbaar Vervoer Schiphol – Amsterdam – Almere – Lelystad) middelen wordt gereserveerd. De gemeente zorgt voor beheer, onderhoud en handhaving van de stallingen.

Investerings

Voor de detailgegevens van de voorgenomen investeringen wordt verwezen naar Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020.

Gooise Meren in Balans

Sponsoring van het groenonderhoud in de openbare ruimte (13)

Het college gaat onderzoeken wat de mogelijkheden zijn op het gebied van sponsoring van het groenonderhoud in de openbare ruimte (bijvoorbeeld reclame-uiting op rotondes).

Verkoop snippergroen (14)

Het college wil kleine stukken groen verkopen. Dit leidt tot lagere onderhoudskosten en hogere opbrengsten. De afgelopen jaren is er al ingezet op het verkoop van snippergroen waardoor hier slechts nog marginaal voordeel te behalen is.

Deze ombuigingen zijn nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Programma 4 | Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structureel effect vv1 2016 (nadeel)	67	67	67	67
Nieuw beleid				
Lokale woonvisie en prestatieafspraken	50	0	0	0
College Uitvoeringsprogramma				
Positionering Gooise Meren binnen MIRT /MRA/bovenregionale projecten	50	50	50	50
Samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam	85	85	85	85
Samenwerking Toerisme MRA	20	20	20	20
Busverbindingen	10	10	10	10
Actieplan Economie	0	20	20	20
Duurzame invulling bedrijventerreinen	50	50	50	50
Regelluwe zone t.b.v. innovatie	0	20	0	0
Duurzame toeristische activiteiten	20	20	20	20
Ondersteunen activiteiten t.b.v. benutting status Werelderfgoed en Geopark	18	18	18	18
(Promotie)programma Gooise Meren	200	200	200	200
Verkenning regionale aanpak startups/scale-ups	20	20	20	20
Leegstand tegengaan	20	20	20	20
Totaal Nieuw Beleid + CUP	543	533	513	513
Kapitaallasten voorgenoemen Investerings (Bredius) (64)	0	160	160	160
Gooise Meren in Balans				
Leges bouwen (19)	100	100	100	100
Vastgoed en accommodatiebeleid	pm	pm	pm	pm
Totaal Gooise Meren in Balans	100	100	100	100
bedragen x € 1.000				

Nieuw Beleid

Lokale woonvisie en prestatieafspraken

De nieuwe huisvestingswet schrijft voor dat gemeenten prestatieafspraken maken met de in hun gemeente actieve corporaties. Na vaststelling van een lokale woonvisie, doen de desbetreffende corporaties een bod op deze visie. Dit bod wordt uit onderhandeld en vastgelegd in prestatieafspraken. In Naarden en Bussum waren er reeds prestatieafspraken, die verlopen. Ze zullen verlengd moeten worden tot dat de nieuwe een feit zijn. In Muiden waren er geen prestatieafspraken gemaakt met corporatie Ymere.

College Uitvoeringprogramma

Economie, toerisme, mobiliteit en ruimte

Het doel is een vitaal en duurzaam Gooise Meren. Hiertoe ontwikkelen we een strategische visie op het terrein van economie, toerisme, mobiliteit en ruimte. Een dergelijke visie moet richting geven aan de keuzes en moet het mogelijk maken om onderdelen van beleid en uitvoering in samenwerking met de regio, met ondernemers en met inwoners op te pakken. Hiervoor is het noodzakelijk dat Gooise Meren werkzame samenwerkingsverbanden heeft, goede contacten met ondernemers en laagdrempelige ingangen voor inwoners, die actief willen worden. De strategische visie op het terrein van economie, toerisme, mobiliteit en ruimte bouwt voort op bestaande beleidsvisies, waaraan reeds gewerkt wordt zoals Aanpak Stads promotie Naarden en de Havenvisie Muiden.

Positionering Gooise Meren binnen MIRT /MRA/bovenregionale projecten

Een tweede prioriteit betreft de positionering van Gooise Meren binnen het zogeheten MIRT project en breder (boven)regionale ontwikkelingen op het snijvlak van bereikbaarheid, economie en toerisme. In 2016 worden in dit kader door het Rijk strategieën uitgewerkt die verstrekkende gevolgen hebben voor de bereikbaarheid van Gooise Meren. In deze planvorming wordt daarbij ook gekeken naar economische ontwikkeling, toerisme en natuur aan de oostzijde van Amsterdam. Samenwerking met de regio en met de MRA, op basis van een gedeelde visie cq een investeringsagenda vergroot kansen om binnen het MIRT de bereikbaarheid van Gooise Meren en de regio in goede balans te brengen met belangen van economie, toerisme en landschap. Dit vraagt om een medewerker die beschikt over specialistische kennis en strategisch handelen.

Samenwerking in de Metropoolregio Amsterdam en toerisme

In de Metropoolregio Amsterdam (MRA) werken op dit moment 32 gemeenten, twee provincies en de stadsregio samen aan ruimtelijke ontwikkeling, wonen, economie en verkeer en vervoer en landschap. Op 18 februari 2016 is de MRA Agenda gepresenteerd op het MRA congres in Haarlem. Deze integrale actieagenda is voor de aankomende vier jaar de inhoudelijke basis van de samenwerking. Er is aanleiding om de samenwerking op metropoolniveau bestendiger te organiseren en de samenwerking tussen deelregio's te verbeteren, zodat alle deelnemers goed betrokken worden en kunnen bijdragen aan de regionale opgaven. De uitvoering van de ambitieuze MRA Agenda en de werkplannen vraagt om een degelijke organisatie en financiering. Goede betrokkenheid van raden en staten is essentieel voor de versterkte samenwerking. Gevraagd wordt om €1,50 per inwoner voor de financiering van de samenwerking vanaf 2017. Daarnaast wordt een bedrag gereserveerd voor de stimulering van toerisme.

Busverbindingen

Het college wil goede busverbindingen tussen de kernen bevorderen in samenwerking met de regio en gemeenten.

Actieplan economie

Op basis van de strategische visie wordt een actieplan opgesteld in samenwerking met partners voor een aantrekkelijk ondernemersklimaat en passende economische bedrijvigheid en economische structuur.

Duurzame invulling bedrijventerreinen

Bedrijventerreinen spelen een belangrijke rol in de totale economische structuur van de gemeente Gooise Meren. Op de bedrijventerrein biedt de gemeente ruimte aan bedrijfsactiviteiten die moeilijk

elders (in bewoond of natuur gebied) plaats kunnen vinden. Ondernemingen op de bedrijventerreinen zorgen voor werkgelegenheid (5500 arbeidsplaatsen) en voorzien in diensten en producten voor de inwoners.

Het is van belang de bedrijventerreinen duurzaam te ontwikkelen, in te richten en te beheren. Als gemeente willen we leegstand voorkomen en streven we naar een optimale benutting van deze specifieke ruimte voor werk. Een goed vestigingsklimaat zorgt voor behoud van bestaande bedrijvigheid en het aantrekken van nieuwe bedrijven. De te nemen maatregelen verschillen per terrein. De gemeente volgt de trends en ontwikkelingen nauwkeuring om in te kunnen spelen op de ondernemerswensen voor vestiging. Door permanent te investeren in een goede relatie met het bedrijfsleven zijn we in staat de uitdagingen voor de vestigingsvoorwaarden te benoemen. Investeren in de openbare ruimte of de infrastructuur kunnen daarbij van groot belang zijn voor een goede economische ontwikkeling en een optimaal vestigingsklimaat.

Ook regionaal vervullen de terreinen een belangrijke rol in de totale regionale economische structuur van de regio Gooi en Vechtstreek. Met een totaal oppervlak van 60 hectare voorziet de gemeente Gooise Meren in een belangrijk deel van totale aanbod aan de regionale vestigingsruimte voor bedrijven. Het aanbieden van werkgelegenheid op deze terreinen is tevens van belang voor de regionale mobiliteitsvraagstukken (inkomende en uitgaande pendel). We vinden het van belang onze rol voor de regionale economische ontwikkeling te kunnen blijven waarborgen, en te blijven voorzien in ruimte voor bedrijvigheid. We zetten ons daarom ook binnen de regionale samenwerking in voor een duurzame invulling van de bedrijventerreinen.

Regelluwe zone ten behoeve van innovatie

Het bedrijfsleven ervaart regeldruk als een belemmering in het ondernemerschap. De gemeente wil de regeldruk verminderen om zo de ruimte om te ondernemen te vergroten. Eén van de mogelijkheden daartoe is het instellen van regelluwe zones. Door middel van versoepeling van regels en procedures wordt beoogd een ander innovatief ruimtegebruik te faciliteren ter bevordering van economische groei. In een regelluwe zone kan men experimenteren met het anders toepassen van bestaande wetten en regels. De gemeente Gooise Meren onderzoekt de mogelijkheden voor het instellen van een of meerdere regelluwe zones.

Duurzame toeristische activiteiten

Het aanbod op het gebied van natuur, cultuur, cultuurhistorie en watersport heeft zowel voor de eigen inwoners als voor de bezoekers aan de gemeente Gooise Meren een bijzondere aantrekkingskracht. Voor de inwoner betekent dit aanbod dat de kwaliteit van de woon- en leefomgeving stijgt; voor de toerist zijn de attracties in onze gemeente een reisdoel voor een aangenaam dagje uit of voor een korte vakantie. Welke vorm van toerisme of recreatie de consument ook kiest, de kans is groot dat hij of zij er geld aan uitgeeft. Dit vergroot het economische draagvlak in de gemeente. Door in te zetten op het stimuleren van de vrijetijdssector ontstaat meer werkgelegenheid en bedrijvigheid. Er zijn veel kansen op dit gebied door de grote toename aan internationale bezoekers aan Amsterdam (jaarlijks 5% groei tot 2025). Om de toeristische druk op de stad te verlichten kijkt Amsterdam nadrukkelijk naar de omliggende gemeenten, zoals Gooise Meren. Dit biedt kansen voor de toeristische sector. Toerisme kan echter ook overlast met zich meebrengen. De ontwikkeling van het toerisme in Gooise Meren dient aan te sluiten bij het karakter van het diverse toeristisch recreatieve aanbod in de vier kernen, zodat de aantrekkelijkheid van het gebied behouden en liefst versterkt wordt. De vrijetijdssector is bij uitstek een sector waarin overheid, non-profit organisaties en de markt samen moeten werken om het optimale product te creëren. De gemeente Gooise Meren werkt samen met lokale partners en in regionaal verband aan een goed toeristisch recreatief aanbod. De toeristische informatievoorziening dient goed op orde te zijn, en wordt verder uitgebouwd met een passend pakket aan toeristische promotieactiviteiten.

Geopark

In 2013 is in regio Gooi en Vechtstreek een (burger)initiatief gestart om te komen tot een Geopark Gooi en Vechtstreek. Een geopark gaat uit van een door Unesco erkende status met aandacht voor geologie, natuur, landschap en cultuurhistorie. In Nederland is tot op heden één geopark aangewezen: de Hondsrug. De stichting ter realisatie van het Geopark Gooi en Vechtstreek werkt vanuit haar projectplan samen met besturen in de regio, eigenaren en maatschappelijke partners toe naar een Geoparkstatus. Op dit moment wordt gewerkt aan een applicatiedocument. Dit document is vereist

voor de aanmelding en toelating als lid van het Unesco European Geoparks Network (EGN). De regiogemeenten zijn gevraagd om een financiële ondersteuning om deze applicatie op te stellen en in te kunnen dienen. Het initiatief wordt gesteund door provincie Noord-Holland en kan daarnaast rekenen op verschillende private financieringsstromen.

(Promotie)programma Gooise Meren

Dit programma behelst het stimuleren van de economie en evenementen in afstemming met de ondernemersverenigingen en platforms: het voortborduren op promotie Bussum, stadspromotie Naarden, Muiden.

Verkenning regionale aanpak startups/scale-ups

Dit betreft een project in samenwerking met themagroep startups Economic Board Gooi en Vechtstreek. Met partners in de MRA wordt gewerkt aan een aanpak om innovatie te stimuleren. Het gaat met name om het versterken van het kennis- en investeringsklimaat. De verkenningsfase van een regionale aanpak om start-ups en scale-ups aan te trekken (samenwerking met Economic Board Gooi & Vechtstreek) past hierbinnen.

Leegstand tegengaan

Onder de noemer van de Regionale Samenwerkingsagenda (RSA) worden verschillende projecten en programma uitgewerkt, die door de samenwerkende gemeenten uitgevoerd moeten worden. Leegstand tegengaan is een van die projecten.

Investerings

Voor de detailgegevens van de voorgenomen investeringen wordt verwezen naar Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020.

Gooise Meren in Balans

Leges bouwen (19)

Het college wil de leges voor bouwen kostendekkend maken.

Vastgoed en accommodaties Gooise Meren

De exploitaties van onze accommodaties vormen jaarlijks een forse kostenpost in de programmabegroting. Om de voor Gooise Meren noodzakelijke besparingen te realiseren, ligt het voor de hand om ook naar het vastgoed en accommodatiebeleid te kijken. Of er besparingen te realiseren zijn, wordt in de loop van 2017 bekend.

Deze ombuigingen zijn nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Programma 5 | Duurzaamheid en Water

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structureel effect vv1 2016 (nadeel)	4	4	4	4
Nieuw beleid				
Asbesttaken OFGV	70	71	73	74
Visie Groen Gooise Meren	60			
Het opstellen van een Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP)	50	0	0	0
Opstellen ligplaatsverordening	35	0	0	0
Opstellen Beleid Onderhoud Waterbouwkundige objecten en civieltechnische kunstwerken	40	0	0	0
Versterking biodiversiteit	28			
College Uitvoeringsprogramma				
Gooise Meren Bewust Programma	130	130	130	130
Duurzaamheidslening	2	2	2	2
Totaal nieuw beleid + CUP	415	203	205	206
Kapitaallasten voorgenomen Investeringsen				
Riolering (kostendekkend) (66 t/m 76)	0	0	0	0
Begraafplaatsen (78 t/m 84)	0	18	18	18
Groen (86 t/m 100)	0	11	22	40
Totaal kapitaallasten	0	29	40	58
Gooise Meren in Balans				
Verhogen leges grafrechten (23)	38	38	38	38
Maximaal doorrekenen van kosten aan inwoners (24)	16	16	16	16
Totaal Gooise Meren in Balans	54	54	54	54
bedragen x € 1.000				

Nieuw Beleid

Asbesttaken OFGV

Aanleiding voor het verhogen van de bijdrage aan de Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) betreft het onderbrengen van de uitvoeringstaak asbest in het kader van de Wabo. Het beoordelen van meldingen van asbestverwijdering en het toezicht bij het daadwerkelijk verwijderen door bedrijven (niet door particulieren) is een taak die verplicht ondergebracht moet worden bij een omgevingsdienst. Om hieraan te voldoen is naar schatting een bedrag van € 70.000 benodigd in 2017 (oplopend met 2% per jaar vanwege indexatie) om deze taak bij de OFGV onder te brengen.

Gemeentelijk Rioleringsplan

Gooise Meren gaat een gemeentelijk rioleringsplan (GRP) opstellen. In een GRP wordt een aantal zaken vastlegt omtrent het beheer van de riolering. Artikel 4.22 van de wet milieubeheer stelt het hebben van een actueel GRP verplicht voor alle Nederlandse gemeenten. In een GRP benoemt de gemeente welke voorzieningen op het gebied van riolering zij bezit, hoe deze voorzieningen functioneren, hoe het rioolstelsel beheerd wordt en hoe dit gefinancierd wordt.

Visie Groen Gooise Meren

Het groenbeleid van de drie voormalige gemeenten moet geharmoniseerd worden tot een Groenvisie voor de Gooise Meren. Onder het thema duurzaamheid is dit ook benoemd als speerpunt van het college. Met een Groenvisie wordt vastgelegd hoe bijvoorbeeld de zorgplicht wordt ingevuld. Tezamen met het beheer kwaliteitsplan (waarin het gewenste kwaliteitsniveau van het groen wordt vastgelegd) vormt de groenvisie de basis voor het openbare groen van de Gooise Meren. Participatie bij het ontwikkelen van de visie is essentieel en een belangrijk aandachtspunt tijdens het proces. De Groenvisie vormt het document waarin voor de langere termijn is vastgelegd welke kaders voor het groen in de openbare ruimte gelden, zoals duurzaamheid en biodiversiteit. Het geeft een beeld van het groen in de gemeente, nu en in de toekomst. Een van de belangrijke elementen in deze groenvisie is participatie van bewoners bij het onderhoud in hun woonomgeving.

Ligplaatsverordening

Het college wil een ligplaatsverordening opstellen waarin nadere regels worden gesteld aan het innemen van een ligplaats uit het oogpunt van ordelijk gebruik van de ligplaatsen, openbare orde, veiligheid, gezondheid, milieuhygiëne en het aanzien van de gemeente.

Beleid Onderhoud Waterbouwkundige objecten en civieltechnische kunstwerken

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en daarmee ook voor de civiele kunstwerken binnen de gemeente. In het Burgerlijk Wetboek is de aansprakelijkheid van beheerders van openbare voorzieningen geregeld. De centrale gedachte is dat de beheerder verantwoordelijk is voor het uitvoeren van voldoende onderhoud. Daarbij is hij bij geschillen verplicht aan te tonen dat inspectie en onderhoud met optimale zorg is uitgevoerd. Om aan deze beheer en onderhoudsbehoefte te voldoen, is het noodzakelijk een beleidsplan op te stellen.

Versterking biodiversiteit

Gemeente Gooise Meren is een groene gemeente met veel natuurpotentie. Een hoge diversiteit aan planten en dieren draagt bij aan een aantrekkelijke woonomgeving en vestigingsklimaat. Om deze natuurlijke groene omgeving met veel diversiteit aan flora en fauna te behouden en verder te ontwikkelen is het nodig om te weten waar er kansen liggen zodat de biodiversiteit robuust in Gooise Meren wordt. Zogenaamde ecolinten zijn daarbij van groot belang voor de verspreiding van planten dieren en insecten (vooral bijen en vlinders). Om inzicht te krijgen in de kansen die er zijn voor versterking van de biodiversiteit is het nodig een inventarisatie naar de huidige natuurwaarden van het groen in de Gooise Meren.

College Uitvoeringsprogramma

Duurzaamheid

In 2017 ligt het accent bij het opzetten van een uitvoeringsprogramma in samenwerking met inwoners, bedrijven en organisaties, onder andere gebaseerd op nader onderzoek. In de loop van 2017 zal de investering verschuiven naar kansrijke projecten die bijdragen aan het bereiken van energieneutraliteit. Verder willen wij een duurzaamheidslening instellen. Een lening is een effectief instrument voor gemeenten om energiebesparing in de particuliere woningvoorraad te bereiken. Het stimuleert particulieren te investeren in het energiezuinig maken van hun eigen woning. De duurzaamheidslening is een revoluerend fonds: rente en aflossing vloeien terug naar het gemeentelijke fonds en komen weer beschikbaar voor nieuwe leningen.

Investerings

Voor de detailgegevens van de voorgenomen investeringen wordt verwezen naar Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020.

Gooise Meren in Balans

Verhogen leges grafrechten (23)

De drie kernen hebben ieder nog een eigen legesverordening voor de grafrechten. De planning is om die dit jaar voor een deel van de tarieven te harmoniseren. Belangrijk daarbij is dat goed wordt gekeken naar de kostendekkendheid van de begraafplaatsen.

Maximaal doorberekenen van kosten aan inwoners (24)

Het college gaat onderzoeken of er nog mogelijkheden liggen in het doorberekenen van de kosten naar de inwoners, bijvoorbeeld:

- evenementen: doorberekenen kosten aan organisatoren;
- riolering: 100% kostendekkende tarieven hanteren;
- afvalstoffenheffing: 100% kostendekkende tarieven hanteren.

Deze ombuigingen zijn nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Programma 6 | Werk en inkomen

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structureel effect vv1 2016	0	0	0	0
Nieuw beleid				
Uitstroom bijstand	pm	pm	pm	pm
Evaluatie Uitvoeringsdienst	pm	pm	pm	pm
Totaal Nieuw Beleid	0	0	0	0
Kapitaallasten voorgenoemen	0	0	0	0
Investerings				
Gooise Meren in Balans				
Minimaregelingen (25)	400	400	400	400
Totaal Gooise Meren in Balans	400	400	400	400
bedragen x € 1.000				

Nieuw Beleid

Uitstroom bijstand

Om ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk inwoners kunnen participeren op de arbeidsmarkt, en daarmee het uitkeringenbestand te verkleinen, wordt in samenwerking met partijen een intensiveringsprogramma ontwikkeld. Het doel van het intensiveringsprogramma is tweeledig: enerzijds willen we ervoor zorgen dat inwoners aan het werk en uit de bijstand blijven, anderzijds willen we een zo'n groot mogelijke uitstroom realiseren. Op cliëntniveau willen we daarom meer maatwerk toepassen om de mogelijkheden van mensen maximaal te kunnen benutten.

De doelstellingen van het intensiveringsprogramma zijn:

- Het verminderen van het beroep op BUIG
- Maximale benutting van het aanwezige arbeidspotentieel.

Evaluatie Uitvoeringsdienst Sociaal domein

In de zomer wordt de formatie van de uitvoeringsdienst Sociaal domein geëvalueerd. De uitkomsten worden verwerkt in de Programmabegroting 2017-2020.

Gooise Meren in Balans

Minimaregelingen (25)

Tot 2015 ontvingen chronisch zieken en gehandicapten een tegemoetkoming in hun zorgkosten. Omdat de tegemoetkoming niet terecht kwam bij personen die het nodig hadden, heeft het Rijk de regeling afgeschaft. Wel is een gereduceerd budget naar de gemeenten gegaan. Gemeenten zijn vrij om dit budget te besteden. Het college kiest ervoor om met een gedeelte van deze middelen een regeling te treffen die de aanvullende ziektekostenverzekering voor deze groep vergoed. Dit betekent dat het restant budget niet besteed wordt, waardoor er een besparing realiseerbaar is. De bestaande minimaregelingen (kwijscheldingsbeleid, Doe-budget, PC-regeling, Tegemoetkoming eigen risico, Jeugd sport/cultuurfonds) en de wettelijke regelingen (Bijzondere bijstand, Individuele inkomenstoeslag) blijven beschikbaar.

Programma 7 | Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structureel effect vv1 2016	0	0	0	0
Nieuw beleid				
Veilig thuis	pm	pm	pm	pm
Structurele voortzetting regionale taken jeugd	pm	pm	pm	pm
College uitvoeringsprogramma				
Ontwikkelen van een integraal huisvestingsplan Gooise Meren	20			
Goede integratie statushouders	10	10	10	10
Totaal Nieuw Beleid + CUP	30	10	10	10
Kapitaallasten voorgenumen				
Investerings				
Onderwijs (103 t/m 106)	0	242	591	582
Dekking bestemmingsreserve	0	-49	-119	-117
Totaal kapitaallasten	0	193	472	465
Goois Meren en in Balans				
Leges handhaving kinderopvang (30)	18	18	18	18
Taakstelling subsidies	150	300	300	300
Totaal Gooise Meren in Balans	168	318	318	318
bedragen x € 1.000				

Nieuw Beleid

Veilig Thuis

De gemeenten zullen in het najaar een besluit nemen over het vaststellen van de beleidsnota bescherming & opvang. Een belangrijk onderdeel van deze nota is het onderdeel huiselijk geweld en kindermishandeling. Financiering van deze taken loopt voor een groot deel via de centrumgemeente gelden die via de gemeente Hilversum op regionaal niveau worden verdeeld. Het is op dit moment nog niet aan te geven welke bijdrage uit deze middelen beschikbaar kunnen worden gesteld voor Veilig Thuis en in hoeverre separate co financiering van de gemeente noodzakelijk is.

Structurele voortzetting regionale taken jeugd

In 2015 waren de decentralisaties van de Jeugdwet, Wmo 2015 en de Participatiewet een feit en hebben we ervaring opgedaan met de vernieuwde werkwijzen. In het Uitvoeringsprogramma Sociaal domein van de Regio Gooi en Vechtstreek waren onderstaande zaken incidenteel gefinancierd en dienen deze op structurele basis te worden opgenomen in de Regiobegroting 2017. Het gaat hierbij om:

- Consultatie en Adviesteam Jeugd GGZ: € 77.000;
- Ernstige Enkelvoudige Dyslexie (EED): € 30.000;
- Ombudsfunctie € 160.000 (besloten is om deze nog voor twee jaar te begroten);
- Samenkracht: € 30.000.

Bij de uitwerking ten behoeve van de Programmabegroting 2017-2020 wordt gekeken hoe deze kosten gedekt kunnen worden.

College Uitvoeringsprogramma

Integraal Huisvestingsplan

De onderwijswetgeving geeft gemeenten diverse instrumenten om de huisvestingstaak gestalte te geven. Een belangrijk instrument hierbij is een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP). Het IHP beschrijft en vraagt aandacht voor de veranderende omgeving, waarbinnen het onderwijs en de gemeente zich bevinden. Zowel het onderwijs als de gemeente zien zich geconfronteerd met fluctuerende leerlingaantallen, verouderende gebouwen alsmede verandering in wetgeving die onder meer invloed heeft op de onderwijshuisvesting. In het kader van de gemeentelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting en de noodzaak van een lange termijnvisie op de onderwijshuisvesting in Gooise Meren is het noodzakelijk een IHP op te stellen.

Goede integratie statushouders

De gemeente heeft de wettelijke taak statushouders te huisvesten. Het aantal statushouders is de afgelopen periode met de grote vluchtelingenstroom toegenomen en zal naar verwachting in 2016 nog meer groeien. Opvang van statushouders betekent niet alleen het regelen van huisvesting maar vraagt ook om adequate maatschappelijke opvang, goede onderwijsvoorzieningen, de aanwezigheid van zorg op momenten dat het nodig is en het creëren van mogelijkheden om de kennis en ervaring te benutten die statushouders bezitten. Succesvolle opvang en integratie vereist dus een effectieve samenwerking tussen diverse aandachtsgebieden.

Investerings

Voor de detailgegevens van de voorgenomen investeringen wordt verwezen naar Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020.

De raming van de investering Integraal Kindcentrum Muiden is afkomstig uit het verleden van de gemeente Muiden. We hebben nog niet kunnen vaststellen of deze raming nog actueel is. Dit kan leiden tot mogelijke bijstellingen in positieve of negatieve zin van de Programmabegroting 2017-2020 en latere jaren.

Gooise Meren in Balans

Leges handhaving kinderopvang (30)

Het is mogelijk om de kosten voor de handhaving van kinderopvang door te betalen via leges. Op dit moment wordt hier nog geen gebruik van gemaakt. De kosten voor de gemeente zijn eigen personeel en kosten van inspecties door de GGD.

Deze ombuiging is nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Taakstelling subsidies

Gooise Meren kent verschillende categorieën van subsidies op diverse werkterreinen. In 2016 heeft de technische harmonisatie van het subsidiebeleid voor 2017 plaatsgevonden. Vanaf de zomer 2016 starten de werkzaamheden voor de inhoudelijke harmonisatie van het subsidiebeleidskader voor Gooise Meren voor het jaar 2018 en verder. In de Perspectiefnota worden bedragen voorgesteld als bezuinigingen op subsidies.

Het college stelt als richtinggevend bedrag voor om € 150.000 te bezuinigen in 2017 en €300.000 in de jaren 2018 en verder. Deze bezuiniging dient te worden gehaald bij de (grotere) instellingen die meer dan €70.000 subsidie per jaar ontvangen. Bezuinigingen kunnen worden gespreid over de diverse subsidiecategorieën: Welzijn/zorg; Kunst/cultuur; Toerisme/economie. Daarbij is aandacht voor het

maatschappelijk voorveld met de collectieve basisvoorzieningen, dat in staat moet blijven om bepaalde categorieën hulpvragen af te vangen, voordat deze leiden tot (duurdere) individuele voorzieningen.

Nadat de perspectiefnota door de Raad is vastgesteld, worden door het College uitvoerende stappen gezet om tot de gewenste bezuinigingen te kunnen komen met ingang van 2017. Het voorstel met concrete invulling van de bezuiniging op subsidies wordt door de raad bekrachtigd met het vaststellen van de Programmabegroting 2017-2020.

Deze ombuiging is nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Programma 8 | Sport, Cultuur en Recreatie

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structureel effect vv1 2016	0	0	0	0
Nieuw beleid				
Echobos	30	0	0	0
Cofinanciering BRIM gelden voor restauratie monumenten	30	30	30	30
College Uitvoeringsprogramma				
Strategisch kader cultuur	10	0	0	0
Onderzoek gemeentelijk historisch vastgoed	15	0	0	0
Aanstelling regio conservator cultuur	10	0	0	0
Sportvisie	40	0	0	0
Totaal Nieuw Beleid + CUP	135	30	30	30
Kapitaallasten voorgenomen Investerings				
Sport (109 t/m 113)	0	171	171	184
Sport onderwijs (115)	0	41	99	98
Monumenten (117)	0	0	2	9
Speelvoorzieningen (119 t/m 121)	0	18	29	43
Totaal kapitaallasten	0	230	301	334
Gooise Meren in Balans				
Zwembaden (33)	0	0	105	105
Spant! (34)	0	18	38	58
Bibliotheek (35)	74	250	250	250
Totaal Gooise Meren in Balans	74	268	393	413
bedragen x € 1.000				

Nieuw Beleid

Onderzoek/renovatie Echobos Muiderberg

Het beoogde doel is de uitvoering van het herstelplan Echobos. Het Echobos is onderdeel van een netwerk van oude buitenplaatsen in Muiderberg. Ze zijn nu als bossen in het dorp aanwezig; deze bossen maken ook deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, vroeger EHS). Het beleid is om de allure van weleer als buitenplaats terug te laten komen en om achterstallig onderhoud in het Echobos tegen te gaan. Een herstelplan wordt in participatie opgesteld met inwoners en belanghebbenden.

Voor de planvorming en de uitvoering zijn gelden nodig. De planvorming moet zorgvuldig gebeuren; dat vraagt tijd en inzet van vakorganisaties. Een bedrag van € 5.000,- is hiervoor geraamd. Het deel van de groencompensatie uit de werkzaamheden A1 en A6 dat bestemd is voor het Echobos bestaat uit de levering van bomen en de aanplant van deze bomen ter waarde van € 65.000,-. De werkvoorbereiding (grondwerk en anderen) is hierin niet opgenomen; geschat wordt dat een bedrag van € 25.000,- nodig is.

Cofinanciering subsidie BRIM gelden voor restauratie monumenten

De gemeente krijgt subsidie voor de restauratie van diverse monumenten:

- Kerkpad 2, Muiderberg, toren;
- Kerkstraat 1 Muiden, Grote of St. Nicolaaskerk;
- Marktstraat 22, Naarden, stadhuis;
- Cattenhagestraat 8,8a Naarden streekarchief;
- Nieuwe Haven 33, Naarden, turfloods;
- Marktstraat 13, Naarden toren bij grote kerk;
- Kloosterstraat 33 Naarden, Comeniusmuseum;
- Muizenfort Muiden.

De gemeente draagt wel zorg voor 50% cofinanciering.

College Uitvoeringsprogramma

Cultuur

Cultuur en erfgoed, zowel fysiek (monumenten, vesting, forten, waterlinie, collecties) als immaterieel (verhalen, geschiedenis, mensen) zijn, met natuur en landschap, belangrijke en kansrijke kwaliteitswaarden. Versterking, verbinding en positionering van en tussen lokale en regionale cultuurhistorie en erfgoed versterkt de gezamenlijke identiteit en dus de bovenregionale beeldvorming van Gooi en Vechtstreek. Het doel is om in de regio tot een cultuurbeleid te komen. Met de regiogemeenten wordt hiervoor een conservator cultuur aangesteld (met behulp van externe financiering) zodat de museumeigendommen en gemeente- eigendommen in kaart kunnen worden gebracht. Ook zal onderzoek gedaan worden naar het gemeentelijk historisch vastgoed en overdracht daarvan naar Stichting Goois Erfgoed.

Sportvisie

In Gooise Meren is sport goed vertegenwoordigd, echter het ontbreekt op dit moment aan een lange termijn visie en een beleidsmatig toetsingskader op het gebied van sport. Deze visie is gewenst gelet op ruimtelijke, demografische en sociaal maatschappelijke ontwikkelingen.

Investerings

Voor de detailgegevens van de voorgenomen investeringen wordt verwezen naar Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020.

Gooise Meren in Balans

Zwembaden (33)

De gemeente kijkt in welke mate er efficiencyvoordelen te behalen zijn door de samenvoeging van Sportfondsen Naarden en Sportfondsen Bussum. Dit wordt reeds met Sportfondsen Naarden, Bussum en Nederland uitgezocht. De uitkomsten van dit onderzoek worden betrokken bij de visie rondom het gewenste toekomstige zwembaden-aanbod in Gooise Meren.

Spant! (34)

Het college wil de mogelijkheden onderzoeken om de subsidie af te bouwen en/of het vastgoed aan de exploitant te verkopen.

Bibliotheek (35)

Met de bibliotheek kan onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn om te bezuinigen of de inkomsten te verhogen. Opties zijn verhoging prijzen, verlaging leeftijd jeugdabonnementen en/of verlaging van de dienstverlening. Ook de inzet van de gebouwen voor andere activiteiten waarmee inkomsten gegenereerd kunnen worden is een optie.

Deze ombuigingen zijn nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Programma 9 | Algemene baten en lasten

Financieel beeld

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Structureel effect vv1 2016 (voordeel)	-189	-189	-189	-189
Nieuw beleid				
Organisatieontwikkeling	500	500	0	0
Dekking organisatieontwikkeling uit algemene reserve	-500	-500		
Totaal Nieuw Beleid	0	0		
Kapitaallasten voorgenomen Investeringsen				
Tractie (125 t/m 138)	0	78	84	110
Hardware (140 t/m 142)	0	22	30	29
Software (144 t/m 150)	0	44	74	90
Totaal kapitaallasten	0	144	188	229
Gooise Meren in Balans				
Doorberekening activiteiten naar projecten (40)	33	33	33	33
Hardware oplossingen (41)	0	75	75	75
Afstoten gemeentewerven (42)	0	100	100	100
Belastingssamenwerking (43)	0	0	75	75
Innen gemakelijkheid retributie (44)	40	40	40	40
Herzien leningen (45)	0	0	23	23
Bezuinigen op verbonden partijen (46)	165	220	220	220
Afschrijvingstermijnen herzien (47)	300	300	300	300
Energie (48)	38	38	38	38
Onbenutte belastingcapaciteit (49)	270	270	270	270
Frictiekosten Gooise Meren in Balans	-300	-300	-200	-200
Dekking frictiekosten algemene reserve	300	300	200	200
Totaal Gooise Meren in Balans	846	1.076	1.174	1.174
Bedragen x 1.000				

Nieuw Beleid

Organisatieontwikkeling

De organisatie Gooise Meren wil een moderne, professionele, lokale overheidsorganisatie zijn die de krachten in de samenleving mobiliseert met het oog op het verder ontwikkelen en versterken van de kwaliteit van wonen en (samen)leven in Gooise Meren. De organisatie is er om inwoners en bestuurders een goede dienstverlening te bieden op die uitgestippelde koers en heeft daarbij ook een grote verantwoordelijkheid om als organisatie en personeel zelf te groeien in die richting. De kaders voor de doorontwikkeling van de organisatie, richting een netwerkorganisatie met intern en extern goede verbindingen, zijn vastgelegd in de Kadernota Organisatieontwikkeling Gooise Meren. In 2017 en 2018 ligt het accent op de modernisering van de bedrijfsvoering, het flexibel en activiteiten gericht werken, het digitaliseren van het werk, het project-proces- en programmatisch werken en de verdere ontwikkeling van een lerende organisatie (continue verbeteren, competentieontwikkeling, houding/gedrag medewerkers ten aanzien van burgerinitiatieven). Voor de doorontwikkeling van de organisatie is een meerjarig incidenteel budget nodig.

Investerings

Voor de detailgegevens van de voorgenomen investeringen wordt verwezen naar Bijlage 1 Meerjareninvesteringsplan 2017-2020.

Gooise Meren in Balans

Doorberekening activiteiten naar projecten (40)

Dit voorstel betekent dat de kosten die de gemeente moet maken voor projecten, worden doorberekend aan de ontwikkelaar. De gemeente is daartoe gerechtigd op basis van het Besluit ruimtelijke ordening en de procedure bij bouwinitiatieven.

Hardware oplossingen (gezamenlijk rekencentrum/ICT) (41)

Samenwerking op IT kan leiden tot kostenreductie. In de regio zijn er kandidaten voor een mogelijke bundeling van het ICT beheer.

Afstoten gemeentewerven (42)

Momenteel heeft Gooise Meren 3 gemeentewerven. Dat is teveel voor de werkzaamheden voor Gooise Meren. Het college wil twee werven afstoten, te weten de gemeentewerf aan de Huizerweg in Bussum en de werf aan de Tesselschadelaan in Muiderberg.

Belastingsamenwerking (43)

Door de belastingtaken uit te voeren in groter verband kan efficiënter worden gewerkt en mogelijk kosten worden gereduceerd. Het college wil de mogelijkheden onderzoeken.

Innen van gemakkelijkheden retributie (44)

Het college wil retributie innen van gemakkelijkheden met een regionale aantrekkingskracht.

Herzien leningen (45)

De lening portefeuille van Gooise Meren bestaat uit veel leningen met een gemiddeld rentepercentage van 3,76%. Gelet op de huidige lage rentestand kan het voordelig zijn om oude leningen met een hoge rente over te sluiten naar een lagere rente.

Bezuinigen op verbonden partijen (46)

Het college kiest voor het principe 'trap op trap' af voor de bijdragen aan verbonden partijen. Dit betekent dat de bijdragen zullen moeten dalen met een gelijk percentage als waarmee het Rijk de Algemene uitkering aan gemeenten kort.

Afschrijvingstermijnen herzien (47)

Het college wil kijken of zij de afschrijvingstermijnen van gebouwen, hardware/software, wegen, riolering kan verhogen.

Energie (48)

Het college wil de mogelijkheden onderzoeken of een bedrijf de inkoop van energie, het monitoren van het gebruik en de betalingen van de gemeente kan overnemen. Dit leidt tot kostenbesparing.

Onbenutte belastingcapaciteit (49)

Een structureel sluitende begroting is noodzakelijk. In de periode tot aan de begrotingsbehandeling worden diverse onderwerpen, die nu nog niet konden worden gekwantificeerd, nader onderzocht. De uitkomsten kunnen zowel positief als negatief uitpakken.

Voorgesteld wordt om, in afwachting van deze uitkomsten, voor het realiseren van een sluitende begroting de OZB met 3% te verhogen. Voor een woning met een WOZ-waarde van circa € 350.000 betekent dit een verhoging van de OZB met circa € 10 per jaar.

Op basis van genoemde uitkomsten kan de verhoging nog worden bijgesteld, maar als dit onvoldoende oplevert, is het doorvoeren van een OZB-verhoging voor een sluitende begroting onontkoombaar.

Deze ombuigingen zijn nader uitgewerkt in het desbetreffende format in bijlage 3 Formats ombuigingen.

Frictiekosten

Om de voorgestelde ombuigingen te kunnen realiseren zullen ook frictiekosten gemaakt worden. Op een aantal formats is hiervoor geen inschatting van de lasten gemaakt. Voor alle te realiseren bezuinigingen tezamen wordt op dit programma een inschatting van de lasten gemaakt voor deze frictiekosten.

6. Technische uitgangspunten begroting

Aansluiting ontwikkelingen hoofdstuk 6 met samenvattend financieel beeld 2017-2020

Nr.	Omschrijving	2017	2018	2019	2020
1	Loonontwikkeling	-850	-850	-850	-850
2	Prijzontwikkeling	-386	-386	-386	-386
3	Belastingen (OZB)	81	81	81	81
4	Correctie rekenrente	0	272	407	500
5	Algemene uitkering	1.770	1.974	1.596	1.751
6	Saldo nummer 1 t/m 5	615	1.091	848	1.096
7	Verkiezingen	-20	-20	-170	90
8	Areaaluitbreiding	0	0	-50	-100
9	Autonome groei bestaand beleid	-20	-20	-220	-10
bedragen x € 1.000					

6.1 Loonontwikkeling

Ten aanzien van de salarissen houden we rekening met de CAO afspraken die lopen tot mei 2017. Daarna houden we rekening met een stijging van 1%. (nadeel)

6.2 Prijzontwikkeling

Voor de Programmabegroting 2017-2020 wordt dezelfde werkwijze gehanteerd als bij de startnota. De wijziging is dat als index het indexcijfer voor de overheidsconsumptie van de meicirculaire 2016 wordt gebruikt. Dat betekent dat voor het basisjaar 2017 wordt uitgegaan van een prijsstijging van 0.9% (prijsontwikkeling bbp Meicirculaire 2016). Voor de jaren daarna worden alle kosten (lonen en prijzen) geraamd op het verwachte prijspeil van de Programmabegroting 2017 - 2020 wordt geen rekening gehouden met een meerjarige ontwikkeling. (nadeel)

6.3 Tarieven en belastingen

De uitgangspunten voor de prijsontwikkeling zijn ook van toepassing op de belastingen en heffingen. Dit betekent dat we rekenen met een inflatiepercentage van 0.9. (voordeel).

6.4 Rekenrente

Op dit moment hanteren we in onze programmabegroting voor de rekenrente 4%. Wij handhaven dit percentage voornamelijk voor de Programmabegroting 2017-2020. Mogelijk dat de recente wijzigingen in het BBV (Besluit begroting en verantwoording) tot een (beperkte) aanpassing kunnen leiden (zie verder onder vernieuwingen BBV). Gelet op de huidige lage stand van de financieringsrente, verwachten wij hierop een positief resultaat te behalen en corrigeren wij rekenrente met 1,5%. (voordeel)

6.5 Algemene uitkering

Op basis van de Meicirculaire 2016 is een nieuwe berekening gemaakt van de te verwachten uitkeringen uit het gemeentefonds voor de komende periode.

In vergelijking met de Programmabegroting 2016-2019 is er sprake van een fors hogere uitkering, die echter voor het merendeel wordt veroorzaakt door stijgingen op budgetten, die wij het karakter van bestemd hebben gegeven (zie de volgende tabel).

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Algemene Uitkering 2016 GM inclusief herindeling	60.750	60.690	60.920	59.318
Meicirculaire 2016	63.321	63.593	63.470	62.103
Verschil	2.571	2.903	2.550	2.785
Middelen met een bestemming				
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	64	96	127	158
Decentralisatie prov. Taken vergunningverlening, toezicht en handhaving		10	10	10
Wmo (IU)	201	201	201	231
AWBZ naar Wmo (sociaal domein)	26	146	146	100
Decentralisatie jeugdzorg (sociaal domein)	983	1.052	1.043	1.044
Decentralisatie participatiewet (sociaal domein)	145	129	125	126
Naar vrij besteedbaar (50% van sociaal domein mutaties)	-577	-664	-657	-635
Herindeling	-41	-41	-41	
Totaal middelen met een bestemming	801	930	954	1.034
Totaal vrij besteedbare middelen	1.770	1.974	1.596	1.751
bedragen x € 1.000				

Nadat de extra middelen met een bestemming in mindering zijn gebracht, resteren vrij besteedbare middelen, die ingezet kunnen worden ter dekking van stijgende kosten.

Ten opzichte van de geraamde kostenstijgingen is dan duidelijk, dat alle extra vrije middelen meer dan opgaan aan kostenstijgingen en dat we via het accres onvoldoende worden gecompenseerd.

De gemeente heeft de keuze om de middelen met een bestemming (€ 801.000 in 2017) voor andere doelen in te zetten.

6.6 Autonome groei bestaand beleid

Verkiezingen

Voor de jaren 2017 en verder wordt in de programmabegroting extra budget opgenomen voor het organiseren van verkiezingen (2017 en 2018 € 20.000, 2019 (2 verkiezingen) € 170.000). In 2020 worden geen verkiezingen georganiseerd en kan het budget vrijvallen (- € 90.000).

Areaaluitbreiding

Door uitbreiding van de gemeente op gebied van inwoners en areaal zal de uitkering uit het gemeentefonds toenemen. Daarom zullen we vanaf 2019 € 50.000 per jaar als stelpost in de programmabegroting opnemen om de uitgaven die als gevolg van areaaluitbreiding onvermijdelijk op ons afkomen te dekken.

Bijlage 1

Meerjareninvesteringsplan

2017-2020

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
1	Vervangingsinvest. (BOA- auto 2015)	31.901	-	31.901	-	-	-	-	5.264	-	-	5.104	-	-	4.945
2	Totaal programma 2	31.901		31.901	-	-	-	-	5.264	-	-	5.104	-	-	4.945
3	Vervanging wegen algemeen 2015	100.000	-	100.000	-	-	-	-	6.500	-	-	6.400	-	-	6.300
4	Vervanging wegen algemeen 2017	100.000	-	-	-	-	100.000	-	-	-	-	6.500	-	-	6.400
5	Vervanging wegen algemeen 2018	100.000	-	-	-	-	-	-	-	100.000	-	-	-	-	6.500
6	Uitvoeringskrediet Kerkplein	83.500	-	83.500	-	-	-	-	5.428	-	-	5.344	-	-	5.261
7	Voorber krediet Tuindorp Keverdijk	96.926	-	96.926	-	-	-	-	6.300	-	-	6.203	-	-	6.106
8	Uitvoering herinrichting Tuindorp Keverdijk	850.000	-	-	-	-	850.000	-	-	-	-	55.250	-	-	54.400
9	Hoofdstraten Muiden	480.000	-	-	-	-	-	-	-	250.000	-	-	230.000	-	10.000
10	AFA Rijksweg thv Graaf Lodewijklaan	114.438	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
11	73140312 Wegen Groot Hertoginnelaan Pj 188	525.000	-	-	-	-	-	-	-	75.000	-	-	114.438	450.000	3.000
12	73140316 Wegen Herenstraat e.o. Pj 189	183.750	-	35.000	-	-	148.750	-	1.400	-	-	16.538	-	-	16.170
13	73140325 Wegen Lorentzweg e.o. Pj 192	525.000	-	-	-	-	75.000	-	-	450.000	-	-	3.000	-	47.250
14	73140329 Wegen Vlietlaan Pj 193 (incl. sloopkstn)	495.000	-	495.000	-	-	-	-	44.550	-	-	43.560	-	-	42.570
15	Aanpassing wegvakken overwegen	150.000	75.000	60.000	-	-	90.000	75.000	2.400	-	-	6.750	-	-	6.600
16	73140333 Wegen Spiegelstr. e.o. Pj 194	554.000	-	-	-	-	75.000	-	-	479.000	-	-	3.000	-	49.860
17	Veldweg Wegen	157.500	-	-	-	-	-	-	-	35.000	-	-	122.500	-	3.150
18	Kloosterweg wegen	250.000	-	35.000	-	-	215.000	-	1.400	-	-	22.500	-	-	22.000

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
19	Olmenlaan wegen	375.000	-	35.000		-	340.000		1.400			33.750			33.000
20	Veerstraat/Veerplein wegen	570.000	-	-		-	40.000		-	530.000		1.600			51.300
21	Energiestraat wegen	140.000	-	40.000		-	100.000		1.600	-		12.600			12.320
22	Kerkstraat wegen	170.000	-			-			-	35.000		-	135.000		1.400
23	Brinklaan wegen	400.000	-			-	-		-	35.000		-	365.000		1.400
24	Emmaschool Lomanplein wegen	115.500	-	115.500		-	-		10.395			10.164			9.933
25	Verlegging van de Mariahoeveweg	1.665.000	1.105.000	150.000	100.000	-	1.365.000	1.005.000	2.000	150.000		16.400			41.067
26	subtotaal Wegen	8.200.614	1.180.000	1.245.926	100.000	-	3.398.750	1.080.000	83.373	2.139.000	-	249.559	1.416.938	-	435.987
27	73140213 Vervangen armaturen/LED 2012 (18/11)	171.200	-	171.200		-			14.291			13.994			13.696
28	73140214 Vervangen Lichtmasten 2012 (18/11)	381.000	-	381.000		-			23.707			23.368			23.029
29	73140215 Vervangen armaturen/LED 2013 (18/11)	178.400	-			-	178.400		-			14.893			14.582
30	73140216 Vervangen Lichtmasten 2013 (18/11)	377.000	-			-	377.000		-			23.458			23.123
31	73140217 Vervangen armaturen/LED 2014 (18/11)	228.800	-			-			-	228.800		-			19.100
32	73140218 Vervangen Lichtmasten 2014 (18/11)	410.000	-			-			-	410.000		-			25.511
33	73140313 Op.verl. Groot Hertoginnelaan Pj 188	150.000	-			-			-	5.000		-	145.000		200
34	73140317 Op.verl. Herenstraat e.o. Pj 189	52.500	-	5.000		-	47.500		200	-		3.850			3.780
35	73140330 Op.verl. Vlietlaan Pj193	120.000	-	120.000		-	-		8.800			8.640			8.480
36	ov Energiestraat	35.000	-	5.000		-	30.000		200			2.567			2.520
37	73140334 Op.verl. Nieuwe Spiegelstr. e.o. Pj 194	165.500	-			-	12.500		-	153.000		500			11.887

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
38	Vervanging OV: Keverdijk (incl. Vaartweg)	140.373	-			-			-	140.373		-			5.615
39	Vervanging openbare verlichting Kerkplein	30.925	-	30.925		-			2.010			1.979			1.948
40	Vervanging OV Naarderwoonbos	165.560	-			-	165.560					10.761			10.596
41	Vervanging OV oa Amsterdamsestraatweg	217.813	-			-				217.813		-			14.158
42	Kloosterweg OV	50.000	-	5.000		-	45.000		200			3.667			3.600
43	Olmenlaan OV	50.000	-	5.000		-	45.000		200			3.667			3.600
44	Veerstraat/Veerplein OV	80.000	-	-		-	5.000			75.000		200		120.000	5.867
45	Brinklaan OV	125.000	-			-				5.000		-			200
46	Lorentzweg OV	150.000	-			-	7.500			142.500		550			10.990
47	Veldweg OV	45.000	-			-				5.000		-	40.000		200
48	Emmaschool Lomanplein OV	33.000	-	33.000		-	-		2.420	-		2.376			2.332
49	subtotaal Openbare verlichting	3.357.072	-	756.125	-	-	913.460	-	52.028	1.382.487	-	114.469	305.000	-	205.013
50	Doseerinstallatie Amsterdamsestraatweg	80.000	-			-				80.000		-			8.533
51	Doseerinstallatie Kap. Meyerweg	80.000	-			-				80.000		-			8.533
52	Doseerinstallatie Burg. Van Wettumweg	80.000	-			-				80.000		-			8.533
53	Comm.verkeersregeli.met computer prov. N-H 2017	60.000	-	60.000		-			6.400	-		6.240			6.080
54	Comm.verkeersregeli.met computer prov. N-H 2018	60.000	-			-	60.000			-		6.400			6.240
55	Comm.verkeersregeli.met computer prov. N-H 2019	60.000	-			-				60.000		-			6.400
56	subtotaal Verkeersregelinstallaties	420.000	-	60.000	-	-	60.000	-	6.400	300.000	-	12.640	-	-	44.320

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
57	Verder met de Vesting Muiden	1.132.000	200.000	-	-	-	500.000	-	-	200.000	200.000	20.000	432.000	-	20.000
58	subtotaal cultuurhistorische wegen	1.132.000	200.000	-	-	-	500.000	-	-	200.000	200.000	20.000	432.000	-	20.000
59	Herinrichting Stationsgebied	1.500.000	-	600.000	-	-	900.000	-	24.000	-	-	135.000	-	-	132.000
60	subtotaal gebiedsontwikkeling	1.500.000	-	600.000	-	-	900.000	-	24.000	-	-	135.000	-	-	132.000
61	73130223 vervanging p-automaten (p/14)	88.000	-	88.000	-	-	-	-	12.320	-	-	11.968	-	-	11.616
62	subtotaal parkeerautomaten	88.000	-	88.000	-	-	-	-	12.320	-	-	11.968	-	-	11.616
63	totaal programma 3	14.697.686	1.380.000	2.750.051	100.000	-	5.772.210	1.080.000	178.121	4.021.487	200.000	543.635	2.153.938	-	848.936
64	Aankoop Bredius	4.000.000	-	4.000.000	-	-	-	-	160.000	-	-	160.000	-	-	160.000
65	Totaal programma 4	4.000.000	-	4.000.000	-	-	-	-	160.000	-	-	160.000	-	-	160.000
66	Vervangingsinvesteringen riolering 2018	416.807	-	-	-	-	-	-	-	416.807	-	-	-	-	23.619
67	reparaties riolering e.d.	100.000	-	100.000	-	-	-	-	6.000	-	-	5.920	-	-	5.840
68	73140311 Riolering Groot Hertoginnelaan Pj 188	750.000	-	-	-	-	-	-	-	7.500	-	-	742.500	-	300
69	73140315 Riolering Herenstraat e.o. Pj 189	262.500	-	5.000	-	-	257.500	-	200	-	-	14.875	-	-	14.700
70	73140324 Riolering Lorentzweg e.o. Pj 192	750.000	-	-	-	-	5.000	-	-	745.000	-	200	-	-	42.500
71	73140328 Riolering Vlietlaan Pj 193	600.000	-	600.000	-	-	-	-	34.000	-	-	33.600	-	-	33.200
72	73140332 Riolering Spiegelstr. e.o. Pj 194	790.000	-	-	-	-	7.500	-	-	782.500	-	300	-	-	44.767
73	Kloosterweg riool	491.667	-	5.000	-	-	70.000	-	200	416.667	-	3.000	-	-	27.861
74	Riolering Energiestraat riool	175.000	-	5.000	-	-	170.000	-	200	-	-	9.917	-	-	9.800
75	Veldweg riool	225.000	-	-	-	-	-	-	-	5.000	-	-	220.000	-	200

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
76	Emmaschool Lomanplein riool	165.000	-	165.000		-			9.350			9.240			9.130
77	subtotaal riool	4.725.973	-	880.000	-	-	510.000	-	49.950	2.373.473	-	77.052	962.500	-	211.917
78	Upgraden verharding blok 13 begraafplaats NV	25.010	-	25.010		-			1.417			1.401			1.384
79	Vervangen hoofdpaden Nieuw Valkeveen	56.020	-	56.020		-			3.174			3.137			3.100
80	Upgraden beplanting begraafplaatsen	57.547	-	57.547		-			3.261	-		3.223			3.184
81	Upgraden beplanting begraafplaatsen GM	93.892	-	93.892		-			5.321	-		5.258			5.195
82	Urnenvoorziening Oude Begraafplaats	32.700	-	32.700		-			1.853			1.831			1.809
83	Upgraden begraafplaatsen	189.297	-	-		-			-			-	189.297		-
84	Ruimen begraafplaats Muiden	249.297	-	60.000		-			3.400			3.360	189.297		3.320
85	subtotaal begraafplaatsen	703.763	-	325.169	-	-	-	-	18.426	-	-	18.209	378.594	-	17.993
86	Vervangingsinvesteringen groen 2015	82.975	-	82.975		-			5.393			5.310			5.227
87	Verbet. groeiomstandigheden bomen Bos van Bredius	33.710	-	33.710		-			2.191			2.157			2.124
88	Vervangingsinvesteringen groen 2017	82.975	-			-	82.975		-			5.393			5.310
89	Herinrichting Keverdijk	97.920	-			-			-	97.920		-			6.365
90	Vervangingsinvesteringen groen 2018	82.975	-			-			-	82.975		-			5.393
91	73140314 Plantsoen Groot Hertoginnelaan Pj 188	75.000	-			-			-	12.500		-	62.500		500
92	73140318 Plantsoen Herenstraat e.o. Pj 189	26.250	-	5.000		-	21.250		200			1.925			1.890
93	73140331 Plantsoen Vlietlaan Pj 193	60.000	-	60.000		-			4.400			4.320			4.240

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
94	73140335 Plantsoen Spiegelstr. e.o. Pj 194	80.000	-			-	12.500		-	67.500		500			5.867
95	Klooterweg groen	25.000	-	5.000		-	20.000		200			1.833			1.800
96	Olmenlaan groen	40.000	-	5.000		-	35.000		200			2.933			2.880
97	Brinklaan groen	75.000	-			-			-	5.000		-	70.000		200
98	Lorentzweg groen	75.000	-				12.500		-	62.500					2.700
99	Veldweg groen	25.000	-						-	5.000			20.000		200
100	Taakstelling Groen 10% minder	86.181	-	19.169	-	-	18.423	-	1.258	33.340	-	2.437	15.250	-	-
101	subtotaal groen	775.624	-	172.517	-	-	165.802	-	11.326	300.056	-	21.936	137.250	-	40.407
102	Totaal programma 5	6.205.360		1.377.685	-	-	675.802	-	79.702	2.673.529	-	117.197	1.478.344	-	270.316
103	Vervangende permanente bouw 3 lokalen Godelinde	912.813	-	608.542		-	304.271		24.342			59.333			58.420
104	Vervangende permanente bouw Godelinde	1.823.187	-	1.215.458		-	607.729		48.618			118.507			116.684
105	Integraal Kindcentrum Muiden	4.350.000	-	2.900.000		-	1.450.000		116.000			282.750			278.400
106	Uitbreiding/vervanging Vituscollege	2.000.000	-	1.333.333		-	666.667		53.333			130.000			128.000
107	subtotaal Huisvesting onderwijs	9.086.000	-	6.057.333	-	-	3.028.667	-	242.293	-	-	590.590	-	-	581.504
108	Totaal programma 7	9.086.000		6.057.333	-	-	3.028.667	-	242.293	-	-	590.590	-	-	581.504
109	Techn inst De Lunet 2017	100.000	-	100.000		-			4.000			4.000			10.667
110	Techn inst De Lunet 2018	100.000	-			-	100.000		-						10.667
111	Techn inst De Lunet 2019	100.000	-			-			-	100.000			-		4.000
112	Hockeyveld Muiderberg	650.000	-	650.000					58.500			57.200			55.900

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
113	Kunstgrasveld en accommodatie SC Muiden	2.200.000	1.000.000	2.200.000	1.000.000				108.000						
114	subtotaal Sport		1.000.000	2.950.000	1.000.000		100.000			100.000	-		-	-	
		3.150.000				-		-	170.500			170.800			184.433
115	Gymnastieklokken in Muiden	1.525.000	-	1.016.667			508.333		40.667			99.125			97.600
116	subtotaal Sport onderwijs	1.525.000	-	1.016.667	-	-	508.333	-	40.667	-	-	99.125	-	-	97.600
117	Renovatie toren Grote Kerk	221.735	90.000			-	147.823	90.000	-	73.912		2.313			8.563
118	subtotaal monumenten	221.735	90.000	-	-	-	147.823	90.000	-	73.912	-	2.313	-	-	8.563
119	Vervanging speeltoestellen 2017	170.070	-	170.070		-			18.141			17.687			17.234
120	Vervanging speeltoestellen 2018	105.070	-			-	105.070					11.207			10.927
121	Vervanging speeltoestellen 2019	135.070	-			-				135.070		-			14.407
122	subtotaal Speelvoorzieningen	410.210	-	170.070	-	-	105.070	-	18.141	135.070	-	28.895	-	-	42.569
123	Groencompensatie SAAone Echobos	65.000	65.000	65.000	65.000										
124	Totaal programma 8	5.371.945	1.155.000	4.201.737	1.065.000	-	861.227	90.000	229.307	308.982	-	301.133	-	-	333.165
125	73050035 Tractie: Q 45: Nissan Primastar (p/14)	33.000	-			-				33.000		-			5.445
126	73050036 Tractie: Q 46: Opel Vivaro 2 (p/14)	48.000	-			-				48.000		-			7.920
127	Vervangingsinvestering (Mercedes)+ container	165.000	-	165.000		-			24.933			24.200			23.467
128	Vervangingsinvestering (Tractor wijk)	55.636	-			-				55.636		-			9.180
129	Vervangingsinvestering (Opel)	57.043	-	57.043		-			9.412			9.127			8.842
130	Piaggio 2017 (3 stuks)	81.000	-	81.000		-			13.365			12.960			12.555
131	Piaggio 2018 (2 stuks)	54.000	-			-	54.000					8.910			8.640

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
132	Fiat Strada	31.000	-	31.000	-	-	-	-	5.115	-	-	4.960	-	-	4.805
133	Vw Caddy (2 stuks)	62.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62.000	-	-
134	Mitsubishi Canter (2 stuks)	110.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	110.000	-	-
135	Veegmachine	150.000	-	150.000	-	-	-	-	24.750	-	-	24.000	-	-	23.250
136	Tractor Sportpark	56.000	-	56.000	-	-	-	-	9.240	-	-	8.960	-	-	8.680
137	Volkswagen transporter	55.000	-	-	-	-	-	-	-	55.000	-	-	-	-	9.075
138	Taakstelling 10% minder	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
139	subtotaal Tractie	95.768	-	54.004	-	-	5.400	-	8.682	19.164	-	9.312	17.200	-	12.186
140	Hardware: Back-end (2017)	861.911	-	486.039	-	-	48.600	-	78.134	172.472	-	83.805	154.800	-	109.672
141	Hardware: Back-end (2018)	75.000	-	75.000	-	-	-	-	21.750	-	-	21.000	-	-	20.250
142	Hardware: Back-end (2020)	30.000	-	-	-	-	30.000	-	-	-	-	8.700	-	-	8.400
143	subtotaal Hardware	260.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	260.000	-	-
144	Software: Back-end (2018)	365.000	-	75.000	-	-	30.000	-	21.750	-	-	29.700	260.000	-	28.650
145	Software: bedrijfsappl & basisreg (2018)	70.000	-	-	-	-	70.000	-	-	-	-	12.800	-	-	12.400
146	Software: Back-end (2019)	50.000	-	-	-	-	50.000	-	-	-	-	9.143	-	-	8.857
147	Software: bedrijfsappl & basisreg (2017)	100.000	-	-	-	-	-	-	-	100.000	-	-	-	-	18.286
148	Software: Back-end (2020)	180.000	-	180.000	-	-	-	-	32.914	-	-	31.886	-	-	30.857
149	Software: Back-end (2019)	50.000	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	50.000	-	-
149	Soft- en hardware voor applicaties beheer openbare ruimte	60.000	-	50.000	-	-	10.000	-	2.000	-	-	10.971	-	-	10.629

Perspectiefnota 2017

Nr.	Voorgenomen investering	Totaal Uitgaven	Totaal inkomsten	Uitgaven 2017	Inkomsten 2017	Kap. Lasten 2017	Uitgaven 2018	Inkomsten 2018	Kap. Lasten 2018	Uitgaven 2019	Inkomsten 2019	Kap. Lasten 2019	Uitgaven 2020	Inkomsten 2020	Kap. Lasten 2020
150	74120020 BZ: Modernisering GBA (10/12)	51.500	-	51.500	-	-	-	-	9.417	-	-	9.123	-	-	8.829
151	subtotaal Software	561.500	-	281.500	-	-	130.000	-	44.331	100.000	-	73.923	50.000	-	89.857
152	Totaal programma 9	1.788.411	-	842.539	-	-	208.600	-	144.215	272.472	-	187.428	464.800	-	228.180
	TOTAAL	41.181.302	2.535.000	19.261.246	1.165.000	-	10.546.505	1.170.000	1.038.903	7.276.470	200.000	1.905.087	4.097.082	-	2.427.045

Toelichtingen voorgenomen investeringen

Programma 2

1 Vervangingsinvesteringen

Gooise Meren beschikt over een tiental Boa's. Zij voeren, naast hun toezicht op betaald parkeren, werkzaamheden uit op het gebied van APV, Wegenverkeerswet, openbare orde en milieu en natuur. Een belangrijk deel van hun taken vindt plaats in het buitengebied van de gemeente, ook buiten kantooruren. Gooise Meren beschikt over een groot buitengebied. Het gebruik van voertuigen is onmisbaar om snel en efficiënt de werkzaamheden uit te voeren. Een van de voertuigen is aan vervanging toe (de auto van de voormalige gemeente Naarden). Het heeft de voorkeur deze in 2017 te vervangen. Het betreft een eenmalige investering (auto met striping en eventuele hulpmiddelen).

Programma 3

9 Hoofdstraten Muiden

In verband met de verlegging van de A1 en de bouw van de Spieringbrug verandert de verkeerssituatie in de Vesting Muiden. Door de verwachte afname van het verkeer in de vesting ontstaat de mogelijkheid om de 'hoofdstraten' beter in te richten voor met name fietsers en voetgangers.

15 Aanpassen wegvakken overwegen

De overwegen rond het station worden als gevolg van het project van ProRail korter. De aanpalende wegvakken worden heringericht door de gemeente als wegbeheerder. Hiervoor wordt een subsidie aangevraagd bij het Rijk.

50, 51 en 52 Doseerinstallaties Naarden Vesting

Dit betreft vervanging wegens het einde van de levensduur.

53, 54 en 55 Communicatie verkeersregelininstallaties met centrale computer provincie

Storingen in verkeersregelininstallaties op de doorgaande wegen in onze gemeente leiden direct tot verkeersonveiligheid, meestal voor overstekende scholieren. Het opmerken en geautomatiseerd afhandelen van storingen is vandaag de dag eenvoudig mogelijk via de centrale computer van de provincie Noord-Holland. Van de in totaal ruim 20 verkeersinstallaties dienen er 12 aangepast te worden aan de eisen van deze tijd. Het is goed mogelijk de aanpassingen te spreiden over meerdere jaren.

57 Verder met de Vesting Muiden

In maart 2016 hebben de betrokken overheden zich gecommitteerd aan het programma. Hierdoor is realisatie van het wensbeeld in de schootsvelden nu naast een unieke kans ook een reële mogelijkheid geworden. De verwachting is dat de bestaande A1 begin 2017 is verwijderd. Dan ontstaat het moment om de inrichting in één keer goed te doen voor een fors lager bedrag. Dit geldt zeker voor de gemeente, daar het uitgangspunt is dat de andere betrokken partijen een flink deel van de investeringen op zich nemen. Het resultaat van dit onderdeel gebiedsprogramma is een optimale inrichting van de schootsvelden met natuur, agrarisch gebruik, openheid, meer parkeermogelijkheden, behoud en herstel van cultuurhistorie en recreatieve mogelijkheden.

59 Herinrichting stationsgebied

De komende jaren moderniseert ProRail het spoor. Het spoor wordt drukker. De barrièrewerking blijft een zorg. Het stationsgebied moet duurzaam worden ingericht zodat veiligheid, bereikbaarheid, leefbaarheid en doorstroming worden geborgd.

Programma 4

64 Aankoop Bredius

De inschatting van incidentele aankoop is € 4 miljoen.

Vestingvisie

De Vestingwerken, met grachten, openbare wegen, fiets- en voetpaden, bruggen, opstallen en de onbebouwde schootsvelden, zijn van ongekennde schoonheid en van grote cultuurhistorische waarde. Voor de Vesting geldt dat het evenwicht tussen leefklimaat, aantrekkelijkheid, ondernemersklimaat, toerisme en erfgoed voortdurend in de gaten moet worden gehouden.

Voor de vesting is om die reden een visie vastgesteld, 'De Halter van de Vesting Naarden'. In deze visie zijn activiteiten opgenomen die van belang zijn voor de vestingwerken, te weten:

- Versterken samenhang en samenwerking toeristische trekpleisters en actoren;
- Realisatie bezoekerscentrum;
- Behoud, versteviging en mogelijk uitbreiding museale functie;
- Goede routing en informatievoorziening;
- Imago versterkende activiteiten (evenementen) en meer samenhang tussen particuliere initiatieven;
- Ontwikkeling historische haven;
- Nieuwe bestemming Gele Loods en Spaanse Huis;
- Herstellen openbare functie Burgemeester Wesselingplein, Kerkplein, Adriaan Dortsmanplein en Ruysdaelplein en deze pleinen
- meer uitnodigend maken voor verblijf;
- Daarnaast wordt aandacht besteed aan het verkeer en parkeren.

Diverse activiteiten zijn de afgelopen jaren opgepakt door de gemeente Naarden. Het herstellen van de openbare functie van het Burgemeester Wesselingplein en een deel van het Kerkplein resteert nog.

In het kader van de Vesting Visie dienen deze pleinen op termijn heringericht te worden. In de meerjaren investeringsplanning zijn voor het Kerkplein al enkele investeringen opgenomen (herinrichting € 83.500 en openbare verlichting € 30.925). Door een aantrekkende markt en stijging van materiaalprijzen zou het noodzakelijk zijn de investering voor het Kerkplein op te hogen. Voor het Burgemeester Wesselingplein is geen investeringsbedrag opgenomen.

Programma 5

80 en 81 Upgraden beplanting begraafplaatsen

Eenmaal per tien jaar vindt het upgraden van de beplanting plaats. Dit betreft het renoveren van oude beplantingen, herstellen haagstructuren, herstellen gazons et cetera. Ook het vernieuwen van de beplanting op graven die in onderhoud zijn van de gemeente (geldt alleen voor de begraafplaats Nieuw Valkeveen) wordt hierbij, indien nodig, meegenomen.

83 Upgraden begraafplaatsen

Eenmaal per tien jaar vindt het upgraden van de begraafplaatsen plaats. Dit betreft het renoveren van meubilair, bewegwijzering, aula, et cetera. Ook het aanpassen van de uitvaartmogelijkheden wordt hierbij, indien nodig, meegenomen. In de meerjarenbegroting van Naarden was hiervoor in 2020 een investering opgenomen. Deze investering moet uitgebreid worden met een budget voor de andere begraafplaatsen van Gooise Meren.

84 Ruimen begraafplaats Muiden

Begraafplaats Muiden heeft een probleem dat tweeledig is. Enerzijds is de vraag hoe gezorgd kan worden voor voldoende begraafcapaciteit op begraafplaats Muiden en anderzijds worden heel veel graven handmatig gegraven vanwege de zeer beperkte ruimte tussen de graven onderling. Uit de begraafplaatsadministratie blijkt dat 29-38% van de huidige uitgegeven graven in aanmerking komt voor ruiming. Gelet op de grote hoeveelheid graven is het denkbaar dat met deze ruiming fysiek ruimte ontstaat voor een herinrichting van de begraafplaats. In eerste instantie worden alleen de algemene graven volledig geruimd en particuliere afstandsgraven alleen bovengronds (hier is het budget op gebaseerd). Een notitie over de capaciteit van de begraafplaats wordt voorbereid.

Programma 7

105 Integraal Kindcentrum Muiden

Op het KNSF terrein worden vanaf 2017 circa 1.300 woningen gebouwd. Voor het bepalen van de omvang van ruimtebehoefte voor het primair onderwijs is uitgegaan van de bouw van 130 woningen

per jaar tussen 2017 en 2027. De piek van de ruimtebehoefte is op grond hiervan geprognosticeerd voor het schooljaar 2027-2028 voor 530 leerlingen. Hiervoor is 2.856 m² (22 groepen) nodig. De ruimtebehoefte voor de leerlingen uit de kern Muiden bedraagt in dat schooljaar 1.398 m² (9 groepen). De schoolbesturen en de kinderopvang willen vanuit één organisatie (IKC) een breed programma aanbieden voor kinderen tot 12 jaar. Gestreefd wordt naar een centrale plek in Muiden in het zuidoostelijk deel van de Krijgsman. Van de oude locaties blijft de Jozefschool voorlopig beschikbaar om de piek op te vangen. Naar verloop van tijd is dat niet meer nodig en kan dit gebouw ook worden afgestoten. De PC Hooftschool wordt buiten gebruik gesteld. In de verordening van de gemeente Gooise Meren zijn normatieve vergoedingen voor onderwijshuisvesting opgenomen. De investering voor de IKC is gebaseerd op deze normvergoeding. Al jaren wordt er echter door vrijwel iedereen die actief is in onderwijshuisvesting gepleit voor een positieve aanpassing van de normbedragen door de rijksoverheid, omdat deze onvoldoende zijn om een maatschappelijk verantwoorde duurzame school te bouwen die voldoet aan de eisen van het Bouwbesluit.

106 Uitbreiding en vervangende nieuwbouw Vituscollege

Het Vituscollege heeft in het kader van de Verordening Voorzieningen Huisvesting Gooise Meren een huisvestingsaanvraag gedaan voor uitbreiding en een stukje vervangende nieuwbouw van noodlokalen die er lang staan. De uitbreiding is een wettelijke verplichting; de vervanging van de noodlokalen wordt technisch getoetst, maar naar verwachting moeten deze vervangen worden.

Programma 8

112 Hockeyveld Muiderberg

Voor de hockey in Muiderberg wordt rekening gehouden met de aanleg van een veld.

113 Velden SC Muiden

Voor SC Muiden wordt rekening gehouden met de aanleg van een natuurveld, een kunstgrasveld en een tijdelijke accommodatie voor de duur van vijf jaar.

115 Gymnastieklokalen in Muiden

Met de realisering van de woningbouw in De Krijgsman en het Integraal Kindcentrum in Muiden, neemt ook de behoefte toe aan ruimte voor bewegingsonderwijs toe. Op basis van de daarvoor in de Verordening Onderwijshuisvesting Gooise Meren 2016 opgenomen normering is er in totaal behoefte aan twee gymnastieklokalen. De huidige gymlokalen bij de PC Hooftschool en het gymnastieklokaal aan Het Anker in Muiden worden afgestoten. Wanneer de gymlokalen op het Brediussterrein worden gerealiseerd kan worden overwogen van deze twee gymnastieklokalen een sportzaal cq sporthal te maken. De opgenomen raming is gebaseerd op de normbedrag 2016 huisvesting onderwijs zoals door de VNG geadviseerd. Ze betreffen de bouw en inrichting van twee gymlokalen. De grondkosten zijn hierin niet meegenomen.

123 Groencompensatie SAAone Echobos

Het beoogde doel is de uitvoering van het herstelplan Echobos. Het Echobos is een voormalige buitenplaats in Muiderberg. Het bos maakt samen met de andere grote bospercelen in Muiderberg deel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, vroeger EHS). De raad van Muiden heeft in haar ruimtelijk beleid benoemd dat het voor de ruimtelijke kwaliteit van belang is om de buitenplaatsen te revitaliseren. In dit licht heeft de Muidense raad in haar beleid opgenomen dat het Echobos beter onderhouden moet worden. Het college van Muiden heeft op 15 december 2015 ingestemd met de kaders voor het herstelplan Echobos. Deze kaders zijn nodig voor het burgerparticipatietraject voor het maken van het herstelplan, te maken door inwoners en vakorganisaties. Vooruitlopend op dit herstelplan is met het compensatieplan voor de werkzaamheden A1 en A6 rekening gehouden met de uitvoering ervan. In het herstelplan is bedongen dat SAAone in het kader van hun herplantplicht bomen moet planten. De uitvoering moet in 2016/2017 plaatsvinden op locaties waar ineens een fors aantal bomen geplant kan worden. Een van de locaties betreft het Echobos. Het herstelplan moet uitsluitend geven voor de definitieve locatie(s) in het Echobos. In het compensatieplan is rekening gehouden met de aanschaf en aanplant van 100 bomen met maat 14/16 ter waarde van totaal € 65.000. In dit bedrag zijn ook de voorbereidende werkzaamheden voor de aanleg van de bomen opgenomen, namelijk grondwerk en overige werkvoorbereidingen nodig voor de aanplant. Dekking komt ten laste

van het groencompensatieplan A1 en A6. Het compensatieplan is een eenmalige kans voor externe financiering voor de realisering van het herstelplan Echobos.

Programma 9

140 Hardware Back-end (2017)

Dit betreft beveiligingssoftware en -hardware en de vervanging van de multifunctionele machines waarmee we printen, scannen, kopiëren en faxen.

147 Software bedrijfsapplicatie en basisregistratie (2017)

Topdesk, Mozard, Cognos en toegangsbeveiliging.

150 Modernisering GBA

De modernisering GBA staat al een tijdje in de planning bij gemeenten, maar is telkens uitgesteld vanuit de centrale overheid. De investering is dus (op enig moment) noodzakelijk en moet worden meegenomen in de Programmabegroting 2017 - 2020.

Bijlage 2 College Uitvoeringsprogramma

College Uitvoeringsprogramma 2016-2018

Inhoudsopgave

1. Inleiding	59
1.1 Coalitieakkoord en ambities bestuur Gooise Meren	59
1.2 Keuze College	59
1.3 Het verhaal van Gooise Meren	59
2. College Uitvoeringsprogramma	61
Thema 1: Burgerparticipatie	61
Thema 2: Economie en Toerisme, Mobiliteit en Ruimte	63
Thema 3: Duurzaamheid.....	72
Thema 4: Preventie.....	77
Thema 5: Regio.....	80
Thema 6: Basisvoorzieningen	83

1. Inleiding

1.1 Coalitieakkoord en ambities bestuur Gooise Meren

Op 24 december 2015 zijn de vier coalitiepartijen VVD, D66, CDA en GroenLinks tot een akkoord gekomen. In het Coalitieakkoord 'Verbonden in verscheidenheid' zijn de speerpunten en beleidsvoornemens voor de komende twee jaar benoemd. Het akkoord sluit aan bij de eerder geformuleerde visie voor Gooise Meren.

Met het Coalitieakkoord 'Verbonden in verscheidenheid' is de basis gelegd voor een College Uitvoeringsprogramma voor de periode 2016- 2018.

1.2 Keuze College

Het college heeft ervoor gekozen om de belangrijke thema's uit het coalitieakkoord als prioritaire thema's te behandelen en zichtbaar in het College Uitvoeringsprogramma te zetten. Daarnaast kiest het college voor prioritaire aandachtspunten uit het coalitieakkoord die gericht zijn op het behoud of versterken van de basisvoorzieningen. De thema's voor het college zijn:

- *Burgerparticipatie*: Het college neemt in de komende periode initiatieven om burgerparticipatie verder te ontwikkelen.
- *Economie/toerisme*: In het belang van de economische ontwikkeling zet het college in op het benutten van het toeristisch potentieel en draagt het college bij aan het bevorderen en faciliteren van economische bedrijvigheid en een economische structuur.
- *Duurzaamheid*: Het college zet zich er voor in dat de gemeentelijke organisatie voor 2030 energieneutraal functioneert en Gooise Meren als geheel in 2050.
- *Preventie*: Bij beleidsvorming heeft het college aandacht voor preventieve maatregelen om ongewenste situaties te voorkomen en besparingen te realiseren.

- *Regio*: Het college wil een stevige positie binnen de regio Gooi- en Vechtstreek en in samenwerkingsverbanden daarbuiten.
- *Basisvoorzieningen*: In Gooise Meren doet iedereen mee en kan iedereen gebruik maken van basisvoorzieningen.

1.3 Het verhaal van Gooise Meren

Gooise Meren is een groene en vitale gemeente in de Metropoolregio Amsterdam.

In Gooise Meren doet iedereen mee en kan iedereen gebruik maken van basisvoorzieningen, oftewel voorzieningen die bijdragen aan basale behoeften rondom ontmoeting, ontwikkeling en maatschappelijke deelname. Gooise Meren zet daarenboven extra in op preventie, economie en toerisme en duurzaamheid. Gooise Meren geeft ruim baan aan initiatieven van inwoners en investeert in samenwerking in de regio, met name op prioritaire thema's.

Strategie

De aanpak van Gooise Meren kenmerkt zich door een hoog *strategisch gehalte*. Gooise Meren beoordeelt voordat zij een thema oppakt of het - als het geen wettelijke taak is - tot het focusgebied van de gemeente behoort. Als dit niet zo is, dan kiest Gooise Meren ervoor het onderwerp niet op te pakken. Behoort het onderwerp wel tot het focusgebied van de gemeente dan stelt Gooise Meren de vraag welk maatschappelijk effect op dit punt gewenst is. Vervolgens wordt een inschatting gemaakt van de wijze waarop dit effect het beste bereikt kan worden.

Keuze voor Beleid en uitvoering

Daarbij volgt Gooise Meren twee sporen:

- a. inzetten op belanghebbenden; ruimte creëren voor initiatieven, een substantiële rol van inwoners of ondernemers (stimuleren, faciliteren, strategische partnerschap aangaan);
- b. samenwerken met gemeenten binnen of buiten de regio als dit meerwaarde oplevert voor inwoners van Gooise Meren vanwege versterkte belangenbehartiging, voordelige inkoop of uitvoering door schaalgrootte, of door bundelen van expertise en afspraken rondom taakvelden.

Samenwerking op orde

Om deze sporen succesvol te kunnen inzetten maakt Gooise Meren werk van samenwerken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en investeert Gooise Meren in samenwerken met gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek en daarbuiten (MRA).

Monitoren

Gooise Meren maakt werk van monitoren van haar beleid. Gooise Meren benoemt de maatschappelijke effecten die beoogd worden en houdt goed bij of die bereikt worden. Daarbij monitort Gooise Meren ook of de door haar bedachte route naar goede maatschappelijke resultaten, de juiste is gebleken.

In de uitwerking van het College Uitvoeringsprogramma wordt gebruik gemaakt van de bovengenoemde vierdeling: Strategie, Keuze voor beleid en uitvoering, samenwerking op orde, monitoring.

College van Burgemeester en Wethouders

2. College Uitvoeringsprogramma

Thema 1: Burgerparticipatie

Portefeuillehouder: Marleen Sanderse

Op 28 september 2015 is door de fusieraad van Naarden-Muiden-Bussum de visie op Burgerparticipatie in de gemeente Gooise Meren vastgesteld. Dit is een product dat samen met inwoners en maatschappelijke organisaties tot stand is gekomen. Vervolgens is een begin gemaakt met het vertalen van de visie naar concrete acties. Met de vastgestelde visie ligt er een duidelijke opdracht voor de nieuwe gemeente om met de samenleving Burgerparticipatie verder vorm te gaan geven en te verankeren in de organisatie. Om deze opdracht kracht bij te zetten heeft het college gekozen voor een afzonderlijk programma Doe-democratie. Het programma werkt aan de totstandkoming van een gelijkwaardig samenwerkingsproces tussen gemeente en samenleving en wordt nadrukkelijk met inwoners samen vormgegeven (bottom up). Het programma is volledig geënt op de waarden van initiatief, zelforganisatie en zeggenschap. Het sluit aan bij de veranderende rolopvatting van de overheid en de maatschappelijke ontwikkeling waarbij inwoners steeds meer zeggenschap willen over hun directe leefomgeving.

Hieronder zijn de acties opgenomen die moeten leiden tot een goede implementatie van de Visie op Burgerparticipatie. De beschreven acties kunnen gezien worden als verschillende inspanningen om te komen tot een gemeente en een samenleving, die zijn toegerust voor de Doe-democratie. De activiteiten waar € 0 voor is geraamd, worden uitgevoerd binnen de bestaande budgetten.

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN17 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
Doel: Op weg naar een gelijkwaardige samenwerking op basis van elkaars talenten							
1	Strategie						
1.1	Strategische visie	Visie Burgerparticipatie	0	0	0	0	0
2	Uitvoering/Beleid						
2.1	Uitwerking visie	Programma met bouwstenen opstellen	0	0	0	0	0
2.2	Leidraad participatie bij projecten	Participatie borgen in projectmatig werken	0	0	0	0	0

2.3	Participatieparagraaf in bestuurlijke besluitvormingsstukken	Oppakken samen met duurzaamheid (People, Profit, Planet)	0	0	0	0	0
3	Netwerk op orde						
3.1	Initiatieventafel	Ondersteuning initiatieven tafel Gooise Meren	0	0	30.000	0	30.000
3.2	Verbindingen	Verbinding zoeken met de wijknetwerken van het sociaal domein	0	0	30.000	0	30.000
3.3	Belemmeringen	Onderzoek naar belemmeringen regelgeving	0	0	0	0	0
3.4	Bewonersagenda fysiek/virtueel	Behoeftte onderzoeken	0	0	0	0	0
3.5	Right to Challenge	Pilot rondom het thema Right to Challenge of Bewonersbedrijven starten	0	0	0	0	0
3.6	Wijkwethouders	Instellen wijkwethouders	0	0	0	0	0
3.7	Wijk en kerngericht werken	Actieve bewoners ondersteunen	0	0	0	0	0
3.8	Organisatieontwikkeling	Aandacht voor competentie Omgevingsbewust werken van medewerkers / serious gaming	0	0	0	0	0
3.9	Ideeënmakelaar	Evaluatie ideeënmakelaar en functie van makelaar inbedden in de gemeentelijke organisatie	0	0	0	0	0
3.10	Draagvlak	Breed draagvlak zoeken op basis van open dialoog	0	0	0	0	0
3.11	Burgerpanel	Continuering Burgerpanel	0	0	10.000	0	10.000
4.	Monitoren						
4.1	Monitoren		0	0	4.000	0	4.000
	Totaal		0	0	74.000	0	74.000

Thema 2: Economie en Toerisme, Mobiliteit en Ruimte

Portefeuillehouder: Miriam van Meerten

Het doel is een vitaal en duurzaam Gooise Meren. Hiertoe ontwikkelen we een strategische visie op het terrein van economie, toerisme/toerisme en mobiliteit. Een dergelijke visie moet richting geven aan de keuzes, en moet het mogelijk maken om onderdelen van beleid en uitvoering in samenwerking met de regio, met ondernemers en soms inwoners. Hiervoor is het noodzakelijk dat Gooise Meren werkzame samenwerkingsverbanden heeft, goede contacten met ondernemers, laagdrempelige ingangen voor inwoners die actief willen worden et cetera.

1. De eerste prioriteit op het vlak van economie, toerisme en mobiliteit is het opstellen van een strategische visie die het kiezen en handelen op dit dossier richting en focus geeft. Onderdeel van de visie betreft ook de verhouding van Gooise Meren tot de Regionale Samenwerkingsagenda (RSA), het MIRT en de MRA. Deze visie zal ook ingaan op de zaken die nodig zijn om in Gooise Meren op genoemde dossiers de basis op orde te hebben (contacten met ondernemers etc.). Verder zal een deel van de voorgenomen separate visietrajecten onderdeel van de strategische visie worden (toeristische visie, visie watertoerisme, uitwerken havenvisie Muiden).
2. Een tweede prioriteit betreft de positionering van Gooise Meren binnen het zogeheten MIRT project en breder (boven)regionale ontwikkelingen op het snijvlak van bereikbaarheid, economie en toerisme. In 2016 worden in dit kader door het Rijk strategieën uitgewerkt die verstrekkende gevolgen hebben voor de bereikbaarheid van Gooise Meren. In deze planvorming wordt daarbij ook gekeken naar economische ontwikkeling, toerisme en natuur aan de oostzijde van Amsterdam. Samenwerking met de regio en met de MRA, op basis van een gedeelde visie cq een investeringsagenda vergroot kansen om binnen het MIRT de bereikbaarheid van Gooise Meren en de regio in goede balans te brengen met belangen van economie, toerisme en natuur.
3. In de derde plaats zullen activiteiten die ervoor moeten zorgen dat projecten en initiatieven tot wasdom kunnen komen en uitgevoerd kunnen worden, doorgang moeten vinden. Deze activiteiten kunnen samengevat worden met behulp van de term 'netwerk op orde'.
4. In de vierde plaats worden onder de noemer van de RSA verschillende projecten en programma uitgewerkt, die door de samenwerkende gemeenten uitgevoerd moeten worden. Gooise Meren draagt via de bijdrage aan de begroting van de Regio financieel bij aan de RSA. Echter, voor de uitwerking van diverse programma's is de RSA deels afhankelijk van capaciteit en extra middelen van de deelnemende gemeenten. Gooise Meren is deelnemer aan de ambtelijke bestuurlijk overleggen en kan via deze routes input bieden aan de RSA en de uitwerking van programma's. Gooise Meren heeft zich aangemeld om het project rond leegstand te trekken.

Hieronder is de uitwerking weergegeven van het speerpunt economie, toerisme/cultuur en mobiliteit. De activiteiten waar € 0 voor is geraamd, worden uitgevoerd binnen de bestaande budgetten.

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016	Kosten PN17 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
Doel: Aantrekkelijk ondernemersklimaat voor bij Gooise Meren passende economische bedrijvigheid, ontwikkeling met oog op evenwicht tussen wonen, werken, recreatie, bevorderen voldoende bereikbaarheid en leefbaarheid (met oog op economie en toerisme)							
1	Strategie economie, recreatie, mobiliteit						
1.1	Ontwikkeling strategische visie	Strategische notitie positie Gooise Meren m.b.t. (samenhang) toerisme, economie, mobiliteit, natuur/cultuur t.b.v. samenhangend ontwikkelplan, profilering en samenwerking	25.000	0	0	0	0
1.2	Positionering Gooise Meren binnen MIRT /MRA/bovenregionale projecten	Positionering Gooise Meren en regio binnen MIRT/MRA/ bovenregionale projecten t.b.v. dossier mobiliteit en bereikbaarheid; vanaf 2017 samen met regio (gemeenten)	25.000	0	50.000	0	50.000
3	Beleid en uitvoering economie						
3.1	Actieplan economie	Op basis van visie samen met partners actieplan t.b.v. bevorderen aantrekkelijk ondernemersklimaat en passende economische bedrijvigheid, economische structuur, inclusief evenementen	0	0	0	0	20.000
3.2	Duurzame invulling bedrijventerreinen	Stimuleren duurzame invulling bedrijventerreinen	0	0	50.000	0	50.000

3.3	Zondag-openstelling	Handhaven zondag-openstelling tussen 12.00 en 18.00 uur	0	0	0	0	0
4.	Netwerk op orde economie						
4.1	Regeldruk verminderen	Samen met ondernemers belemmerende regels wegnemen	0	0	0	0	0
4.2	Regelluwe zone t.b.v. innovatie	Regelluwe zone onderzoeken met aandacht voor ZZP'ers, start ups, scale ups en maatschappelijk ondernemen	0	0	0	0	20.000
4.3	Ondernemersloket	Komen tot een ondernemersloket met elektronisch ondernemersdossier Gooise Meren	0	0	0	0	0
4.4	Versterken samenwerking met en tussen ondernemers	Komen tot samenwerkingsverband ondernemers in de verschillende kernen	0	0	0	0	0
4.5	Ondernemersfondsen	Evaluatie ondernemersfondsen	0	0	0	0	0
5.	Beleid en uitvoering toerisme						
5.1	Duurzame) toeristische activiteiten	Actieplan (duurzame) toeristische activiteiten, baseren op visie Gooise Meren	0	0	0	0	20.000
6.	Netwerk op orde toerisme						
6.1	Werelderfgoed en Geopark	Ondersteunen activiteiten t.b.v. benutting status Werelderfgoed en Geopark	0	0	17.500	0	17.500

6.2	(Promotie)programma Gooise Meren	Stimuleren van de economie en evenementen in afstemming met de ondernemersverenigingen en platforms: Voortborduren op promotie Bussum, stadspromotie Naarden, Muiden	0	0	200.000	0	200.000
6.3	Uitwerken havenvisie Muiden	In november 2016 is de Havenvisie Muiden vastgesteld. Hierin is de ambitie vastgelegd om te streven naar een kwalitatieve verbetering van de havenfunctie in Muiden. Binnen het Havenoverleg Muiden werkt de gemeente samen met ondernemers en inwoners aan een uitwerking van de visie. In het Havenoverleg onderzoeken de deelnemers welke uitbreidingsmogelijkheden er zijn (zoals de buitenhaven en de A1-locatie) en de mogelijkheden voor betere benutting van de bestaande ruimte (zoals toeristische informatie en beheer van voorzieningen) binnen de richtlijnen van de visie	0	0	0	0	0
6.4	Passantenhaven Naarden	Via interactief proces komen tot plan voor passantenhaven Naarden	0	0	0	0	0

7.	Beleid en uitvoering Mobiliteit en Ruimte						
7.1	Actualiseren van verkeer en vervoersbeleid	Opstellen gemeentelijk verkeers- en vervoersplan, aansluitend op visie economie, toerisme, mobiliteit en natuur/milieu	0	0	0	200.000	
7.2	Voldoende fietsparkeer-voorzieningen	NS start een haalbaarheidsonderzoek naar de uitbreiding van de fietsenstallingen. Er zijn diverse varianten. De gemeente draagt bij in de kosten en heeft van de Metropool Regio Amsterdam een toezegging dat 2 miljoen euro voor de investering uit OV SAAL middelen wordt gereserveerd. De gemeente zorgt voor beheer, onderhoud en handhaving van de stallingen. Raming voor onderhoud en vervanging: € 70.000	0	0	70.000	0	70.000
7.3	Voldoende en betaalbare parkeervoorzieningen	Harmonisatie parkeerbeleid (met als uitgangspunt: per locatie, zo vriendelijk mogelijk, kostendekkend parkeerregime)	0	50.000	0	0	0
8.	Netwerk op orde Mobiliteit en Ruimte						
8.1	Parkeren	Pilot gratis parkeren in (aanloop)straten, iom belanghebbenden	0	0	0	0	0

8.2	Busverbindingen	Bevorderen van goede busverbindingen tussen de kernen i.s.m. regio	€ 0	€ 0	€ 10.000	€ 0	€ 10.000
8.3	Spoorse doorsnijdingen	Aanpak spoorse doorsnijdingen in agenda Provincie en Rijk. Onderdeel visie	0	0	0	0	0
8.4	Bereikbaarheid over de weg	Perspectief Gooise Meren/regio op bereikbaarheid via de weg uitdragen in relatie tot economie, landschap en wonen (t.b.v. MIRT)	0	0	0	0	0
9	Bijdrage regionale samenwerkingsagenda economie, toerisme/cultuur, mobiliteit en ruimte						
9.1	Economie: afstemming economisch beleid	Vertaling van en inspelen op provinciaal economische uitvoeringsagenda en de uitvoeringsagenda van de Economic Boards Gooi en Vechtstreek	0	0	0	0	0
9.2	Verkenning innovatie digitale media en creatie	Met MRA partners innovatie stimuleren	0	0	0	0	0
9.3	Verkenning regionale aanpak startups/scale-ups	Project i.s.m. themagroep startups Economic Board Gooi en Vechtstreek: uitwerking advies themagroep startups Economic Boards Gooi en Vechtstreek	0	0	20.000	0	20.000

9.4	Leegstand tegengaan	Project i.s.m. Economic Board, Deelname en/of benutten van Economic boards (Gooi en Vechtstreek, Amsterdam, Utrecht)	0	0	20.000	0	20.000
9.5	Herijking transformatiefonds	Herijking transformatiefonds en samenwerking op weklocaties	0	0	0	0	0
9.6	Monitor Gooi en Vechtstreek	Monitor Gooi en Vechtstreek geeft overzicht van bedrijfssectoren op de werkgebieden in de regio, het aantal werknemers, leegstand op werkgebied.	0	0	0	0	0
9.7	Verkenning innovatieaanpak Digitale media en creatie	Met MRA partners werken aan aanpak om innovatie te stimuleren	0	0	0	0	0
9.8	CLICK Media en ICT	Coördinatie landelijk topsectorennetwerk creatieve industrie: Media en ICT	0	0	0	0	0
9.9	Actualisatie retail visie Gooi en Vechtstreek	Actualisatie conform provinciale eisen	0	0	0	0	0
9.10	Regionale aankoop vastgoeddata	Jaarlijks terugkerend	0	0	0	0	0
9.11	Centraal regionaal coördinatiepunt Social Return	Stimuleren sociale ondernemingen via opzetten centraal regionaal coördinatiepunt op het gebied van social return	0	0	0	0	0

9.12	Onderzoeken en implementeren van gezamenlijk promotie en afstemming tussen aan bod en evenementen	Versteken van zichtbaarheid voor inwoners van de regio en voor toeristische bezoekers. Geprobeerd wordt om de promotie van cultureel aanbod in lijn te brengen met positionering van de regio conform de identiteit. Waarbij alle aanbod dat tot bovenlokaal bezoek leidt tot zijn recht komt vanuit interlokale afstemming	0	0	0	0	0
9.13	Verkenning regionale samenwerking tussen historische musea/ landhuizen en historische verenigingen	Verkenning samenwerking in gezamenlijk beheer, behoud, backoffice registratie en digitalisering en prestatie van collecties e.a. uitingen van cultuurhistorie en erfgoed	0	0	0	0	0
9.14	Samenwerking Toerisme MRA	Strategische agenda toerisme in de MRA 2025, actieprogramma toerisme en project 'Amsterdam Bezoeken, Holland Zien' waarin aanbod cultuurhistorie en erfgoed landschapsbeleving voor de regio centraal staat	0	0	20.000	0	0
9.15	Floriade 2022	Regionaal Floriade project: bezoekers Floriade verleiden regio te bezoeken	0	0	0	0	0
9.16	Optimaliseren en onderhouden recreatieve routenetwerken	Recreatief routenetwerk optimaliseren onderhouden	0	0	0	0	0

9.17	Wandelnetwerk Gooi en Vechtstreek & Diemerscheg	Uitbreiden wandelnetwerk en creëren eenheid in bewegwijzering	0	0	0	0	0
9.18	Bezoekersstromen onderzoek	Bezoekersonderzoek gebruik regionale culturele voorzieningen. Opmaat tot gemeenschappelijk cultureel profiel regio	0	0	0	0	0
9.19	Cultuurpromotie	Ontwikkeling cultuurapp musea, advertorials, uitgaven	0	0	0	0	0
9.20	Verkenning inzet vrijwilligers cultuur en erfgoed	Positie van vrijwilligers voor organisaties bepalen en steunen	0	0	0	0	0
9.21	Coördinatie regionale cultuuragenda en afstemming aanbod	Samenhangend evenementen pakket cultuur in regio	0	0	0	0	0
9.22	Onderzoek mogelijkheden tot samenwerking culturele voorzieningen	Inventarisering van bestedingen en sterkte/zwakte analyse van bovenlokale cultuurhistorische voorzieningen, lokale verenigingen, educatie, inzet vrijwilligers ed.; beoordelen van winst in samenwerken	0	0	0	0	0
9.23	Onderzoek uitbesteden beheer gehele recreatieve routenetwerk	Fietsen, varen, wandelen: beheer en bewegwijzering aan één partij	0	0	0	0	0
10.	Monitoren						
10.1	Uitwerking monitor economie, toerisme, bereikbaarheid en	Ontwikkeling indicatoren en metingen economie, toerisme en bereikbaarheid	0	4.000	0	0	4.000
	Totaal		50.000	54.000	457.500	200.000	501.500

Thema 3: Duurzaamheid

Portefeuillehouder: Gerben Struik

Het college wil op verantwoorde en verstandige wijze omgaan met natuurlijke hulpbronnen. Dat is noodzakelijk voor het milieu en draagt ook bij aan de kwaliteit van leven in Gooise Meren, nu en in de toekomst. Daarom zetten we ons er voor in dat de gemeentelijke organisatie voor 2030 energieneutraal functioneert. Daarnaast stellen we ons ten doel dat Gooise Meren als geheel in 2050 energieneutraal is. Dit zijn ambitieuze doelstellingen waar het college samen met de gemeenschap de schouders onder wil zetten. Het college werkt aan een programma Duurzaamheid in Gooise Meren.

Hieronder zijn de acties weergegeven die bijdragen aan een harmonieuze en leefbare omgeving voor nu en in de toekomst. De activiteiten waar € 0 voor is geraamd, worden uitgevoerd binnen de bestaande budgetten.

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN17 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
Doel: Creëren van een harmonieuze en leefbare omgeving voor nu en in de toekomst en streven naar circulaire economie							
1	Strategie						
1.1	Strategische visie	Ontwikkelen van een integraal duurzaamheidsbeleid in gezamenlijkheid met gemeentebestuur (raad en college), inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Doel is de Gemeentelijke organisatie voor 2030 energieneutraal. Gooise Meren voor 2050 energieneutraal	0	0	0	0	0

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN17 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
2	Beleid/Uitvoering						
2.1	Gooise Meren Bewust Programma	Opstellen routekaart (het Gooise Meren Bewust Programma) met een doorkijk naar passende maatregelen, inclusief daaraan verbonden kosten n.a.v. een (nul)meting naar de (energie) staat van Gooise Meren	0	0	130.000	0	130.000
2.3	Onderdeel Gooise Meren Bewust programma	Duurzaamheidslening	0	0	2.000	0	2.000
2.4	Verlichting door LED	We maken een plan om openbare verlichting op een energiezuiniger en slimme wijze te vervangen	0	0	0		
2.5	Groencompensatie	Waarborgen van visie op en toepassing van groencompensatie. Visie Ecologisch Groenbeleid Gooise Meren wordt opgesteld	0	0	0	0	0
2.6	Aandacht voor duurzaamheid in inkoop- en aanbestedingsbeleid	Opstellen inkoopbeleid Gooise Meren en daarin meenemen aanschaf voertuigen, gereedschap afdeling BORG, inkoop kantine et cetera	0	0	0	0	0

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN17 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
2.7	Paragraaf duurzaamheid	In beleidsstukken /raadsvoorstellen duurzaamheidsparagraaf, koppelen met participatieparagraaf (bijvoorbeeld People, Planet en Profit). Hier wordt een koppeling gemaakt met Doe-democratie	0	0	0	0	0
2.8	Energielabel A gemeentehuis	Streven naar energielabel A voor het nieuwe gemeentehuis en kritisch kijken naar verbouwing gemeentehuis: sober, duurzaam en doelmatig	0	0	0		
2.9	Elektrische Laadpalen	Er wordt een notitie opgesteld in 2016 met beleidsregels. We kijken ook naar mogelijkheden binnen onze eigen accommodaties en samenwerking met mogelijke partners (bijvoorbeeld bij bezoekerscentra, evenementen gelegenheden et cetera)	0	0	0		

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN17 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
2.10	Stimuleren fietsgebruik	We maken een fietsstimuleringsplan waarin mensgerichte maatregelen als voorlichting, gedragsbeïnvloeding (fietsen naar school) evenementen zijn benoemd en infrastructurele maatregelen. We kijken ook naar goede voorbeelden	0	0	0		
2.11	Aansluiten bij regionale programma's duurzaamheid	Uitvoeringsprogramma regio fysiek domein opstellen. Ook hier maken we als inspiratie gebruik van goede voorbeelden in onze eigen omgeving (Hilversum, Huizen). En we onderzoeken mogelijkheden voor het verkrijgen van subsidies voor uit het programma voortvloeiende maatregelen	0	0	0	0	0
3	Netwerk op orde Duurzaamheid						
3.1	Bewustzijn ontwikkelen	Een (duurzaamheids) Bewustzijn in de gemeentelijke organisatie en samenleving	0	0	0	0	0
3.2	Gooise Meren is Fair Trade gemeente	Gooise Meren voldoet aan de criteria voor fair trade gemeente	0	0	0	0	0

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN17 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
3.3	Digitaal Platform stimulering duurzaamheid	Digitaal platform stimulering duurzaamheid. We onderzoeken of de behoefte er is. Dit is onderdeel van het uitvoeringsprogramma duurzaamheid	0	0	0	0	0
3.4	Stimuleren en faciliteren van milieu- en duurzaamheidsinitiatieven van bewoners en bedrijven	Onderdeel van initiatieventafel van programma Burgerparticipatie	0	0	0	0	0
3.5	Ondernemers	Convenant duurzaam ondernemen met bedrijfsleven	0	0	0	0	0
4	Monitoren						
4.1	Monitoring	Uitwerking monitor duurzaamheid	0	0	4000	0	4000
	Totaal		0	0	136.000	0	136.000

Thema 4: Preventie

Portefeuillehouders: Gerben Struik, Marleen Sanderse, Hendrik Boland, Miriam van Meerten, Albertine van Vliet

Preventie heeft als doel te voorkomen dat bepaalde negatieve uitkomsten optreden: ongelukken, brand, inbraak, ziekte, mishandeling, overlast, verslaving, enz. Gerichte investeringen op het terrein van gezondheid en veiligheid hebben hun nut bewezen. Denk aan anti-rook campagnes, preventief onderzoek naar specifieke vormen van kanker, de veiligheidsgordel, aanleg van rotondes etc. Deze investeringen dragen bij aan veiligheid en gezondheid, maar zorgen uiteindelijk ook voor besparingen. Dure medische ingrepen worden voorkomen. Preventie op tal van vlakken is een taak van de rijksoverheid. De lokale overheid krijgt op dit terrein echter een steeds prominentere rol. Op het vlak van gezondheid, maar ook op terreinen van veiligheid, en zeker op het gebied van menselijke verhoudingen wordt de lokale overheid steeds meer aangewezen als het orgaan dat hierin een centrale taak heeft. Preventie hoort daarom een vaste rol te hebben binnen ieder beleidsterrein. Dit roept de vraag op wat de meerwaarde is om preventie als een op zichzelf staand speerpunt te benoemen. De gedachte daarbij is vooral dat Gooise Meren, op alle vlakken werk wil maken van preventie. Iedere beleidsnota kent een preventieparagraaf. Deze insteek maakt het voorts mogelijk om nieuwe inzichten op het vlak van preventie – met name op het terrein van gezondheid – als basis te nemen en deze voorts als kader te hanteren voor de preventieve aanpak op andere vlakken.

Het voorstel is al met al om op vier vlakken te werken aan het speerpunt preventie.

1. Op basis van nieuwe inzichten rondom preventie wordt een strategische nota opgesteld die het kader geeft voor de uitwerking van al het te harmoniseren beleid van Gooise Meren. De contouren van deze benadering zien er als volgt uit:
  - a. Voorbij de risicobenadering
De traditionele benadering van preventie is gericht op het beheersen en wegnemen van risico's. Het accent ligt op het voorkomen van ziekte, armoede, mishandeling. De factoren die bijdragen deze zaken (de risicofactoren) moeten worden weggenomen.
  - b. Kies voor een positieve benadering
De positieve benadering richt zich niet op het wegnemen van risico's, maar op het realiseren van de gewenste toestand: gezondheid, participatie, goede relaties.
  - c. Centrale componenten van de positieve benadering
De algemene componenten van de positieve benadering zijn: a. zeggenschap, eigenaarschap realiseren; b. beschikken over competenties; c. een ondersteunende, faciliterende omgeving
  - d. Perspectief op effectiviteit
De positieve benadering gaat ervan uit dat de realisatie van positieve uitkomsten op onderscheiden levensgebieden preventief uitwerken op andere levensgebieden. Zoals stapeling van risico's leidt tot exponentiële vergroting van de kans op slechte uitkomsten, zo ook versterken positieve uitkomsten elkaar.
  - e. Domeinen van preventie
Domeinen van preventie die onderwerpen kunnen zijn van een integrale benadering zijn:
    - a. (Positieve) gezondheid: leefgewoonten, lichamelijke en geestelijke gezondheid

b. Participatie: werk, inkomen, opleiding, maatschappelijke inzet

c. Relaties: gezin, familie, vrienden, wijk

d. Veiligheid van de omgeving: verkeer, thuissituatie (brand, inbraak), valpreventie (nadruk op ingrepen in de fysiek omgeving)

e. Indelen in levensfase

Het ligt voor de hand om preventieve maatregelen en voorzieningen binnen de diverse levensdomeinen vervolgens te clusteren naar levensfase

f. Visie Gooise Meren

Het past bij de visie van Gooise Meren om bij de realisatie van beleidsdoelstellingen op te trekken met netwerkpartners, aan te sluiten bij initiatieven van inwoners dan wel een (deel)programma met inwoners te ontwikkelen.

2. Bij het harmoniseren van beleid (2016 - 2017) wordt de preventieparagraaf op basis van de strategische nota ingevuld. Deze uitwerking vindt bij voorkeur plaats door partners, inwoners of in regionaal verband. Dit past bij de gedachte dat Gooise Meren beleid en uitvoering meer neerlegt bij regio of partners.
3. De voorgenomen acties in Gooise Meren (en regio) rond het thema preventie worden in een agenda opgenomen. De acties worden ingedeeld naar levensfase (jeugd, volwassenen, ouderen) en domein (gezondheid, participatie, relaties, veiligheid van de omgeving). In de agenda worden bij voorkeur ook acties opgenomen die door derden (provincie, rijk, instanties of inwoners) worden ondernomen.
4. Het strategisch kader in combinatie met het inzicht in acties en, zo mogelijk, inzicht in bereik en effect van deze acties, moet input leveren voor het stimuleren van specifieke initiatieven in 2017 en verder.

Hieronder is de uitwerking van het speerpunt preventie weergegeven. Ook hier geldt dat de activiteiten waar € 0 voor is geraamd, uitgevoerd worden binnen de bestaande budgetten.

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN2017 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
Doel: Preventie versterken							
1	Strategie preventie						
1.1	Strategische visie/kader opstellen	Strategische visie opstellen als kader voor uitwerking preventie binnen de onderscheiden beleidsterreinen. Er wordt samenhang in preventieve	0	10.000	0	0	0

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN2017 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
		maatregelen aangebracht, door integraal preventie kader te beschrijven: versterkende werking diverse maatregelen, consistentie boodschap, eigen verantwoordelijkheid inwoner, inzetten op risico's en positieve doelstelling zoals realiseren gezondheid in plaats van voorkomen ziekte.					
2	Beleid/uitvoering						
2.1	Harmoniseren beleid 2016-2018	Preventie paragraaf in te harmoniseren beleidsvelden uitwerken op basis van strategische visie	0	0	0	0	0
2.2	Investeringsprogramma publieke veiligheid	In samenspraak met stakeholders opstellen en uitvoeren van programma publieke veiligheid	0	0	50.000	0	50.000
3	Netwerk op orde						
3.1	Opstellen agenda	Maken agenda van preventieve activiteiten samen met partners	0	0	5000	0	5000
4	Monitor						
4.1	Inzicht in activiteit en effect (bereik):	Perspectief op wat er in Gooise Meren aan preventie wordt gedaan door verschillende partijen	0	0	4000	0	4000
	Totaal		0	10.000	59.000	0	59.000

Thema 5: Regio

Portefeuillehouder: Miriam van Meerten

Het thema 'regio' of 'sterke speler in de regio' betreft met name bestuurlijke samenwerking, vastgelegd in gemeenschappelijke regelingen, of andere vormen van afspraken (intentieverklaringen, convenanten, etc.). Het gaat daarbij om met name de volgende samenwerkingsverbanden:

- Regio Gooi en Vechtstreek (samenwerking sociaal, fysiek domein; uitvoeringsorganisaties Jeugd en Gezin, GHOR, Veilig Thuis, GAD, Regionaal Urgentie Bureau, Ambulance, RBL, inkoop en contractbeheer, ombudsman)
- MRA
- GNR
- Sociale Recherche
- Tomin
- Omgevingsdienst
- Streekarchief
- Talent Primair
- Veiligheidsregio
- Regionaal Bureau Toerisme
- Economic Board Gooi en Vechtstreek

Samenwerken met andere gemeenten kan de volgende voordelen opleveren: we besparen kosten (effectiever vanwege schaalgrootte), er kan beter gestuurd worden op uitvoerende organisaties; we zijn beter in staat op gezamenlijk belangen bij provincie en Rijk te behartigen. Voor het speerpunt 'regio' volgen we drie generieke lijnen.

1. In de eerste plaats blijven we kritisch kijken naar de vruchten van samenwerking. Samenwerking kan bovengenoemde voordelen opleveren, maar kan er ook toe leiden tot minder zeggenschap of juist extra kosten omdat we een duur apparaat in stand moet worden gehouden. Het is daarom verstandig om altijd kritisch te zijn op samenwerking en bereid te zijn samenwerkingsverbanden te stoppen wanneer deze meer kosten dan ze opleveren. Overigens hebben er zich op dit moment geen voorbeelden samenwerking die beter beëindigd kunnen worden.
2. In de tweede plaats staan gemeenten voor grotendeels dezelfde opgaven en lopen de belangen van gemeenten daarbij niet veel uiteen. Wanneer de belangen (en ambities) van de partners (college en raden) niet veel uiteenlopen en samenwerking voor alle deelnemers voordelig is, zijn er redenen om de samenwerking aan te gaan. Deze samenwerking kan leiden tot bovengenoemde voordelen: meer efficiëntie, betere collectieve belangenbehartiging en een effectievere regie tav uitvoerende partijen. We onderzoeken waar bestuurlijke samenwerking voordeel oplevert en werken aan de realiseren van die samenwerkingsverbanden. In de wandelgangen zijn een aantal te verkennen opties genoemd:
  - Gooise pas (met Hilversum)
  - ICT back-office (met Hilversum)

- Streekarchief (met Hilversum)
- Een uitvoeringsdienst sociaal domein (met Huizen en Hilversum)¹
- Bibliotheek
- Back-office lokale uitvoeringsdienst (met Weesp)

Het onderzoek naar deze en andere mogelijke samenwerkingsverbanden zal vanuit de betreffende vakafdelingen i.s.m. de Strategische Unit opgepakt worden.

3. In de derde plaats heeft Gooise Meren uitgesproken een sterke speler in de regio te willen worden. Deze ambities staat ten dienste van de specifieke belangen van Gooise Meren. Wanneer de belangen (ambities) van de partners niet synchroon lopen, maar samenwerking wel voordelig is voor de deelnemende partijen levert het iets op om een sterke speler zijn. Dit is bijvoorbeeld het geval wanneer Gooise Meren een specifieke missie/visie heeft die zij regionaal wil uitdragen, bijvoorbeeld het idee van burgerparticipatie. Of wanneer een regionaal onderwerp voor Gooise Meren net iets meer urgentie heeft dan voor regio gemeenten (b.v. spoorse doorsnijding). Of wanneer er wel sprake is van gedeelde belangen, maar ook van een zekere concurrentie op dat vlak (b.v. economie, toerisme). In dit type van situaties helpt het een sterke speler te zijn. Een sterke speler:
1. Weet wat hij/zij wil: kan ambities scherp benoemen; weet welk resultaat hij/zij wil bereiken
  2. Neemt sleutelposities in, is onderdeel van het netwerk (bestuurlijk, ambtelijk) en dus in de positie om invloed uit te oefenen
  3. Kent de context, heeft verschillende scenario's achter de hand, heeft inzicht in krachtenveld, belangen anderen, etc.
  4. Heeft een onderhandelingspositie
  5. Levert een actieve bijdrage aan gemeenschappelijke programma's; levert projectleider, (extra) ambtelijke inzet, draagt middelen bij etc.

Het is voor Gooise Meren niet mogelijk op diverse dossiers een voortrekkers rol in de regio te spelen. Dat is ook niet nodig, omdat de belangen en ambities van Gooise Meren op die vlakken niet bijzonder verschillen met die van andere gemeenten in de regio. Op het vlak van duurzaamheid en preventie kan 'reguliere' samenwerking al het nodig opleveren. Er is een cluster van beleidsterreinen waarop de ambitie om een sterke speler te worden, relevant is. Op het vlak van economie, toerisme/cultuur en mobiliteit kent Gooise Meren onderscheidende belangen en ambities. Ten aanzien van die dossiers kan het voor Gooise Meren iets opleveren om een sterke speler te worden: betere bereikbaarheid, opheffen nadeel spoorse doorsnijding, meer (duurzame) bedrijvigheid, toename gewenste vormen van toerisme. Bij het speerpunt Toerisme, economie, mobiliteit en ruimte is aangegeven dat investering in ambtelijke inzet vanaf 2016 op (boven)regionale dossiers en met name het MIRT, een passende wijze is om aan genoemde ambities vorm te geven. De middelen voor deze ambities zijn niet beschikbaar in de begroting. Gezocht kan worden naar incidentele financiering, eventueel met andere gemeenten in de regio. De activiteiten waar € 0 voor is geraamd, worden uitgevoerd binnen de bestaande budgetten.

---

¹ Deze suggestie is door Hilversum genoemd, maar is veelomvattend en staat haaks op de visie van waaruit de gemeenten nu samenwerken

Dit leidt tot de volgende uitwerking van het speerpunt regio:

Nr.	Onderwerp	Actie	Kosten 2016 incidenteel	Kosten PN17 incidenteel	Kosten PN17 structureel	Kosten 2018 incidenteel	Kosten 2018 structureel
Doel: Positie in de regio versterken, samenwerking intensiveren							
1	Strategie						
1.1	Strategische visie Sterke speler in de regio	Versterken positie in regio op dossier mobiliteit, economie, toerisme/cultuur . Zie onder speerpunt economie, toerisme/cultuur, bereikbaarheid	0	0	0	0	0
2	Beleid/Uitvoering						
2.1			0	0	0	0	0
3	Netwerk op orde						
3.1	Verkenning samenwerkingsmogelijkheden 2016-2018	Onderzoek, verkennen, plannen en uitwerken van samenwerking met partnergemeenten op gemeenschappelijk dossiers	0	0	0	0	0
4	Monitoren						
4.1	Monitoring		0	0	4000	0	4000
	Totaal		0	0	4000	0	4000

Thema 6: Basisvoorzieningen

Portefeuillehouders: Albertine van Vliet, Miriam van Meerten, Hendrik Boland, Marleen Sanderse, Gerben Struik, Jan Franx

Het uitgangspunt dat een gemeente voldoende sterk moet zijn als het gaat om basisvoorzieningen is conform het beleid dat Bussum, Naarden en Muiden hebben gevoerd. Hoewel diverse partijen van mening kunnen verschillen wat basisvoorzieningen precies zijn – dit hangt samen met ideeën over de reikwijdte en aard van de basale behoeften, die basisvoorzieningen geacht worden te helpen realiseren – is er brede consensus dat de gemeente aan zet is wanneer in een gemeente de basisvoorzieningen onvoldoende goed geregeld zijn. De gemeente is onveilig, een deel van de inwoners is niet meer in staat in het eigen levensonderhoud te voorzien, inwoners ontberen opties om te bewegen, cq sporten, er zijn onvoldoende onderwijsvoorzieningen, de kwaliteit van de lucht is slecht, er zijn onvoldoende woningen voor de nieuwe generatie, de leefstijl van inwoners is ongezond en destructief, ouderen komen de deur niet meer uit, inwoners nemen geen verantwoordelijkheid voor de eigen buurt of wijk. Hoewel in Gooise Meren de basisvoorzieningen over het algemeen op orde zijn, ziet het college knelpunten in Muiden en Muiderberg. De grootschalige woningbouw die hier gaat plaatsvinden, vraagt om een infrastructuur die daarbij past en dus investering op het vlak van onderwijs, sport en ontmoeting. De activiteiten waar € 0 voor is geraamd, worden uitgevoerd binnen de bestaande budgetten.

Nr.	Programma	Doel	Middel	Kosten incidenteel 2017	Kosten structureel 2017	Kosten structureel 2018
1.	Maatschappij en Cultuur	Behoud cultureel en natuurhistorisch erfgoed; levendig cultureel klimaat, passend bij aard gemeente; laagdrempelige toegang tot culturele voorzieningen.				
1.1			Strategisch kader t.b.v. visie cultuur met aandacht voor cultuuraanbod jeugd- en jongeren	10.000	0	0
1.2			Onderzoek gemeentelijk historisch vastgoed (bijvoorbeeld Stadhuis Naarden en Kazerne in Muiden)	15.000	0	0
2.	Onderwijs	Verbeteren leer- en leefklimaat & gezonde scholen				
2.1			Ontwikkelen school in Muiderberg	20.000	0	0
2.2			Ontwikkelen van een integraal huisvestingsplan Gooise Meren	20.000	0	0
2.3			Ontwikkelen IKC Muiden	0	0	283.000

Nr.	Programma	Doel	Middel	Kosten incidenteel 2017	Kosten structureel 2017	Kosten structureel 2018
52.4			Realiseren gymzalen/sportzaal Muiden/Muiderberg	0	0	99.000
3.	Sport	Een gezonde gemeente en toegankelijkheid en beschikbaarheid van sportvoorzieningen				
3.1			Strategisch kader sport met onderzoek - met integrale benadering- naar extra sportcapaciteit (binnensportaccommodatie in Muiden en wisselveld voor buitensporten, etc.)	40.000	0	0
3.2			Oplossing voor Hockeyclub Muiden	0	0	59.000
4.	Wonen en Omgeving	Een leefbare en veilige woonomgeving voor iedereen: voor alle inkomensgroepen en leeftijdscategorieën				
4.1			Lokale woonvisie opstellen na vaststellen regionale woonvisie en prestatieafspraken maken	50.000	0	0
5.	Zorg en welzijn	Een goede zorg voor een ieder die dat nodig heeft, binnen het beschikbare budget				
5.1			Goede integratie statushouders: samenhangende aanpak wonen, werken en onderwijs rond statushouders	0	10.000	10.000
	Totaal			155.000	10.000	451.000

Bijlage 3 Formats ombuigingen

NR.	Zoekrichting	Programma
1	Verhogen leges huwelijk	1 Inwoners en Bestuur

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

De leges voor het huwelijk liggen lager dan bij regionale gemeenten.

- Nader onderzoeken of deze tarieven verhoogd kunnen worden
- Nader onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges
- Nader onderzoek naar tarievendifferentiatie op dagen en locaties

Argumentatie / motivatie

Op basis van de benchmark:

Deels hanteert GM een lager tarief voor huwelijken dan regionale gemeenten.

Voor een huwelijk op een externe locatie op reguliere tijden is dat € 140 minder dan elders en € 25 minder per huwelijk op reguliere tijden.

Buiten reguliere tijden is ons tarief al hoger dan de regionale gemeenten.

De locaties Kazerne Muiden en Pampus zijn niet uitzonderlijk gewild; daarnaast geldt voor Pampus momenteel al een toeslag van € 150,- per huwelijk bovenop het basistarief.

De locatie stadhuis Naarden is het meest gewild. Voor 2016 geldt dat er naar schatting 150 betaalde huwelijken in reguliere tijd geboekt worden.

Uitgaande van circa 85 huwelijken x het tariefverschil ad. € 140 zou een bedrag van circa € 11.900 aan extra inkomsten gegenereerd kunnen worden.

Deze inschatting is gebaseerd op het hanteren van een tarief dat als gemiddelde wordt gehanteerd door de regionale gemeenten. Een extra optie is als wordt aangesloten bij hogere tarieven die ook wel in den lande worden gehanteerd (soms wel tot € 700 a € 800) kunnen de extra inkomsten op jaarbasis nog verder oplopen.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Zie benchmark tarieven en leges.

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Dat er minder huwelijken op externe locaties worden gepland als gevolg van hogere tarief, waardoor de geschatte extra inkomsten achterblijven.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	€ 11.900	€ 11.900	€ 11.900	€ 11.900
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
2	Sluiten van servicepunten	1 Inwoners en Bestuur

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het sluiten van de servicepunten in Naarden en Muiden.

Argumentatie / motivatie

Sluiting van de servicepunten Naarden en Muiden. Bedoeling was het servicepunt Naarden voor 1 jaar aan te houden totdat de verbouwing van het gemeentehuis Bussum gereed is; afgewacht moet worden of dit ook haalbaar is binnen de gestelde termijn van een jaar. Bij een langere doorlooptijd van de verbouwing, zal gezien moeten worden of het servicepunt Naarden langer open moet blijven.

Het servicepunt Muiden is bedoeld om permanent open te houden. Het aanbod van producten en diensten op de servicepunten is zeer beperkt (komt overeen met wat de klant thuis via internet online kan aanvragen).

Het aantal bezoekers per servicepunt is beperkt. Het servicepunt Naarden heeft gemiddeld 49 bezoekers per maand; het servicepunt Muiden heeft gemiddeld 114 bezoekers per maand. Dit is een enigszins vertekend beeld, vanwege de piek die zich voordeed in februari en maart i.v.m. de parkeervergunningen. De piek niet meegerekend, zou het gemiddeld aantal bezoekers van het servicepunt Muiden neerkomen op 52 per maand.

Bij sluiting kan vooral worden bezuinigd op huur (het pand is eigendom van de gemeente en is verhuurd aan de bibliotheek, voor gebruik van het servicepunt wordt vervolgens weer een deel huur betaald aan de bibliotheek) en de kosten voor de datalijn (ca € 800 per maand). De winst in personele bezetting is beperkt: de servicepunten worden door eigen vaste medewerkers bemenst. De evt. vrijgevallen uren bij sluiting van de servicepunten worden ingezet op de hoofdlocatie Bussum ter verbetering van de dienstverlening (in het bijzonder de telefonische dienstverlening). Wel wordt bespaard op reistijd van medewerkers.

Voor de bemensing van inhuur van de algemene ontvangstbalie/receptie t.b.v. het ontvangen van bezoekers van bestuur en organisatie op de locatie Naarden geldt dat hierop wel bespaard zou kunnen worden bij afschaffing van de receptiefunctie Naarden; als alternatief zou deze rol bij bijv. het bestuurssecretariaat belegd zou kunnen worden (bezoekers kunnen zich dan bijv. via een intercom aanmelden).

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

De fusieraad heeft aangedrongen op het openhouden van servicepunten in de beide kernen Naarden (1 jaar) en Muiden (permanent); bij sluiting wordt hieraan niet voldaan.

De bewoners in met name de kern Muiden zou de sluiting van het servicepunt als verminderde kwaliteit van dienstverlening kunnen beschouwen.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 50.000 – € 100.000	€ 50.000 – € 100.000	€ 50.000 – € 100.000	€ 50.000 – € 100.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

Overige

Benodigde middelen zijn aannames. Voor een exacte berekening is meer tijd nodig en moeten kosten worden gemaakt. Hierbij dient nog wel gekeken te worden naar de groot-onderhoud dotaties. Wanneer deze niet zijn opgenomen in de exploitaties dan moeten deze er alsnog bij opgeteld worden wanneer er een vergelijk gemaakt wordt.

NR.	Zoekrichting	Programma
3	Inkoop gezamenlijk (in de regio) organiseren	1 Inwoners en Bestuur

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

1. Afdelingshoofden dienen meer af te stemmen met inkoop om inkoopvoordelen te behalen. Inkoop eerder betrekken bij aanbestedingstrajecten
2. Inkoop verder intensiveren in de regio (los van sociaal domein)
3. Bundeling van contracten in de markt zetten
4. Verschil tussen begroot budget en uiteindelijke bedrag aanbesteding gebruiken voor bezuiniging, in plaats van in te zetten voor andere taken binnen een sector

Argumentatie / motivatie

1. *Eerder betrekken van Inkoop*
Door Inkoop eerder te betrekken kan een betere inkoopstrategie ontwikkeld worden en kan ook nog de keuze gemaakt worden over in-/uitbesteden of samen te werken met ander afdelingen/ inkooptrajecten zodat het inkoopvoordeel groter wordt. Inkoop zal frequent (i.i.g. 2x per jaar) de managers bevragen naar een inkoopkalender en met accountmanagers vinger aan de pols houden over de inkoopactiviteiten en vorderingen hierin.
2. *Inkoop in de regio*
Samenwerking in de regio levert een effectievere inzet van kennis en kunde en capaciteit op. Daarnaast is het nadeel van samenwerking dat er consensus gesloten moet worden, wat weer tot een grotere capaciteitsvraag kan leiden, maar i.i.g. tot een langere doorlooptijd. Ook hier is het dus zaak om op tijd inkoop en de regio te betrekken
3. *Contracten bundelen en contractmanagement uitvoeren*
Om te voorkomen dat zaken dubbel worden ingekocht of niet van lessons learned geleerd wordt is naast een inkoopkalender ook goed contractbeheer en -management nodig. Contractbeheer borgt dat inzichtelijk wordt gemaakt waar al contracten voor zijn en wanneer die geëvalueerd/ beëindigd moeten worden. Contractmanagement zorgt dat de evaluatie plaats vindt en dat de verbeterpunten worden vastgelegd in aanvullende contractafspraken of dat ze dienen als input voor een nieuwe inkoopstrategie. Door de samenvoeging van de drie gemeenten zullen er los van reeds dubbele contracten die bestonden in één gemeente nog meer contracten zijn die dubbel gecontracteerd zijn. Door een goede analyse van deze contracten i.c.m. een analyse van de behoefte kunnen nieuwe (gebundelde) contracten op de markt gezet worden en overbodige contracten opgezegd worden. Deze exercitie is een terugkerende zolang niet alles langs inkoop gaat.
4. *Inkoopbesparingen inboeken als bezuiniging*
Na afloop van een inkooptraject is duidelijk voor welk bedrag er gecontracteerd is of bij een raamovereenkomst, kan een betere indicatie gegeven worden wat de jaarlijkse kosten zijn. Het bedrag wat dan niet gebruikt wordt van het budget dient dan vrijgegeven te worden. Zo realiseer je dat besparingen ook geboekt worden en dat er spaarzamer wordt omgegaan met meerwerk. Wenselijk is wel dat als meerwerk nodig is buiten het beperkte budget de route hiervoor kort is en het project minimale vertraging oploopt.

MOTIVATIE

Inschatting gemiddeld Inkoopvolume Gooise Meren circa 30,7 miljoen euro per jaar:

- Bron Bussum: spendanalyse over 2010, hergebruik van koppelingen en uitdraai uit crediteuren van 2013 en 2014
- Bron Naarden: spendanalyse uitgevoerd door Orange Orca op basis van uitdraai uit crediteuren Naarden 2013 en 2014
- Bron Muiden – spendanalyses Naarden en Bussum opgeteld en naar rato van inwoneraantal CBS 3-2015 inschatting gemaakt

- Bussum 2013 en 2014 – totaal € 37,0 miljoen excl. btw
- Naarden 2013 en 2014 – totaal € 17,6 miljoen excl. btw
- Muiden 2013 en 2014 – schatting € 6,7 miljoen excl. btw

Totaal voor 2 jaar is € 61,4 miljoen

Gemiddeld per jaar € 30,7 miljoen exclusief btw voor Gooise Meren

Dit is exclusief Sociaal Domein dat door de regio wordt ingekocht (zolang de facturen niet bij de gemeente binnenkomen).

Met bovenstaande vier activiteiten zijn kosten gemoeid, maar het levert ook geld op

Personele kosten = aanvullend 2 fte senior inkoopadviseur en 1 fte contractmanager --> € 150.000

Mogelijke ICT kosten = goede oplossing voor contractbeheersysteem

Opbrengsten: ongeveer 5% tot 10% over vier jaar (dit is een inschatting en zal per categorie verschillen)
= minimaal € 1.535.000, maximaal € 3.000.000

Let wel: er moet een goede spendanalyse gemaakt worden over de uitgaven van Gooise Meren, om een betere inschatting te kunnen maken van het besparingspotentieel per categorie.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

1. Cultuurverandering nodig, niet alles bij je zelf willen houden en tijdig en volledig communiceren.
2. Regio tuigt het zwaarder op dan noodzakelijk is om op korte termijn besparingen te realiseren. Op lange termijn levert dit wel voordelen op dat duidelijk is wie waarvoor verantwoordelijk is en dat projecten ook op tijd en met de gewenste kwaliteit afgerond worden.
3. Bundeling van contracten kan leiden tot een strategie die maakt dat kleinere / lokale ondernemers geen/minder kans maken op een opdracht. Conditioneel inkopen zou hier een list voor zijn, maar is nog niet gebruikt door Gooise Meren en is ook nog onbekend bij de markt. Een goede ICT oplossing die dit ondersteunt is noodzakelijk. Hierbij zal eerst gekeken worden naar reeds aangeschafte oplossingen en zo nodig verder gekeken worden.
4. Reeds benoemd: bij meerwerk moet soms weer helemaal langs de Raad. Dat zorgt voor een te lange doorlooptijd.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Besparing	€ 100.000 –	€ 200.000 –	€ 300.000 –	€ 400.000 –
(inschatting)	€ 400.000	€ 800.000	€ 1.200.000	€ 1.600.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Personeelslasten	€ 220.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Contractbeheer-systeem (mogelijk)	€ 20.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000

NR.	Zoekrichting	Programma
4	Personeels- en salarisadministratie	1 Inwoners en Bestuur

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

- Samenwerken met een andere gemeente: voor hen ook de personeels- en salarisadministratie gaan uitvoeren
- Uitbesteden naar een externe partij
- Overleg met de belastingdienst met betrekking tot de verplichting voor het overleggen van bewijsstukken bij declaraties. Waar ligt de verplichting bij de medewerker of werkgever.

Argumentatie / motivatie

Schaalvergroting met een minstens even grote partij als Gooise Meren kan efficiency in personele inzet geven.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Grootte samenwerkingspartij. Deze moet van substantiële grootte zijn.
Kosten zijn afhankelijk van het soort samenwerkingsverband.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven		€ 25.000 - € 55.000 (incl. overhead)	€ 25.000 - € 55.000 (incl. overhead)	€ 25.000 - € 55.000 (incl. overhead)

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
5	Sluiten van het gemeentehuis in Bussum (werken vanuit 1 gezamenlijke locatie)	1 Inwoners en Bestuur

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het streven naar de economisch beste businesscase voor het inrichten van werkplekken en een ontmoetingsplek voor alle gebruikers

Argumentatie / motivatie

Er staat in Naarden een verbouwd stadskantoor dat net is opgeleverd en voorsnog te klein is. Voorsnog omdat werken op één vaste plek niet meer van deze tijd is. Plaats- en tijdonafhankelijk werken zorgt ervoor dat de flexfactor omhoog kan. Voor Gooise Meren staat deze nu op 0,7 fte/werkplek en is er in de voorziene renovatie van het gemeentehuis in Bussum rekening gehouden met 220 werkplekken. Het stadskantoor in Naarden beschikt over 120 werkplekken. Wanneer we de gedachte elders werken verder uitwerken is een verdere terugdringing van het aantal werkplekken in de nabije toekomst mogelijk. Voor het nu, de komende 5 jaar, zou het huren van 50-100 extra werkplekken in een leegstaand kantoor in Naarden/Muiden of Bussum een tijdelijke overbrugging kunnen zijn. De locatie Bussum kan dan herontwikkeld worden (woningbouw/park).

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

De gemiddelde huisvestingskosten van de Gooise Meren zijn al 44% lager dan de gemiddelde huisvestingskosten van de referentie gemeenten.

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Het bestuur en de organisatie is nog niet rijp om deze manier van werken aan te gaan;
- Het huren van geschikte ruimte voor de komende 5 jaar
- Het gemeentehuis in Bussum wordt gezien als monumentaal, waardoor herontwikkeling lastig kan worden. Daarentegen is het zo dat het echte monumentale gemeentehuis wel is platgelegd in het verleden.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven:		€ 100.000	€ 200.000	€ 300.000
Verschil in kapitaallasten (Bussum nieuw – Naarden)	0	– € 400.000	– € 400.000	– € 400.000
Exploitatielasten (Bussum nieuw – Naarden)	PM	PM	PM	PM
Onderhoudsvoorziening	PM	PM	PM	PM

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Huur van 50-100 werkplekken	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000	€ 80.000
Omzetten van de serverruimte naar Naarden of elders	(€ 200.000 omzetten naar kapitaallasten) = € 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Aanpassingen stadskantoor Naarden	(€ 500.000 omzetten naar kapitaallasten) = € 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000

NR.	Zoekrichting	Programma
6	Budget verkiezingen	1 Inwoners en Bestuur

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

- Verminderen van het aantal stemlokalen
- Gebruik maken van stemapparaten (dit is wettelijk nog steeds niet toegestaan!)
- Minder gebruik maken van ambtenaren als stemlokaal leden
- Stemborden verminderen/ zelf plaatsen

Argumentatie / motivatie

Het aantal stemlokalen kan verminderd worden van 27 naar 25 stemlokalen bij verkiezingen en referenda. Verder kan de bezetting van de stembureauleden teruggebracht worden van vier leden naar 3 leden per stembureau. Ook kunnen minder ambtenaren ingezet worden bij de stemlokalen.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Met het terugbrengen van het aantal stembureaus is de kans groot dat (door de langere reistijden) de opkomst bij verkiezingen lager zal zijn. Met name oudere kiezers zullen minder snel hun stem uitbrengen.

Ambtenaren vervangen door externe medewerkers heeft tot gevolg dat het zeer moeilijk zal worden om aan gekwalificeerde stembureauleden te komen voor de bestaande vergoeding. Het is van oudsher zeer lastig om aan voldoende (gekwalficeerde) stembureauleden te komen. Daarom is de regeling dat ambtenaren een vergoeding van € 200 ontvangen en een verlofdag; stembureau leden moeten van 7.00 uur 's ochtends tot 's avonds ca. 23.00 uur op het stembureau zitten. De besparing hierop zal minimaal zijn.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 10.000 - € 25.000	€ 10.000 - € 25.000	€ 10.000 - € 25.000	€ 10.000 - € 25.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
7	Openingstijden locaties (gemeentehuis, MFA)	1 Inwoners en Bestuur

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Mogelijkheden met betrekking tot de openingstijden van de huidige locaties:

- Moet je van 07.00 – 19.00 uur open zijn?
- Werken op andere plekken dan op het gemeentehuis: aanwezig zijn, daar waar je beleid over gaat?
- Dienstverlening naar medewerkers wordt ook niet op alle gebieden verleend tussen 07.00 – 19.00 uur (bijvoorbeeld ICT niet).
- Externe partij betrekken bij het openen/sluiten van panden, wellicht met behulp van elektronische systemen?

Argumentatie / motivatie

Het gemeentehuis is in principe open tussen 07-19 uur en de facilitaire dienstverlening slechts beperkt. Zowel bestuur als organisatie bedienen zichzelf (tijdens en/of) na de openingstijden. De infrastructuur leent zich hiervoor na de verbouwing en het is net zoals thuis: je zorgt voor je eigen logistiek.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

De facilitaire dienst zet reeds 8 fte minder in dan gemiddeld op deze overheadcategorie bij referentiegemeenten.

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Dit vergt een verregaande verandering op bestuurlijk en ambtelijk niveau; logistieke/facilitaire zelfredzaamheid.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven		€ 10.000 - € 40.000	€ 20.000 - € 40.000	€ 20.000 - € 40.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Aanpassingen infra	(€ 50.000 omzetten naar kapitaallasten => € 5.000)	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Catering (selfservice keuken)				
Toegang	(€ 50.000 omzetten naar kapitaallasten => € 5.000)	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000

Overige

Zowel de ombuiging als de benodigde middelen zijn gebaseerd op grove ramingen.

NR.	Zoekrichting	Programma
8	Burgemeester en Wethouders	1 Inwoners en Bestuur

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Verminderen van het aantal wethouders

Argumentatie / motivatie

Het college van Gooise Meren telt meer wethouders (5) dan het wettelijk bepaalde minimum aantal van 2. Het maximum is 20% van het aantal raadsleden. Hier kan nog ruimte worden gevonden.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Dit is een politieke keuze

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€100.000	€100.000	€100.000	€100.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

Overige

Kan leiden tot extra wachtgeldverplichtingen.

NR.	Zoekrichting	Programma
9	Verhoging APV leges	2 Veiligheid

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Nader onderzoeken:

- Kostendekkendheid APV leges
- Verhogen tarieven APV leges
- Nader onderzoeken werkzaamheden voor evenementen

Argumentatie / motivatie

De leges zijn in de huidige vorm niet kostendekkend. Voor sommige typen vergunningen zoals die voor grote evenementen, is dat zeker het geval. Het is mogelijk de leges voor vergunningen en diensten te verhogen. Afhankelijk van die verhoging zal de meeropbrengst marginaal zijn dan wel substantieel.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Dit kan als gevolg hebben dat het aantal (evenementen) sterk verminderd, hetgeen de levendigheid van de gemeente sterk zal doen afnemen. Dit heeft ook negatieve effecten voor economie en toerisme.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Afvloeiingsregeling				

NR.	Zoekrichting	Programma
10	APV afschaffen	2 Veiligheid

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

APV-vergunningen hoeven niet meer aangevraagd te worden.

Argumentatie / motivatie

Voor diverse zaken is in de Algemene Plaatselijke Verordening Gooise Meren 2016 een vergunningplicht of ontheffingsplicht opgenomen. Dit betreft onder (grote) evenementen, plaatsen voorwerpen op de openbare weg, standplaatsen, incidentele activiteiten (denk aan feesten met muziek bij sportverenigingen), collectes, aanbrengen reclame, snuffelmarkten, sexinrichtingen, exploitatie horeca et cetera. Deze vergunning- of ontheffingsplicht is opgenomen om overlast voor de omgeving te beperken, de (verkeers-)veiligheid te waarborgen en tijdig zo nodig hulpdiensten zoals de brandweer en politie op de hoogte te kunnen stellen. Ook kan op deze manier zicht gehouden worden op wat zich afspeelt in de openbare ruimte. Zeker drie medewerkers (2,8 fte) houden zich hiermee bezig. Dit is exclusief van de werkzaamheden medewerkers KCC.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Veiligheid/overlast: een risico dat ontstaat bij het afschaffen van de vergunning- en/of ontheffingsplicht is dat er geen zicht meer is op wat zich in de openbare ruimte afspeelt. Omdat er geen voorwaarden meer gesteld kunnen worden is de kans op overlast voor de omgeving groot. Denk daarbij ook aan muziekgeluid en veiligheid ook van personen werkend in een inrichting. Dit kan leiden tot een forse toename van klachten, een afname van de veiligheid en uiteindelijk tot verloedering van de leefomgeving. Voor zeker drie medewerkers zal een ontslagprocedure gevolgd moeten worden.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 25.000 - € 52.000	€ 25.000 - € 52.000	€ 25.000 - € 52.000	€ 25.000 - € 52.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
11	Verminderen regelgeving	2 Veiligheid

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

- Het verminderen van de werkzaamheden op niet-wettelijke taken (onenigheid inwoners, klachten, afval langs de weg et cetera)
- Verminderen regelgeving Horeca

Argumentatie / motivatie

Het toezicht op naleving van de Drank- en Horecawet ligt sinds 1 januari 2013 bij de gemeente. Het fysieke toezicht wordt door middel van een samenwerkingsovereenkomst regio breed uitgevoerd door de gemeente Hilversum. Dit zou verminderd kunnen worden, dan wel geheel gestopt, waarbij wel rekening moet worden gehouden met het feit dat Gooise Meren een drie jaar lopende overeenkomst heeft met Hilversum. Voor het overige geldt dat regelgeving voor de horeca vrijwel geheel geregeld is in de Drank- en Horecawet en om die reden er weinig tot geen ruimte is voor vermindering van regeldruk op dit gebied.

Wat betreft de andere opties (onenigheid inwoners, klachten, afval langs de weg) dit zijn het werkzaamheden die verminderd dan wel gestopt kunnen worden, maar die moeilijk kwantificeerbaar zijn in financiële middelen.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het verminderen dan wel stoppen van toezicht op grond van de Drank- en Horecawet geeft een slecht signaal naar alcoholverstrekkers. Zeker wat betreft het punt schenken van alcohol aan minderjarigen levert gevaar voor de volksgezondheid op. Voor de overige mogelijkheden geldt dat dit een stap terug is in serviceverlening richting inwoners en dat verrommeling en verloedering een reëel gevaar is.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Uittredingsvergoeding				

NR.	Zoekrichting	Programma
12	Openbare orde en veiligheid	2 Veiligheid

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

De schaalgrootte wat betreft openbare orde en veiligheid kan vergroot worden. In plaats van per gemeente kijken naar de regionale samenwerkingsverbanden en de mogelijkheden voor het versterken van deze samenwerking.

Argumentatie / motivatie

Een uitgebreidere regionale samenwerking kan zowel een kwaliteitsslag als kostenreductie voor de gemeente betekenen.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Hiervoor moet verdieping van de regionale samenwerking gezocht worden, dit is afhankelijk van het draagvlak in de deelnemende gemeenten in de regio.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 25.000 – € 100.000	€ 25.000 – € 100.000	€ 25.000 – € 100.000	€ 25.000 – € 100.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
13	Sponsoring groenonderhoud openbare ruimte	3 Openbare ruimte en verkeer

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn op het gebied van sponsoring van het groenonderhoud in de openbare ruimte.

Argumentatie / motivatie

Een hovenier doet het onderhoud van een rotonde en mag daar voor € 1000 een reclame-uiting maken. Buiten Bussum zijn er in de andere kernen weinig rotondes maar wellicht bij beplanting rondom enkele kruisingen mogelijkheden.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten		€ 5.000 - € 10.000	€ 5.000 - € 10.000	€ 5.000 - € 10.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
	€ 5.000			

NR.	Zoekrichting	Programma
14	Verkoop Snippergroen	3 Openbare ruimte en verkeer

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het afstoten van kleine stukken groen, wat zal leiden tot lagere onderhoudskosten en hogere opbrengsten.

Argumentatie / motivatie

Verkoop van snippergroen levert met name eenmalig wat op. Verder bespaart de gemeente hiermee op onderhoud. De afgelopen jaren is er al ingezet op verkoop snippergroen in de drie gemeenten waardoor hier slechts nog marginaal voordeel te halen is.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Versnippering van gebied kan juist kostenverhogend zijn voor beheer en onderhoud. Waar de gemeente mogelijkheden ziet voor verkoop van snippergroen zijn er niet altijd gegadigden als het inwoners geen voordeel oplevert.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten		€25.000 - € 50.000	€ 10.000 - €25.000	€ 5.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	

NR.	Zoekrichting	Programma
15	Parkeertarieven	3 Openbare ruimte en verkeer

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Er moet een geïntegreerd plan komen voor parkeren:

1. Onderzoek naar de kostendekkendheid van parkeren
2. Onderzoek naar mogelijkheden van onbetaald parkeren en het laten vervallen van toezicht vanuit de gemeente
3. Het vereenvoudigen van het verlenen van vergunningen
4. Inrichten van blauwe zones

Argumentatie / motivatie

1. Onderzoek naar de kostendekkendheid van parkeren

De totale parkeerexploitatie is momenteel kostendekkend. Er is zelfs een overschot. Binnen de parkeerexploitatie zijn de verschillen wel groot. Zo is het resultaat binnen het fiscaal parkeergebied (betaald parkeren op straat) positief (de mate waarin verschilt overigens wel per kern). Het parkeren achter de slagboom in de garages (privaat parkeren) is niet kostendekkend. Dit komt voor een groot deel door de hoge investeringskosten die worden afgeschreven. Van de 5 garages behaalt er slechts 1 een positief resultaat. De kosten voor de garages worden wel gedekt uit de inkomsten van het straatparkeren. *Een onderzoek naar het verbeteren van de kostendekkendheid van de garages zou wellicht kunnen leiden tot inzichten die benut kunnen worden om de kostendekkendheid te verhogen met een positief effect op de programmabegroting tot gevolg.*

2. Onderzoek naar mogelijkheden van onbetaald parkeren en het laten vervallen van toezicht vanuit de gemeente

Het invoeren van een parkeerreguleringsysteem komt voort uit parkeerproblematiek in de centra van Bussum en Muiden. De effectiviteit van het ingevoerde parkeer reguleringsysteem valt weg in het geval handhaving niet meer plaatsvindt. In het geval de handhaving capaciteit (fors) wordt verminderd neemt de effectiviteit van het parkeerreguleringsysteem af en keren de oorspronkelijke (parkeer)problemen terug. Daarnaast zal het verlies op de parkeergarages toenemen bij het afschaffen van betaald parkeren op straat. De investeringskosten voor de bouw van de garages zijn nog niet afgeschreven (gemiddeld wordt een garage in circa 30 tot 40 jaar afgeschreven). De kosten voor beheer en onderhoud van de garages blijven van kracht en hier staan geen inkomsten tegenover (op straat parkeert iemand immers gratis).

3. Het vereenvoudigen van het verlenen van vergunningen

Er wordt momenteel al onderzocht of de uitgifte van vergunningen efficiënter kan, echter niet vanuit de insteek om een ombuiging te kunnen realiseren. In 2015 zijn investeringen gedaan in het bestaande vergunningensysteem dat is gekoppeld aan het zaakstelsel van de gemeente. Of vereenvoudiging ook kan leiden tot een positief effect op de programmabegroting is lastig in te schatten. Automatisering kost immers ook geld.

4. Inrichten van blauwe zones

Blauwe zones zijn vanuit een financieel en praktisch perspectief erg onwenselijk. Voor het functioneren van een blauwe zone is handhaving een vereiste. Een blauwe zone heeft als doel langparkeerders te weren, zodat er ruimte ontstaat voor kortparkeerders. Een blauwe zone is alleen effectief in kleine gebieden nabij bijvoorbeeld een klein winkelcentrum en is niet geschikt voor een groot centrumgebied zoals dat in Bussum of Muiden. Verder krijgen overtreders een boete die geïncasseerd wordt door CJIB (wet Mulder) en niet door de gemeente. Dit in tegenstelling tot overtredingen in zones waarin betaald parkeren of vergunninghouders parkeren van kracht is. In die situaties wordt overtreders geen boete maar een 'belastingnaheffing' opgelegd welke door de gemeente wordt geïncasseerd. In het eerste geval worden de kosten van handhaving dus niet gecompenseerd door inkomsten uit handhaving.

Alternatief:

1. Verhogen parkeertarieven

In de harmonisatie parkeren worden de financiële effecten van de verschillende opties door gerekend en aan de gemeenteraad voorgelegd.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

De risico's zijn al hierboven toegelicht

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
-------------	------	------	------	------

Extra inkomsten				
-----------------	--	--	--	--

Uitgaven				
----------	--	--	--	--

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
--------------	------	------	------	------

NR.	Zoekrichting	Programma
16	Onderhoudsniveau openbare ruimte (wegen, groen en straatreiniging)	3 Openbare ruimte en verkeer

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het verlagen van het onderhoudsniveau en/of inrichtingsniveau van de openbare ruimte (wegen, groen, reiniging). Dit is niet van toepassing voor constructies zoals wegverharding, kunstwerken, riolering, etc.

Argumentatie / motivatie

Onderhoudsniveau

Het streefniveau van de beeldkwaliteit is in de gemeente Gooise Meren op niveau B (conform CROW-normen), behalve in de vesting van Naarden. Daar is het onderhoudsniveau van de openbare ruimte A. Er zijn mogelijkheden om de beeldkwaliteit te verlagen in Naarden Vesting naar B en van de gehele gemeente van B naar C.

Het effect van een lagere beeldkwaliteit heeft bijvoorbeeld betrekking op: meer zwerfvuil, meer blad in de herfst, gazons hebben hoger gras, bij obstakels wordt niet bijgemaaid, verzorging van gazon, struiken en heesters op een lager niveau, straatmeubilair is viezer, graffiti blijft langer of wordt helemaal niet verwijderd, vuilnisbakken worden minder geleegd.

Het verlagen van het serviceniveau bij meldingen betekent dat alleen de hoogstnoodzakelijke meldingen worden opgevolgd.

Inrichtingsniveau

- De inrichting van de openbare ruimte kan ook versoberd worden door:
Het verminderen van meubilair: paaltjes, borden, banken, vuilnisbakken, fietsenrekken, fiets oplaadplaatsen, verkeersborden
- Verwijderen van fontein
- Het aanpassen van groeninrichting door typen en soorten die minder duur zijn in onderhoud
- Verwijderen van hagen waar ze onnodig/overbodig zijn

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Imagoschade
- Schade aan economie en toerisme
- Meer klachten en ontevredenheid
- Meer overlast van overhangend groen
- Verrommeling van de openbare ruimte
- Gebruikers gooien meer vuil weg (i.p.v. van in prullenbakken)
- Meer handhaving nodig

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 25.000 - € 50.000	€ 25.000 - € 50.000	€ 25.000 - € 50.000	€ 25.000 - € 50.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
	€ 25.000	€ 25.000	€ 10.000	€ 10.000

NR.	Zoekrichting	Programma
17	Samenwerking buurgemeenten Uitvoering	3 Openbare ruimte en verkeer

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Argumentatie / motivatie

Deze samenwerking is nu zeker nog een paar stappen te ver, maar wellicht wel mogelijk in de toekomst. Voorwaarde is wel dat dit door alle partijen serieus ingestoken wordt maar door de historie van Gooi en Vechtstreek is dat nooit goed van de grond gekomen.

Samenwerking uitvoerende organisaties (buitendiensten) kan mogelijk winst opleveren. Het heeft echter wel veel doorloop tijd nodig.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Sterk afhankelijk van bereidheid (politiek) om samen te werken.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven			€ 25.000 - € 50.000	€ 25.000 - € 50.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
		€ 50.000		

NR.	Zoekrichting	Programma
18	Verkoopmogelijkheden en materiaal gebruik wegen	3 Openbare ruimte en verkeer

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Nader onderzoeken van de mogelijkheden:

- Privatiseren van wegen
- Bepaalde wegen alleen toegankelijk maken voor aanwonenden
- Sluiten van wegen

Argumentatie / motivatie

Privatiseren van enkele zandwegen nabij Valkeveen naar GNR en overdracht van de Overscheenseweg aan Natuurmonumenten levert een bezuiniging op door het wegvallen van hoge onderhoudskosten.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Geen afdwingbaarheid onderhoud

Bereikbaarheid voor de hulpdiensten verslechtert

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 10.000 - € 25.000	€ 10.000 - € 25.000	€ 10.000 - € 25.000	€ 10.000 - € 25.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
	€ 50.000	€ 25.000		

NR.	Zoekrichting	Programma
19	Leges bouwen	4 Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Nader onderzoeken:

- Kostendekkendheid bouwleges
- Verhogen tarieven bouwleges

Argumentatie / motivatie

De afgelopen jaren waren de opbrengsten van de leges voor bouwen niet kostendekkend. Dit jaar zal dit door diverse grote projecten wel het geval zijn. De leges zouden verhoogd kunnen worden. Het is niet te zeggen wat hiervan de opbrengsten zullen zijn. Dit is afhankelijk van de eventuele verhoging.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het verhogen van bouwleges kan bijvoorbeeld leiden tot illegale bouwwerken (bouwen zonder vergunning) indien men besluit te gaan bouwen zonder vergunning. Bovendien zit Gooise Meren met een legestartief van 3,5% van de bouwkosten exclusief BTW al aan de bovenkant wat betreft leges.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	€ 50.000 - € 150.000	€ 50.000 - € 150.000	€ 50.000 - € 150.000	€ 50.000 - € 150.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
20	Afschaffen Welstand	4 Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Omgevingsvergunningen hoeven niet meer aan de welstandsnota getoetst te worden.

Argumentatie / motivatie

De onlangs vastgestelde Welstandsnota dient ertoe dat bouwactiviteiten voldoen aan zogenaamde redelijke eisen van welstand en passen binnen het beleid van Gooise Meren. Die eisen dragen bij aan de instandhouding van welstand en schoonheid van de woonomgeving. Bouwaanvragen (omgevingsvergunningen) worden getoetst aan deze welstandseisen. Hiervoor is een onafhankelijke commissie ingesteld die ten aanzien van de aanvragen een onafhankelijk advies uitbrengt. Door het afschaffen van de welstandsnota vervalt het toetsen aan redelijke eisen van welstand en is ook het advies van de commissie niet langer nodig. De onafhankelijke commissie kan dan opgeheven worden. Ook vervalt de functie van de medewerker met de functie van secretaris van de welstandsc commissie. Dit betreft voor een deel loonkosten van de afdeling VTH € 23.000 en de kosten voor de commissie.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het afschaffen van welstand zal kunnen leiden tot verrommeling en aantasting van het aanzicht van de openbare ruimte en stedelijk schoon. Immers, iedereen kan dan doen wat hij of zij wil. Voor een medewerker (0,5 fte) dient een ontslagprocedure gevolgd te worden.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 50.000 - € 95.000	€ 50.000 - € 95.000	€ 50.000 - € 95.000	€ 50.000 - € 95.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Afvloeiingsregeling				

NR.	Zoekrichting	Programma
21	MFA's: inzetten op zelfbeheer van de locaties	4 Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Mogelijkheden met betrekking tot MFA's:

- Alle locaties afstoten
- Meer zakelijke afspraken maken

Argumentatie / motivatie

De gemeente wil naar meer zakelijke afspraken inzake het gebruik van de MFA's. De gemeente maakt nu kosten voor (1,5 fte) voor het beheer van bijvoorbeeld Breed Uit en De Rijver, maar ook voor evenementen in de kazerne te Muiden. Dit is niet kostendekkend.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Facilitaire apparaat laat in vergelijking tot referentiegemeenten minder kosten zien.

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Het voor evenementen gebruiken van MFA's wordt nu als gemeengoed gezien.
- Er moet rekening gehouden worden met afspraken die zijn vastgelegd in lopende overeenkomsten.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Accommodatiebeleid				

Overige

NR.	Zoekrichting	Programma
22	Verhogen toeristenbelasting op toeristische attracties	4 Ruimtelijke ontwikkeling, Wonen, Economie en Toerisme

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het verhogen van toeristenbelasting op toeristische attracties (jachthaven, hotels)

Argumentatie / motivatie

Bij overnachting in de gemeente wordt toeristenbelasting geheven:

- toeristenbelasting bij overnachting in hotels en bed & breakfasts
- watertoeristenbelasting bij overnachting in de jachthavens in Muiden en Naarden.

De watertoeristenbelasting is bij de harmonisatie voor de bezoekers van de Jachthaven Naarden gestegen, en in de haven in Muiden gedaald.

Alternatief:

Verhogen inkomsten is ook mogelijk door niet de heffing te verhogen maar het aantal bezoekers te verhogen (door investeren in toerisme). Dit is in overeenstemming met de ambities in het coalitieakkoord. Dit vraagt misschien wel investeringen in promotie en voorzieningen. Kan ook leiden tot verhoging parkeerinkomsten en impuls economie.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Verhoging van watertoerismebelasting in Naarden stuit op weerstand. Jachthaven ondernemers van Muiden stellen ook dat de hoogte van de watertoerismebelasting bezoekers 'afschrikt'. Aandacht voor prijselasticiteit.

Verhoging van de kosten voor toeristen is in tegenspraak met de ambities van de gemeente om meer bezoekers aan te trekken.

Bij verhoging bezoekersaantal; overlast en weerstand bij inwoners door grotere toeristenstroom

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000	€ 10.000 - € 20.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
23	Verhogen leges grafrechten	5 Duurzaamheid en Water

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

De leges voor grafrechten liggen lager dan referentiegemeenten

- Nader onderzoeken of deze tarieven verhoogd kunnen worden
- Nader onderzoek naar kostendekkendheid van de leges
- Nader onderzoek naar uitbesteding aan externe partij

Argumentatie / motivatie

De drie kernen hebben nog ieder een eigen legesverordening voor de grafrechten. De planning is om die dit jaar voor een deel van de tarieven te harmoniseren. Belangrijk daarbij is dat goed wordt gekeken naar de kostendekkendheid van de begraafplaatsen. De begraafplaatsen van de kern Bussum zijn volgens de cijfers kostendekkend, de begraafplaatsen van de kern Naarden waren in 2015 voor 70% kostendekkend. Inzage in de kostendekkendheid van de begraafplaatsen van de kern Muiden is er nog niet.

Volgens een publicatie uit april 2016 is de begraafplaats van Naarden bijna de duurste van Nederland, de tarieven staan op de derde plaats. Niet duidelijk is overigens welke tarieven gebruikt zijn, maar helder is wel dat het imago duur aan Naarden kleeft.

In de planning staat verder de ontwikkeling van een visie op de 7 begraafplaatsen. Onderdeel van deze visie is uiteraard de mogelijkheid van uitbesteding/afstoten van begraafplaatsen, de kostendekkendheid van de begraafplaatsen en mogelijkheden om de kostendekkendheid ook op lange termijn te bereiken en te behouden.

Het bereiken van kostendekkendheid van de begraafplaatsen wordt altijd al na gestreefd. Meer dan kostendekkend kunnen de begraafplaatsen ook niet worden aangezien er op leges geen winst gemaakt mag worden.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Zie benchmark tarieven en leges

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het risico van het verhogen van de tarieven is dat er minder 'klanten' komen. In Naarden is gebleken dat het effect van prijselasticiteit inderdaad van toepassing is. Na een forse tariefverhoging liep het aantal begrafenissen dusdanig terug dat de kostendekkendheid verlaagd werd. Na het verlagen van de tarief enkele jaren terug verbetert de kostendekkendheid nu langzaam.

Indien de tarieven (fors) worden verhoogd, kan de gemeente het imago 'duur' krijgen, waardoor het aantal begrafenissen afneemt maar de gebruikers die wel komen ook meer verwachten van de gemeente. Meer service, meer kwaliteit want daar betalen ze toch voor. Anderzijds kiezen meer inwoners naar verwachting dan voor een crematie.

Het verhogen van de tarieven voor het onderhoud van het graf heeft tot gevolg dat meer mensen afstand doen van een graf waardoor de inkomsten verder afnemen.

Het verhogen van de tarieven kan relatief snel worden ingevoerd, aangezien de tarieven jaarlijks door de gemeenteraad worden vastgesteld. Het tussentijds aanpassen van de tarieven brengt wel extra kosten met zich mee voor extra drukwerk en communicatie.

Aanpassen van de leges kan effect hebben op de haalbaarheid van uitbesteding van de begraafplaatsen.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	€ 25.000 - € 50.000	€ 25.000 - € 50.000	€ 25.000 - € 50.000	€ 25.000 - € 50.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
24	Maximaal doorberekenen van kosten aan inwoners	5 Duurzaamheid en Water

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeken of er nog mogelijkheden liggen in het doorberekenen van de kosten naar de inwoners.

Bijvoorbeeld:

- Evenementen, doorberekenen kosten aan organisatoren
- Riolering, 100% kostendekkende tarieven hanteren
- Afvalstoffenheffing, 100% kostendekkende tarieven hanteren

Argumentatie / motivatie

Bij met name afval en riolering valt te denken aan het toerekenen van de kosten van straatreiniging/ zwerfafval, kwijschelding en BTW.

In Naarden en Bussum is dit al volledig verwerkt in de programmabegroting. In Muiden is alleen de straatreiniging nog niet vertaald naar de tarieven.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Hogere tarieven leiden tot hogere kosten voor de inwoners.

De belastingwetgeving bepaalt dat tarieven maximaal kostendekkend mogen zijn. Er kan dus niet ongelimiteerd kosten worden doorberekend.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€10.000 - € 22.000	€10.000 - € 22.000	€10.000 - € 22.000	€10.000 - € 22.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
25	Minimaregelingen voor zorgkosten	6 Werk en Inkomen

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Minimaregelingen aanpassen

- Individuele budgetten naar beneden bijstellen?
- Wat worden de kaders om wel een individueel budget te ontvangen?

Argumentatie / motivatie

Minimaregelingen behoren niet tot de wettelijk verplichte taken. Toch ontvangt de gemeente van het Rijk jaarlijks geld om inwoners met een minimum inkomen tegemoet te komen. Voor 2016 staat gepland om een nieuwe minimaregeling vorm te geven ter compensatie van de oud WTCG gelden, in de vorm van bijvoorbeeld een aanvullende ziektekostenverzekering. Tot 2015 ontvingen chronisch zieken en gehandicapten een tegemoetkoming in hun zorgkosten. Omdat de tegemoetkomingen niet terecht kwamen bij personen die het nodig hadden, heeft het Rijk de regeling afgeschaft. Wel is een gereduceerd budget naar de gemeenten gegaan. Gemeenten zijn vrij om dit budget te besteden. De gemeente is van plan om een gedeelte van het overgekomen budget te gebruiken voor een nieuwe regeling, waardoor er een besparing realiseerbaar is. Daarnaast zijn ook de gelden van de Compensatie Eigen Risico door het Rijk naar de gemeenten overgeheveld. Hiervoor is een regeling in 2014/2015 gerealiseerd, waarmee een gedeelte van de kosten van het eigen risico van de zorgverzekering kan worden vergoed. De middelen van deze regeling zijn toegevoegd aan de bijzondere bijstand, van waaruit de regeling kan worden voortgezet.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het niet benutten van het volledige budget leidt niet tot koopkrachtvermindering van de bestaande doelgroep omdat deze middelen niet eerder zijn aangewend

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
26	Kwijtschelding belastingen afschaffen	6 Werk en Inkomen

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Kwijtschelding van gemeentelijke heffingen, in zijn geheel of gedeeltelijk afschaffen.

Argumentatie / motivatie

Kwijtschelding belastingen bieden is geen wettelijke verplichting. Mogelijkheden zijn afschaffing van de kwijtschelding hondenbelasting en/of rioolheffing (alleen Muiden en Naarden) en/of afvalstoffenheffing.

1. Geheel of gedeeltelijk afschaffen kwijtschelding voor één of alle gemeentelijke heffingen
2. wijzigen van de voorwaarden in het Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen 2016 (raadsbesluit) of kwijtschelding beperken tot bijvoorbeeld 50% van de belastingaanslag

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Er maken ongeveer 825 minima huishoudens gebruik van de kwijtscheldingsregelingen. In tijd is volledige afschaffing eenvoudig te realiseren voor het belastingjaar 2017, maar zullen er mogelijk wel invorderingsproblemen achteraf ontstaan bij minima. Alleen aanpassing van de regeling zal beperkt leiden tot vermindering van uitvoeringslasten, mogelijk zelf stijging indien de regeling ingewikkelder wordt.

Afschaffen of verminderen van de kwijtschelding leidt tot een negatief effect op besteedbaar inkomen van minimagezinnen. Daarnaast voeren wij nu bij convenant ook de kwijtschelding voor de waterschapsheffing uit. Opzeggen van deze overeenkomst kan per dag.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€100.000 – € 322.000	€100.000 – € 322.000	€100.000 – € 322.000	€100.000 – € 322.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
27	Afschaffen of beperken PC-regeling	6 Werk en Inkomen

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

- Niet meer toekennen van pc regeling
- Beleid aanpassen zodat de regeling minder snel van toepassing is

Argumentatie / motivatie

Afschaffen van de PC regeling betekent dat kinderen uit gezinnen met een minimum inkomen niet of minder kunnen participeren, terwijl het wenselijk is dat sociaal isolement en onderwijsachterstanden worden voorkomen.

Het gebruik van een PC en/of aanverwante apparatuur is inmiddels algemeen gebruikelijk.

Schoolgaande kinderen vanaf groep 6 kunnen niet mee zonder PC, laptop of notebook omdat zij gedwongen worden daarmee te werken in verband met duurzaamheid.

Het reduceren van het budget is geen optie. Vaak zijn er meerdere schoolgaande kinderen per gezin en het budget is slechts toereikend voor de aanschaf van één apparaat en aanverwante apparatuur en/of software.

Overigens wil de staatssecretaris van SZW met name dat gemeenten de armoede onder kinderen aanpakken.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Afschaffen en/of reduceren van de regeling heeft gevolgen voor de participatie van kinderen uit gezinnen met een minimuminkomen. Het vergroot de kans op onderwijsachterstanden en vermindert de sociale participatie. Overerven van armoede en vergroten van de afstand tot de arbeidsmarkt is hierbij een risico.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 5.000 - € 14.500	€ 5.000 - € 14.500	€ 5.000 - € 14.500	€ 5.000 - € 14.500

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
28	Jeugd- en cultuurfonds	6 Werk en Inkomen

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

- Niet meer toekennen van de jeugd- en cultuurfondsregeling
- Beleid aanpassen zodat de regeling minder snel van toepassing is

Argumentatie / motivatie

Het is geen verplichte regeling.

Het rijk zet in op het voorkomen dat kinderen niet in armoede terecht komen en dat zij kunnen participeren in de maatschappij. Daarbij horen ook sport- en/of culturele activiteiten. Binnen Gooise Meren maken een kleine 200 kinderen van deze regelingen gebruik. Het afschaffen van deze regelingen zorgt ervoor dat kinderen langs de zijlijn komen te staan en daardoor belemmerd worden in hun ontwikkeling en participatie.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Als deze regeling wordt afgeschaft kunnen kinderen in armoede in hun ontwikkeling worden belemmerd. Zij kunnen niet participeren. Afschaffen moet tijdig worden gemeld in verband met het tijdig kunnen beëindigen van abonnementen.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 15.000 - € 35.700	€ 15.000 - € 35.700	€ 15.000 - € 35.700	€ 15.000 - € 35.700

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

Overige

Er zijn geen uitvoeringskosten. De uitvoering is uitbesteed.

NR.	Zoekrichting	Programma
29	Doe-budget	6 Werk en Inkomen

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

- Niet meer toekennen van het Doe-budget
- Beleid aanpassen dat de regeling minder snel van toepassing is

Argumentatie / motivatie

Niet verplichte regeling:

1. Als het Doe-budget wordt afgeschaft, kunnen inwoners met een minimum inkomen veel minder participeren.
2. Een tweede optie is het reduceren van het Doe-budget door de inkomensgrens te verlagen waardoor minder inwoners aanspraak kunnen maken op het Doe-budget.
3. De derde optie is het budget per persoon te verlagen.
4. Vierde optie is een combinatie van inkomensgrens en budget verlagen.

In 2015 heeft het Nibud een Minima-effect rapportage uitgebracht waarin wordt aanbevolen om de inkomensgrens te verhogen en de budgetten voor alleenstaanden en kinderen te verhogen. Dit is met ingang van 1 januari 2016 in een nieuwe regeling vastgelegd.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het afschaffen/reduceren van het Doe-budget staat haaks op het feit dat de gemeente waarde hecht aan een goed minimebeleid waarbij participatie van al haar inwoners voorop staat. De gemeente wil er aan de ene kant voor zorgen dat het niveau van de bestaande regelingen zoveel mogelijk in stand blijft, waarbij er naar gestreefd wordt dat de ondersteuning ook echt terecht komt bij diegenen die dit nodig hebben met een speciaal oog voor gezinnen met kinderen.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 50.000 – € 339.000	€ 50.000 – € 339.000	€ 50.000 – € 339.000	€ 50.000 – € 339.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
30	Leges handhaving kinderopvang	7 Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Leges heffen over kosten voor handhaving kinderopvang

Argumentatie / motivatie

Sinds de laatste wetswijziging van de wet kinderopvang is het mogelijk om onze kosten voor handhaving kinderopvang door te belasten via leges. Hier is op weg naar de fusie in NMB nog geen gebruik van gemaakt. Kosten gaan om eigen personeel (ongeveer 0,5 fte) en kosten inspecties door de GGD (worden aan de gemeente gefactureerd).

Uitgezocht moet worden welke kosten wel en niet onder de leges gebracht mogen worden en de legesverordening moet worden aangepast.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Kan een drempel betekenen voor gastouders om te starten als gastouder. Kostenverhoging voor gebruikers van kinderopvang aan wie dit waarschijnlijk wordt doorberekend.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 10.000 – € 25.000	€ 10.000 – € 25.000	€ 10.000 – € 25.000	€ 10.000 – € 25.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
31	Strengere indicatie (zowel duur als indicatie)	7 Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Strenger indiceren; de duur van de indicering wijzigen.
Herzien van reeds gemaakte afspraken met betrekking tot de GR-regeling.

Argumentatie / motivatie

Het is niet mogelijk om generieke criteria te stellen voor indicering of de huishoudelijke hulp om te zetten naar een collectieve voorziening. De Wmo verplicht ons om maatwerk te bieden en per geval onderzoek doen naar wat nodig is. Inmiddels zijn meerdere gemeenten door de rechter teruggefloten in het stellen van generieke criteria.

Alternatief 1:

Richtlijnen voor verstrekking CHT (huishoudelijke hulp) aanscherpen.
O.b.v. de nieuwe Wmo zijn de richtlijnen voor CHT recent aangescherpt. De raad is recent geïnformeerd over de financiële resultaten op de Wmo budgetten in 2015. Deze resultaten geven geen aanleiding tot aanscherping van de criteria om budgetoverschrijdingen te voorkomen binnen het Sociaal domein. Het project herindicatie loopt nu en brengt veel uitvoeringskosten met zich mee en betekent veel verandering voor onze klanten. Nog een keer wijzigen hier vlak achteraan zal tot weerstand leiden.

Alternatief 2:

Bij volgende inkoop CHT een nog meer uitgekleden vorm invoeren waarbij het element signalering wordt losgelaten voor klanten waarbij in het eigen netwerk voldoende signalering aanwezig is. Het is noodzakelijk om deze aanpassing met de hele regio te doen omdat inkoop en contractbeheer regionaal belegd is. Deze optie wordt in voorbereiding voor de volgende inkoop onderzocht. Dit kan ingaan per 1-1-2017, waarbij dit eerst wordt ingevoerd voor nieuwe klanten en gefaseerd bij herindicatie na afloop huidige indicaties (indicaties nu gemiddeld voor 1-4 jaar).

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Nog verder aanscherpen van indicaties leidt tot versobering dienstverlening dus minder schone woonomgeving voor deze doelgroep. Vraag is wanneer de grens bereikt wordt dat lichte vervuiling optreedt.
Twee keer vlak achter elkaar herindiceren zal tot weerstand leiden.
Continuïteit van de aanbieders; er zijn veel faillissementen in deze branche door de huidige landelijke bezuinigingen op CHT.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 50.000 – € 150.000	€ 50.000 – € 150.000	€ 50.000 – € 150.000	€ 50.000 – € 150.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
32	Heroverwegen brede scholen	7 Zorg en Welzijn, Onderwijs en Jeugd

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

In Muiden en Muiderberg komen twee brede scholen. Onderzoeksmogelijkheden:

- Marktconforme huurtarieven (kostendekkendheid)
- Versoberingen schoolvoorzieningen tot wettelijk minimum

Argumentatie / motivatie

Uitgangspunt in Muiderberg is kostenneutrale ontwikkeling door de opbrengsten van de achterlaatllocatie. Het is zeer twijfelachtig of dit mogelijk is, maar dat zal de haalbaarheidsstudie, die nu wordt uitgevoerd, uitwijzen. Hierbij is het ook belangrijk te voorkomen dat de risico's voor tegenslagen niet bij de gemeente liggen. Ook moet er aandacht zijn voor andere voorzieningen waarmee gecombineerd zou worden en het effect van de gekozen bezuinigingsrichtingen hierop. Uitgangspunt zou moeten zijn dat marktconforme tarieven worden gehanteerd voor andere gebruikers dan het onderwijs.

Ontwikkeling voorzieningen Muiden: er moeten voorzieningen komen voor de nieuwe wijk de Krijgsman. De ambitie hierbij kan worden bijgesteld naar wat wettelijk noodzakelijk is. Hierbij moet aandacht zijn voor toeloop uit Weesp (Bloemendalerpolder). Samenwerking met Weesp of een postcodebeleid kan dit reguleren. De kosten gaan in elk geval voor de baten uit omdat de voorzieningen moeten worden gerealiseerd terwijl de wijk gefaseerd wordt gebouwd en het totaal aantal inwoners er de eerste jaren nog niet is. Het hogere inwoneraantal heeft daarom pas enkele jaren later effect in het gemeentefonds.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- De ontwikkeling is gebaseerd op prognoses, bij wijzigingen in de ontwikkeling van de wijk kloppen deze niet meer.
- In het verleden zijn toezeggingen gedaan en verwachtingen gewekt.
- Er kan niet afgeweken worden van de afspraken in de VOK.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€50.000 - €100.000	€50.000 - €100.000	€50.000 - €100.000	€50.000 - €100.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
33	Zwembaden	8 Sport, Cultuur en Recreatie

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeksmogelijkheden:

- Sluiten de Lunet
- Wijzigen exploitatieopzet de Lunet; stoppen onderhoud

Argumentatie / motivatie

De gemeente Gooise Meren beschikt momenteel met De Lunet in Naarden en de Zandzee in Bussum over twee gemeentelijke baden, die door Sportfondsen worden geëxploiteerd. Nu de fusie tussen Naarden, Bussum en Muiden een feit is, is het momentum aanwezig om na te denken over wat in de toekomst als een passend aanbod aan zwemvoorzieningen in de gemeente Gooise Meren moet worden beschouwd. De gemeente Gooise Meren wil dit nader onderzoeken. Vooruitlopend op de uitkomsten van deze discussie worden de posten groot onderhoud voor de zwemvoorziening in Naarden verlaagd naar € 100.000 per jaar. Hierbij volgt wel de aantekening dat de veiligheid van de voorziening niet in het geding mag komen.

Efficiency

De gemeente kijkt in welke mate er efficiencyvoordelen te behalen zijn door de samenvoeging van Sportfondsen Naarden en Sportfondsen Bussum. Dit wordt reeds met Sportfondsen Naarden, Bussum en Nederland uitgezocht. De uitkomsten van dit onderzoek worden betrokken bij eerder genoemde discussie rondom het gewenste toekomstige zwembaden-aanbod in Gooise Meren.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het verliezen van de sociale functie die de Lunet op dit moment heeft.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven			€20.000 - € 40.000 + deel groot onderhoud	€20.000 - € 40.000 + deel groot onderhoud

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
34	Spant!	8 Sport, Cultuur en Recreatie

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeksmogelijkheden:

- Afbouw/ombuiging subsidie
- Privatisering vastgoed

Argumentatie / motivatie

In 2012 heeft een management buyout plaatsgevonden van de exploitatie van Spant! Dit heeft een verlaging van de subsidie naar de beheerstichting opgebracht van € 230.000 per jaar (van € 750.000 naar € 527.000). Hiervoor worden kapitaallasten en onderhoud vastgoed volledig gefinancierd. De bijbehorende overeenkomst loopt tot 1 juli 2020.

Onderzoeksmogelijkheden:

Afbouw/ombuiging subsidie

Het is de vraag of na 2020 het mogelijk is de gehele subsidie af te bouwen zonder de continuïteit in gevaar te brengen. Risico is dan vervolgens dat de gemeente zal worden aangesproken op in het verleden afgegeven garantstellingen t.b.v. leningen bij de BNG. Alternatief is een gedeeltelijke vermindering van de subsidie. Omdat kapitaallast en onderhoud redelijk vaste kosten zijn zal dit gehaald moeten worden in vermindering van de subsidie van de beheerstichting aan de exploitant. Effecten hiervan zullen zijn;

- Minder invloed gemeente op de programmering (minder niet commerciële voorstellingen)
- Vervallen of verlagen kortingsregeling gebruik Spant! voor lokale verenigingen
- Risico voor continuïteit exploitatie door vertrek huurder - het is niet waarschijnlijk dat een nieuwe private uitbater wordt gevonden want risicodragende exploitatie komt in deze branche nog zeer weinig voor (Spant! is het eerste reguliere theater in Nederland wat risicodragend wordt geëxploiteerd) dus dat leidt tot vervallen van deze functie in GM.

Onderhandeling over een gefaseerde afbouw subsidie binnen de lopende overeenkomst kan wel ingezet worden. Prognose vermindering uitgaven is een inschatting van mogelijkheden in deze optie.

Afhankelijk van medewerking contractpartners.

Privatisering vastgoed

Verkoop vastgoed door beheerstichting aan exploitant.

- Hiermee vervalt de subsidie van gemeente aan beheerstichting
- Hiermee vervalt ook alle invloed van de gemeente (via de beheerstichting) op de invulling en functionaliteit van het pand, los van de reguliere sturing via vergunningen en bestemmingsplan.
- Effecten vergelijkbaar als bij eerste optie

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Benoemd bij de onderzoeksmogelijkheden.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven		€ 10.000 - € 25.000	€ 25.000 - € 50.000	€ 40.000 - € 75.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
35	Bibliotheek	8 Sport, Cultuur en Recreatie

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeksmogelijkheden:

- Verminderen subsidie
- Sluiten/verminderen vestigingen
- Bezuinigen en inkomsten verhogen

Argumentatie / motivatie

Verminderen van de subsidie betekent dat er gesneden moet worden in vestigingen of activiteiten. De bibliotheek is per 1-1-2016 gefuseerd, dus schaalvergroting heeft recent plaatsgevonden.

Verminderen vestigingen - Besloten kan worden één of meerdere vestigingen in kernen te sluiten en zodoende kosten te reduceren. Een alternatief kan zijn de inzet van een bibliotheekbus, naast de centrale vestiging. Gepland is dat in het Multifunctioneel Centrum Keverdijk de bibliotheekvestiging van Naarden gehuisvest zal gaan worden. De reden van de verhuizing is verhuizen in de richting van de wijk waar de meeste behoefte bestaat aan de bibliotheek. Door in een MFC te gaan zitten kunnen diverse kosten met anderen gedeeld worden. Ook kan slimmer van de ruimte gebruikt gaan worden. Echter nieuwbouw en verhuizen is en blijft kostbaar. Het gebouw waar de bibliotheek nu gehuisvest is komt dan deels leeg te staan. Op de eerste etage zit kinderopvang.

Overige bezuinigingsmogelijkheden - Met de bibliotheek kan onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn om te bezuinigen of de inkomsten te verhogen. Opties zijn bijvoorbeeld verhoging prijzen, verlaging leeftijd jeugdabonnementen of verlaging van de dienstverlening. Ook de inzet van de gebouwen voor andere activiteiten waarmee inkomsten gegenereerd kunnen worden is een optie.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het sluiten van vestigingen versobert het sociale aanbod in de wijk en verminder het aantal ontmoetingsplekken. Het vervallen van de vestiging in project Keverdijk kan de sluitende exploitatie van de multifunctionele accommodatie in gevaar brengen. Aan de andere kant maakt minder functies de exploitatie minder complex.

Bij het zoeken van bezuinigingsopties moet rekening gehouden worden met de prijselasticiteit. Als een verhoging van prijzen leidt tot terugloop van het aantal leden dan kan dat per saldo een negatief effect hebben op de exploitatie van de bibliotheek. De bibliotheek is onlangs gefuseerd. Nu lopen er in regionaal verband onderhandelingen over een nieuw af te sluiten meerjaren-overeenkomst.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	0 - € 1.479.000	€ 250.000 – € 1.479.000	€ 250.000 – € 1.479.000	€ 250.000 – € 1.479.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
36	Evenementen	8 Sport, Cultuur en Recreatie

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het inzichtelijk maken van de rentabiliteit (kostendekkendheid) van de activiteiten die gedaan worden rondom een evenement.

Argumentatie / motivatie

Naast het eventueel verstrekken van subsidies voor evenementen maken we kosten in de interne organisatie voor evenementen (inzet bodes, gebouwen, handhaving en inzet beheerders openbare ruimte voor schoonmaak, verkeerscirculatie en hekwerken et cetera). Deze kosten zijn vaak niet transparant, worden niet doorberekend en in de formatieberekening van de nieuwe organisatie is er geen rekening mee gehouden.

Opties;

1. Deze kosten inzichtelijk maken en doorberekenen in de leges voor evenementenvergunningen. Nadeel; niet effectief voor evenementen waarvoor geen vergunning nodig is maar de gemeente wel inzet levert. Dit speelt met name bij evenementen in een gemeentelijk gebouw.
2. Deze kosten doorberekenen aan de organisatie en eventueel compenseren in subsidieverlening. Hiermee worden de gemeentelijke kosten transparant en drukken deze op het juiste programma. Nadeel is de administratieve last van afrekenen.

Kostenbesparing; het gaat in eerste instantie om het voorkomen van meerkosten in het ambtelijk apparaat waar aan de voorkant geen rekening mee is gehouden. Wellicht een kleine besparing mogelijk - als tenminste de meerkosten niet aan de andere kant gesubsidieerd worden.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Administratieve last bij gemeente en evenementenorganisatie.

Houd rekening met de Wet markt en overheid wanneer niet gekozen wordt voor transparante en marktconforme doorbelasting.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
37	Streekarchief	8 Sport, Cultuur en Recreatie

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het streekarchief is een kostbare aangelegenheid. De archieffunctie kan mogelijk ergens anders goedkoper kunnen worden opgeslagen. De historische waarde voor de Gooise Meren wordt daarbij niet in ogenschouw genomen.

Argumentatie / motivatie

Het is een keuze een streekarchief te hebben in de vorm zoals deze nu bestaat in Naarden. De diensten die worden geleverd aan Gooise Meren en Huizen kunnen ook gezamenlijk met Hilversum worden opgepakt.

Eén gebouw voor het regio streekarchief kan dan voldoende zijn. Hiermee zou het historische gebouw in Naarden verkocht kunnen worden.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Verlies steunpilaar toerisme
- Verlies openbare karakter van dit historische gebouw
- Ligt politiek gevoelig aangezien de visie werken wonen en recreëren in een **historische** omgeving geweld wordt aangedaan

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Exploitatielasten van het gebouw	€ 10.000 - € 50.000	€ 10.000 - € 50.000	€ 10.000 - € 50.000	€ 10.000 - € 50.000
Vrijval kapitaallasten na verkoop	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 12.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Kosten makelaar	€ 10.000			
Kosten archiefverhuizing	€ 25.000 - € 50.000			

Overige

Kosten om de benodigde ombuigingen te realiseren zijn grove ramingen.

NR.	Zoekrichting	Programma
38	Heroverwegen sportvoorzieningen (binnen buiten)	8 Sport, Cultuur en Recreatie

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeksmogelijkheden:

- Kostendekkend maken exploitatie accommodaties
- Stoppen met pre-facturatie
- Verlagen voorzieningenniveau door samenwerking verenigingen op accommodaties

Argumentatie / motivatie

De totale boekwaarde van de huidige sportcomplexen is € 8.746.406. De kapitaallasten zijn € 990.423.

Onderzoeksrictingen:

Kostendekkende exploitatie accommodaties door:

- *Privatisering:*
  - o Kostendekkende privatisering lijkt niet realistisch, omdat de parken waarschijnlijk niet winstgevend uit te baten te zijn.
  - o Privatisering met boekwaardeverlies. Hiermee vallen kapitaallasten en onderhoudskosten structureel vrij maar moet het boekwaardeverlies van bijna 9 miljoen in een keer worden afgeboekt. Dit heeft geen negatief effect op de begroting maar wel op de balanspositie.
- Het eigendom blijft bij gemeente maar met *kostendekkende doorbelasting* van kapitaallasten en onderhoudskosten aan de beheerstichtingen en van daaruit aan de verenigingen. Dit zal leiden tot een forse stijging van de contributies. De daadwerkelijke kosten per vereniging zullen moeten worden doorgerekend. Vraag is of de doorbelasting wel reëel is ten opzichte van contributies voor sport in andere gemeenten. Er bestaat een kans op terugloop van het aantal gebruikers waardoor de kostendekkendheid alsnog in gevaar komt.

Stoppen met pre-facturatie:

- o Op alle vastgoed, ook sport, is sprake van pre-facturatie van kosten die normaal bij de huurder/gebruiker horen. Hiermee stoppen levert een bezuiniging op in de apparaatskosten. In de formatie is geen rekening gehouden met deze kosten. Hierbij moet rekening gehouden worden met de afspraken in lopende huur- en gebruiksovereenkomsten.

Verlagen voorzieningenniveau:

- o Kijken naar spreiding en aanwezigheid van bepaalde sporten en voor de lange termijn bepalen welke accommodaties worden opgegeven. Opties op het eerste gezicht lijken:

- Alternatieven:

- o Niet geheel kostendekkend maken, maar het percentage kostendekkendheid verhogen.
- o Afbouwregeling van huidige situatie naar kostendekkendheid als gewenningsperiode.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het verliezen van de sociale functie die sport op dit moment heeft.

Toegankelijkheid van sport voor huishoudens met lagere inkomens.

Eenzijdig afspraken wijzigen is niet mogelijk vanuit lopende overeenkomsten dus kan alleen op lange termijn of met medewerking verenigingen.

Het kostendekkend maken van de voorzieningen kan leiden tot minder gebruik en het omvallen van verenigingen waardoor op lange termijn locaties kunnen worden opgegeven.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
-------------	------	------	------	------

Extra inkomsten				
Uitgaven	0 - € 690.423	€ 150.000 – € 690.423	€ 300.000 – € 690.423	€ 300.000 – € 690.423

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
39	Herzien van kleine (cultuur)subsidies	8 Sport, Cultuur en Recreatie

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeksmogelijkheden:

- Schrapen van jaarlijkse subsidies in de categorieën:
  - subsidies op welzijn
  - subsidies voor cultuur
  - eenmalige subsidies

Argumentatie / motivatie

We kennen de volgende categorieën subsidies;

- **Invulling wettelijke taken** door subsidie (deel jeugdhulp, VVE doelgroep bereik)
Op deze categorie is bezuinigen niet mogelijk want subsidie is noodzakelijk voor en afgestemd op de invulling van wettelijke taken.
- **Subsidiering grote instellingen:**
Voor de grote instellingen (zwembad, Spant, bibliotheek) spelen specifieke aspecten als langlopende subsidieovereenkomsten en gevolgen voor vastgoed. Deze onderwerpen zijn apart beschreven als bezuinigingsoptie en daarom hier niet verder uitgewerkt.
- **Jaarlijkse subsidies op basis van het meerjarenwelzijnskader:**
Dit betreft met name niet rechtstreeks wettelijke taken zoals welzijn, sport en cultuur, waarbij een aantal categorieën te onderscheiden is:
  1. Subsidies voor basisvoorzieningen die cruciaal zijn binnen de beleidskaders Sociaal domein. Doel is om de druk op dure individuele voorzieningen te verminderen door inzet basisvoorzieningen. Hierin schrappen leidt tot meerkosten op individuele voorzieningen en daarmee geen optie.
  2. Subsidies op welzijn die niet direct bijdragen aan vermindering druk op de individuele voorzieningen en dus geen rechtstreeks negatief effect hebben op de uitgaven voor individuele voorzieningen.
  3. Subsidies voor cultuur.

De jaarlijkse subsidies kunnen niet ineens afgeschaft worden. Op basis van de algemene wet bestuursrecht moet een redelijke afbouwregeling worden gevolgd en moet tijdig worden aangekondigd. Voor 2016 zijn alle subsidies al toegekend. De aanvraagprocedure voor 2017 loopt van juni-augustus 2016 als er nog geen besluitvorming ligt voor de bezuinigingsrichtingen. Ombuigen is dus feitelijk pas mogelijk per 2018.
Nog doorgerekend moet worden welke bedragen te koppelen zijn aan bovenstaande categorieën. Met name het categoriseren van subsidies in categorie 1 en 2 vraagt nader onderzoek.
- **Eenmalige subsidies (€ 25.000):**
Eenmalige subsidies worden verstrekt voor niet terugkerende activiteiten of evenementen, om een activiteit op te starten die op langere termijn geen gemeentelijke ondersteuning meer nodig heeft of voor innovatie/pilots.
Op deze categorie kan makkelijk bezuinigd worden door het budget geheel of gedeeltelijk te schrappen. In 2016 is nauwelijks meer effect te bereiden omdat voor deze bijstelling de algemene subsidieverordening en het meerjarenwelzijnskader aangepast moeten worden en vastgesteld door de gemeenteraad. Uitgaande van duidelijkheid in juli zou dit alleen voor het vierde kwartaal van het jaar effect kunnen hebben. In het vierde kwartaal worden nauwelijks eenmalige subsidies meer verstrekt omdat uitvoering na subsidieverstreking dan bijna niet meer kan plaatsvinden.
Minder subsidies betekent ook vermindering van ambtelijke uren. Hierop is echter in het verleden ook veel gewonnen door digitalisering en door meerjarig subsidiëren van kleinere instellingen met een min of meer statisch aanbod.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Benchmarken op subsidies heeft geen zin als je niet kijkt naar de onderliggende doelstellingen. Op onderdelen maken gemeenten verschillende keuzes wanneer wordt gekozen voor inkoop of subsidie. Ook kan verschil zitten in subsidiëren van instellingen ten opzichte van rechtstreeks dragen van kosten van instellingen, vooral voor accommodaties in sport en cultuur. Het is dus beter te benchmarken op uitgaven op bepaalde onderdelen dan op het instrument subsidie.

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Het vervallen van evenementen en versobering activiteiten aanbod in de wijk - verslechtering sociale cohesie en sociaal netwerk voor doelgroepen die dit nodig hebben.
- Het vervallen eenmalige subsidies betekent minder ruimte om in financiële zin nieuwe initiatieven en innovatie op weg te helpen

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€10.000 - € 25.000	€10.000 - € 25.000	€10.000 - € 25.000	€10.000 - € 25.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
40	Doorberekening activiteiten naar projecten	4 Ruimtelijke ordening, Wonen, Economie en Toerisme

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeksmogelijkheden:

- Verhoging leges (bestemming)
- Harmonisering doorbelasting
- Prioritering projecten waar inkomsten (leges, OZB) gevraagd voor kunnen worden
- Doorbelasting uren voor alle werkzaamheden (communicatie etc.). Aandacht met name voor doorbelasten van participatiekosten

Argumentatie / motivatie

De gemeente is gerechtigd in gevolge artikel 6.2.3 tot en met artikel 6.2.6 Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en de op basis daarvan vastgestelde procedure bij bouwinitiatieven d.d. 26 april 2011, de kosten die het direct gevolg zijn van deze ontwikkeling, naar de ontwikkelaar door te leggen. Deze afspraken worden vastgelegd in de anterieure overeenkomst of kunnen worden verrekend in de leges.

Onderzoekskosten en overige kosten voor het opstellen van een postzegelbestemmingsplan komen direct voor rekening van de initiatiefnemer.

- Door een checklist te maken voor alle soorten door te belasten kosten wordt voorkomen dat bepaalde kosten worden vergeten en is voor ontwikkelaars snel transparant met welke kosten rekening gehouden moet worden.
- Met een anterieure overeenkomst kunnen kosten in een eerder stadium worden verrekend dan via de legesverordening. De anterieure overeenkomst geeft ook meer mogelijkheden om kosten door te leggen als een project niet tot realisatie komt.
- Voor ontwikkelprojecten en lopende projecten een risicoscan maken waarin wordt geïnventariseerd wat de risico's voor de gemeente zijn en of deze voldoende zijn afgedekt via de leges of anterieure overeenkomst.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Met name de kosten voor participatie en eventuele rechtsgang kunnen erg hoog zijn. Dit risico kan goed vastgelegd worden in de anterieure overeenkomst, maar levert wel onzekerheid op voor de ontwikkelaar.

Zijn kosten ook gedekt als een ontwikkeling niet tot realisatie komt (effecten grondexploitatie, nakomen additionele overeenkomsten et cetera).

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	€ 20.000 - € 45.000	€ 20.000 - € 45.000	€ 20.000 - € 45.000	€ 20.000 - € 45.000
Uitgaven				

Door te belasten kosten zijn uren x dekkend uurtarief. Zorg dat uurtarief jaarlijks wordt bijgesteld en neem dat op in de overeenkomst.

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

Overige

Dit wordt opgenomen in de Leidraad bouwinitiatieven

NR.	Zoekrichting	Programma
41	Hardware oplossingen (gezamenlijk rekencentrum/ICT)	9 Algemene baten en lasten (functionele kostenplaats)

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Mogelijkheden met betrekking tot de hardware

- Wat hebben we echt nodig op de lange termijn?
- Uitbesteding naar externe partij?
- Samenwerking met (omliggende) gemeenten om wel kennis in huis te behouden, maar schaalvoordelen te creëren

Argumentatie / motivatie

Samenwerking op IT kan leiden tot kostenreductie. Voorwaarde is wel dat er dan wordt uitgegaan van een identieke architectuur. In de regio zijn er kandidaten voor een mogelijke bundeling van het ICT beheer.

Voor een uitbesteding van het ICT beheer moet je eerst de basis op orde hebben. Dit is bij de gemeente Gooise Meren nog niet zo. Het zou onverstandig zijn op korte termijn tot een uitbesteding over te gaan. Dit leidt tot hogere kosten.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

De ICT kosten zijn 6% lager dan gemiddelde ICT kosten bij de referentie gemeenten

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Wel samenwerken en geen identieke architectuur en daardoor meerkosten
- Een afwijkend applicatielandschap van de samenwerkingspartner zorgt voor extra beheerkosten waardoor vermeende besparingen verdampen

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten bij samenwerking op IT		€ 50.000 – € 100.000	€ 50.000 – € 100.000	€ 50.000 – € 100.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Kosten voor inhuizing laten betalen door samenwerkingspartner				

Overige

Opbrengsten zijn ramingen en voor de kosten is de aannname gedaan dat de samenwerkingspartner zijn eigen verhuiskosten betaalt.

NR.	Zoekrichting	Programma
42	Afstoten gemeentewerven	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Momenteel 3 grote gemeentewerven, wat teveel is voor de werkzaamheden voor Gooise Meren.

Onderzoeken naar de mogelijkheden van:

- Afstoten twee werven en werken met 1 grote gemeentewerf (incl. meerdere kleine dependances).
- Afstoten grond gemeentewerf Huizerweg (Bussum) en Tesselschadelaan (Muidenberg)

Argumentatie / motivatie

Één grote centrale gemeentewerf en meerdere dependances

Werf Huizerweg:

Door verkoop van de werf aan de Huizerweg is er een eenmalige opbrengst; bij mogelijke bestemmingswijziging naar wonen zijn er mogelijk structurele inkomsten.

Het gaat hier om circa 1,0 ha. Voor de naastliggende Kinderboerderij (0,8 ha) en Volkstuinen (0,5 ha) kan hier ook aan gedacht worden. Volkstuinen waarschijnlijk eerder dan Kinderboerderij.

Werf alleen:

Grondprijs (niet bouwrijp) : € 400,- per m2, excl. BTW - Inkomsten: € 4,0 miljoen.

Een vervangende plaats voor de server en dependances moet nog een oplossing gezocht worden. Er zullen wel een of meerdere kleine dependances moeten worden gerealiseerd

Werf Muidenberg, oppervlak 0,3 ha. Er zal wel een andere kleine dependance gezocht moeten worden.

Grondprijs: 250,- (geschat) - Inkomsten: € 0,75 miljoen.

Kosten: onbekend

Bij verkoop van de werven aan de Huizerweg (Bussum) en Tesselschadelaan (Muiden) zullen in elk geval de exploitatiekosten vrijvallen (€ 100.000).

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Haalbaarheid dient eerst onderzocht te worden. Voorwaarden is dat er op de juiste locaties ruimte is voor de realisatie van dependances en opslag van materiaal (Gronddepot uitbreiden)

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten		€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
43	Belastingsamenwerking	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Mogelijkheden onderzoeken voor belastingsamenwerking met andere partijen:

- door aan te sluiten bij omliggende gemeenten en een samenwerkingsverband te vormen;
- de belastingtaken uitbesteden aan een gemeenschappelijk belastingkantoor.

Argumentatie / motivatie

Door de belastingtaken uit te voeren in groter verband kan efficiënter worden gewerkt en mogelijk kosten worden gereduceerd. Ook is de continuïteit van de werkzaamheden beter gewaarborgd. De gemeente kan, ook bij uitbesteden, zelf volledig zeggenschap houden over het beleid rondom belastingen en de hoogte van de belastingtarieven.

Een mogelijk voordeel zal met ingang van 2019 realiseerbaar zijn. De jaren 2017 en 2018 staan dan in het teken van harmoniseren van de belastingen en voorbereiden van het overdragen van de taken aan een andere organisatie.

Aangezien de huidige formatie, vooruitlopend op de fusie onlangs opnieuw scherp is vastgesteld, is het niet te verwachten dat de besparingen heel groot zullen zijn.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Minder invloed van de lokale politiek op de uitvoering van het belastingbeleid.
- De belastingdienstverlening voelt voor inwoners minder nabij.
- Door uitbesteden van belastingtaken raakt de gemeente specifieke informatie kwijt die nodig kan zijn voor andere werkprocessen. Het informatiepalet is niet meer compleet.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven			€ 50.000 - €100.000	€ 50.000 - €100.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Projectleiding implementatie			€ 50.000	

NR.	Zoekrichting	Programma
44	Innen van vermoekijkhedenretributie	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om meer retributies te heffen op vermoekijkheden.

Argumentatie / motivatie

De gemeente Muiden int vermoekijkhedenretributie van € 0,75 per persoon voor de betalende bezoekers van Pampus en Muiderslot en realiseert hiermee een opbrengst van € 60.000. Vermoekijkheden zijn bijvoorbeeld: musea, bioscoop- en theatervoorstellingen en popconcerten. Om extra inkomsten te genereren kan de prijs omhoog naar bijvoorbeeld € 1,50 en/of kan deze retributie ook in Naarden en Bussum worden ingevoerd voor vermoekijkheden met een regionale aantrekkingskracht.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	€ 20.000 - € 60.000	€ 20.000 - € 60.000	€ 20.000 - € 60.000	€ 20.000 - € 60.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
45	Herzien leningen	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Oversluiten van langdurige leningen tegen klein boetepercentage.

Argumentatie / motivatie

De leningen portefeuille Gooise Meren bestaat uit veel leningen met een gemiddeld rentepercentage van 3,76%.

Gelet op de huidige lage rentestand kan het voordelig zijn om oude leningen met een hoge rente over te sluiten naar een lagere rente. Daartegenover staat wel een boeterente.

Er is in een eerder stadium een inventarisatie gemaakt. De meeste leningen kennen geen renteconversie moment. Een aanpassing naar een lagere rente wordt dan volledig tenietgedaan door de boeterente.

Er zijn twee leningen die in 2019 (3 miljoen) respectievelijk 2021 (1,6 miljoen) kunnen worden herzien.

Aanname: 1% voordeel; boeterente 0,75%

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

geen

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Alle leningen doornemen op genoemd voordeel en boetebeding.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	PM	PM	PM	PM
Uitgaven			€ 15.000 - € 30.000	€ 15.000 - € 30.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Boeterente	PM	PM	PM	PM

NR.	Zoekrichting	Programma
46	Bezuinigen op verbonden partijen	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Gemeenten moeten bezuinigen, maar de verbonden partijen bezuinigen niet mee.

Argumentatie / motivatie

In de provincie Utrecht hebben gemeenten de krachten gebundeld en de verbonden partijen een bezuinigingstaakstelling opgelegd voor de komende jaren van 1% per jaar oplopend naar 3%. De gedachte hierachter is dat gemeenten een korting op de uitkering gemeentefonds hebben gehad, de zogenaamde Plasterk korting in verband met vermeende efficiency verbetering door schaalvergroting. Het lijkt redelijk dat ook de verbonden partijen hun aandeel leveren aan deze korting voor de komende jaren.

Uitkeringen aan de betreffende verbonden partijen zijn:

Veiligheidsregio: € 3,7 miljoen Regio Gooi en Vechtstreek: € 6,7 miljoen

Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek: € 750.000

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

De deelnemende gemeenten zullen hun krachten moeten bundelen en gezamenlijk actie moeten ondernemen om deze efficiency taakstelling bij de verbonden partijen te realiseren.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	0 - € 330.000	€ 110.000 – € 330.000	€ 110.000 – € 330.000	€ 110.000 – € 330.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
47	Afschrijvingstermijnen herzien	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het verhogen (waar mogelijk) van de afschrijvingstermijnen.

Argumentatie / motivatie

Te overwegen is om een aantal afschrijftermijnen te heroverwegen.

- 1) Gebouwen gaan tegenwoordig steeds langer mee. De afschrijftermijn van 40 jaar zou naar 50 of 60 jaar kunnen
- 2) Hardware en software zijn weliswaar erg courant maar in basis zou je als gemeente langer gebruik kunnen maken van bepaalde apparatuur en software. De afschrijftermijn van 3 tot 7 jaar zou opgerekt kunnen worden naar 10 jaar
- 3) Wegen kunnen, afhankelijk van de 'bekleding' langer meegaan. Van 20-40 jaar naar 40 jaar
- 4) Riolering kan afhankelijk van de grond waarin de buizen liggen ook van 60 naar 80 jaar. Riolering is weliswaar kostendekkend maar de hierdoor ontstane ruimte om het riooltarief te verlagen zou kunnen worden gecompenseerd door hogere OZB, waardoor de woonlasten van de inwoner gelijk blijven.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Apparaatskosten, begroting en tarieven

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Incidenteel kan tussentijdse vervanging noodzakelijk blijken.

Niet goed geëquipeerde organisatie (ICT).

Extra onderhoudsuitgaven ter voorkoming van achterstallig onderhoud

Straatbeeld negatief beïnvloed.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 100.000 – € 500.000	€ 100.000 – € 500.000	€ 100.000 – € 500.000	€ 100.000 – € 500.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
48	Energie	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het is mogelijk een bedrijf in te huren die zowel de inkoop van energie alsmede de monitoring van het gebruik en de betalingen van de gemeente overneemt. Dit leidt tot kostenbesparing, minder energieverbruik en ontzorging van de organisatie.

Argumentatie / motivatie

Er is een bedrijf dat deze service verleent. De verwachting is dat de kosten van dit bedrijf kunnen worden terugverdiend door lagere energiekosten.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 25.000 – € 50.000	€ 25.000 – € 50.000	€ 25.000 – € 50.000	€ 25.000 – € 50.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Uitgaven voor inhuurbureau	PM	PM	PM	PM

NR.	Zoekrichting	Programma
49	Onbenutte belastingcapaciteit	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het huidige OZB niveau laat nog voldoende ruimte om de OZB belasting te verhogen.

Argumentatie / motivatie

In de mei-circulaire wordt aangegeven wat de maximale OZB tarieven moeten zijn alvorens men in aanmerking komt voor steun van het Rijk. Het percentage van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 is voor het jaar 2016 vastgesteld op 0,1889. Dit is ruim 130% hoger dan de huidige OZB tarieven Gooise Meren (0,0794).

Gelet op deze verschillen kan een (stapsgewijze) verhoging worden doorgevoerd.

Op basis van het huidige financieel beeld wordt een verhoging voorgesteld van 3% hetgeen € 270.000 aan extra opbrengst oplevert.

Voor een huis met een WOZ-waarde van ca. € 350.000 betekent dit een verhoging van ca. € 10/jaar.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

De woonlasten in Gooise Meren zijn in vergelijking met andere gemeenten gemiddeld.

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Is een politieke keuze.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten	€ 250.000 – € 500.000	€ 500.000 – € 1.000.000	€ 1.000.000 – € 1.500.000	€ 1.500.000 – € 2.000.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020

NR.	Zoekrichting	Programma
50	Toezicht Boa's	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Geen of minder toezicht vanuit de gemeente ter handhaving, bijvoorbeeld geen BOA's bij uitgaansgelegenheden of scholen.

Argumentatie / motivatie

De BOA's zijn belast met het toezicht in de openbare ruimte. Een belangrijke taak daarbij ligt op het gebied van openbare orde en veiligheid. Ervan uitgaande dat de BOA's de helft van hun tijd besteden aan deze taak kan door het opheffen van een aantal BOA's een financiële bezuiniging gerealiseerd worden op de loonkosten.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Alleen al door hun aanwezigheid gaat van de BOA's een preventieve werking uit. Ook het feit dat ze waarschuwen en verbaliseren werkt preventief. Daarmee leveren de BOA's een bijdrage aan de leefbaarheid binnen de gemeente. Het opheffen van deze taak zal kunnen leiden tot een verminderd veiligheidsgevoel bij inwoners, een verminderde leefbaarheid en verloedering van kernen en buitengebieden. Daarnaast zal voor een aantal medewerkers een ontslagprocedure gevolgd moeten worden.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 50.000 - € 220.000	€ 50.000 - € 220.000	€ 50.000 - € 220.000	€ 50.000 - € 220.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Afvloeiingsregeling				

NR.	Zoekrichting	Programma
51	Toezicht bouwen	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Het stoppen of verminderen van het toezicht tijdens bouwprocedures.

Argumentatie / motivatie

Het toezicht bouwen kan tot een minimum beperkt worden, mits gemotiveerd kan dit zelfs geheel gestopt worden. Dit moet dan wel verantwoord worden op grond van de BOR: daarin moet worden aangegeven welke kwaliteit en hoeveelheid personeel toegekend wordt aan wettelijke taken omgevingsrecht, waaronder bouwtoezicht.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Bij vermindering/beëindiging van de taak is er geen toezicht meer bij bouwactiviteiten, niet alleen voor vergunde situaties maar ook wat betreft bouwen in strijd met vergunningsvrij bouwen, bestemmingsplannen, etc. Het resultaat is een onveiligere woonomgeving, verrommeling en verloederling.

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 50.000 - € 245.000	€ 50.000 - € 245.000	€ 50.000 - € 245.000	€ 50.000 - € 245.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Afvloeiingsregeling				

NR.	Zoekrichting	Programma
52	Catering (kantinedienst) in het gemeentehuis afschaffen	9 Algemene baten en lasten (functionele kostenplaats)

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

- Catering niet meer verzorgen
- Anders aanbieden van lunch
  - o Automaten met daarin verse producten
  - o Bij de koffiepauze aangeven wat je voor lunch wilt, regelen via extern bedrijf
  - o Via de sociale werkplaats iemand die tafels dekt en afruimt, maar iedereen eigen brood laten smeren.

Argumentatie / motivatie

Op Naardens voorbeeld verder gaan. Een goed geoutilleerde keuken waar het personeel gebruik van kan maken en geen catering (kantine) meer.
 Alternatief voor de kantine (catering) kan zijn: broodjes bestellen via een bestelservice of lekker elders eten.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Weerstand van bestuur en medewerkers

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven	€ 20.000 - € 53.000	€ 20.000 - € 53.000	€ 20.000 - € 53.000	€ 20.000 - € 53.000

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Goed geoutilleerde keuken (self service)	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000

NR.	Zoekrichting	Programma
53	Schoonmaak	9 Algemene baten en lasten (functionele kostenplaats)

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Prestatiegericht contracteren: Prestaties naar beneden bij stellen (niet meer iedere dag, maar 1x in de week)

Argumentatie / motivatie

Niet gaan denken voor de schoonmakers en in het bestek vastzetten maar afspraken maken over het beeld kwaliteitsplan. Dit is echter wel iets wat gedaan moet worden met schoonmakers vanuit het sociaal werkvoorzieningsschap.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

- Er loopt al een aanbesteding schoonmaak
- Kunnen de SW-schoonmakers dit concept wel aan
- Schoonmaak is deels beleving het vaker zien van schoonmakers doet de tevredenheid over schoonmaak stijgen

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten				
Uitgaven:				
5-10%		€ 5.000 - € 15.000	€ 5.000 - € 15.000	€ 5.000 - € 15.000
kostenbesparing				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Nieuwe aanbesteding	€ 15.000			

Overige

Ligt politiek gevoelig.

NR.	Zoekrichting	Programma
54	Invullen leegstand gerenoveerde gemeentehuis Bussum	9 Algemene baten en lasten

Opsomming en korte beschrijving acties, interventies en varianten

Hoe om te gaan met leegstand:

- Binnen gemeentekantoor
- Andere locaties die de gemeente bezit.
- Flexruimte beschikbaar stellen aan partijen
- Verhuren

Argumentatie / motivatie

Het gerenoveerde gemeentehuis zal in 2017 ruimte over hebben. Deze ruimte kan worden verhuurd aan derden waardoor er enerzijds inkomsten kunnen worden gegenereerd en anderzijds het gezamenlijke gebruik en het ontmoeten kan worden gestimuleerd. Immers het gemeentehuis is in de toekomst een ontmoetingsplek.

Relatie met benchmark / vergelijkingen (b.v. apparaatskosten, begroting, tarieven en leges, gemeenten)

De gemiddelde huisvestingskosten van de Gooise Meren zijn al 44% lager dan de gemiddelde huisvestingskosten van de referentie gemeenten.

Risico's (draagvlak, realiseerbaar, tijd)

Het bestuur en de organisatie zijn nog niet klaar voor het 'delen' van ruimten; het activiteitgerichte werken

Ombuigingen	2017	2018	2019	2020
Extra inkomsten 400m ² x € 80,-	€ 10.000 - € 32.000	€ 10.000 - € 32.000	€ 10.000 - € 32.000	€ 10.000 - € 32.000
Uitgaven				

Benodigde middelen/kosten om ombuiging te realiseren

Omschrijving	2017	2018	2019	2020
Aanpassingen die gedaan moeten worden ten behoeve van huurder doorrekenen in huurprijs				

Bijlage 4 Afwegingskader

Uitgangspunten van de Perspectiefnota: Samenwerken en meer focus voor een vitaal Gooise Meren

1. Inleiding

In deze Perspectiefnota komt een viertal ontwikkelingen samen.

In de eerste plaats de onvermijdelijk investeringen en aanpassingen van bestaand beleid waar Gooise Meren onherroepelijk mee te maken krijgt. Dit zijn de zaken die moeten om de taken van de Gooise Meren te realiseren.

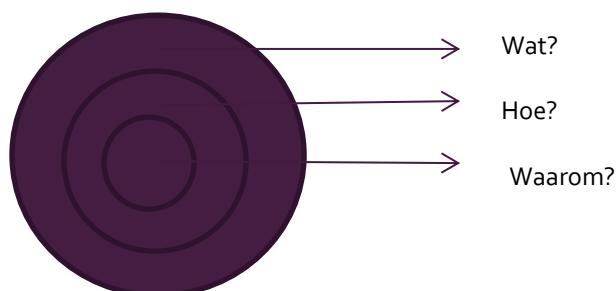
In de tweede plaats is er de cruciale opgave om de programmabegroting van Gooise Meren sluitend te krijgen. Daarvoor moet er bezuinigd worden. Per 2019 streeft Gooise Meren er naar € 3.8 miljoen te bezuinigen. Hiervoor is het proces Gooise Meren in Balans ingericht. In de Perspectiefnota zijn de resultaten van dit project verwerkt. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op dit project en de uitkomsten daarvan. Het project Gooise Meren in Balans heeft behalve een sluitende programmabegroting een tweede doel. Het moet middelen vrijmaken om ruimte te bieden aan de ambities van het college van Gooise Meren. Deze onderdelen vindt u terug onder het kopje College Uitvoeringsprogramma bij elk programma.

In de derde plaats stelt het college in deze nota voor middelen vrij te maken voor investeringen uit het coalitieakkoord. In hoofdstuk 3 gaan we nader in op het College Uitvoeringsprogramma. In de programma's worden de investeringen vanuit het College Uitvoeringsprogramma zichtbaar gemaakt.

Bij zowel het bezuinigingsproces als het College Uitvoeringsprogramma heeft het college een set van uitgangspunten gehanteerd, ontworpen om het vitaal Gooise Meren dat het college voor ogen staat binnen bereik te krijgen. In deze bijlage worden deze uitgangspunten op een rij gezet. Deze uitgangspunten zijn een uitwerking van de visie en missie van Gooise Meren, zoals vastgelegd in december 2014. Het college acht deze uitgangspunten nog steeds valide, maar kiest er wel voor in de keuzes die ze maakt voor de komende jaren meer focus aan te brengen.

2. Uitgangspunten van het college

De uitgangspunten van het college kunnen geschetst worden aan de hand van de gouden cirkel van Simon Sinek. Deze adviseur en organisatiedeskundige gebruikt dit model om te begrijpen waarom bepaalde organisaties succes hebben en andere niet. Volgens Sinek onderscheiden succesvolle organisaties zich met name doordat deze heel goed weten WAAROM ze de dingen doen, die ze doen. Ze hebben een onderscheidende motivatie die zichtbaar is in hun handelen en producten. Sinek pleit er dan ook voor dat organisaties zich eerst bezinnen op de waarom vraag: waarom doen we de dingen die we doen? HOE ze dingen doen en welke producten en diensten ze bieden, het WAT, moet in lijn zijn met het WAAROM.

Dit model is geschikt om de centrale uitgangspunten van de gemeente Gooise Meren te verwoorden. Hieronder werken we de drie dimensies nader uit.

2.1 Dimensie 1: WAAROM

De centrale vraag is: WAAROM? De visie en missie van Gooise Meren kan gezien worden als een antwoord op precies deze vraag. De missie en visie verwoordt een breed gedragen beeld van raad en College over de gemeenschappelijke motieven van uiteenlopende partijen.

Het missie en visie traject is ingezet om op de volgende vragen antwoorden te geven:

- Waarom doen we dingen die we doen?
- Wat is onze motivatie?
- Welke doelen willen we voor en met onze inwoners bereiken?
- Wat zijn onze kernwaarden?
- Wie zijn wij?

Hieronder staan de centrale componenten van de missie en visie van Gooise Meren.

Missie:

Gooise Meren: Samen wonen, werken, ondernemen en recreëren in een groen en historische gebied.

Visie:

Gooise Meren is een aantrekkelijke woon- en verblijfomgeving in de Metropoolregio Amsterdam, met een hoog voorzieningenniveau voor wonen, recreëren, werken en ondernemen. Gooise Meren is een krachtige speler in de regio, die structureel inzet op duurzaamheid. Waar inwoners zich kunnen ontplooien en zelf (mede) vormgeven aan hun eigen leefomgeving, samen met de gemeente. Gooise Meren is een gemeente die financieel gezond is, kosteneffectief werkt, en die een hoogwaardige dienstverlening biedt aan inwoners, bezoekers, maatschappelijke instellingen en ondernemers. Een gemeente waarin de krachten gebundeld zijn, maar waarbij oog blijft voor de eigenheid en identiteit van Naarden, Muiden, Muidenberg en Bussum.

Kernwaarden:

Duurzaamheid, zelf- en/of samenredzaamheid, gastvrijheid, betrokkenheid, veelzijdigheid, vitaliteit, verantwoordelijkheid, veiligheid, kleinschaligheid, kwaliteit.

Bron: Contourenschets Gooise Meren

De missie, visie en kernwaarden geven tezamen aan WAAROM Gooise Meren doet wat ze doet:

- de missie geeft daarbij aan wie we zijn;
- de visie geeft aan welke resultaten we samen met onze inwoners willen bereiken;
- de kernwaarden duiden op wat voor ons belangrijk is.

2.2 Dimensie 2: HOE

In het missie en visie documenten vinden we daarnaast diverse richtinggevende ideeën die informatie geven over het HOE. Hieronder zijn deze ideeën op een rij gezet:

Kernconcepten (ideeën die beleid en uitvoering sturen):

- het strategisch vermogen krijgt een prominente plek in de organisatie;
- per vraagstuk worden de rollen van inwoners, ondernemers, instellingen en gemeente bepaald;
- om een goed beeld te krijgen van 'de vraag' zorgen we dat monitoren, analyseren en meten deel uitmaken van de processen;
- de nieuwe gemeente zorgt niet langer voor ...., maar zorgt dat ... samen met de *samenleving*;
- de gemeente haalt datgene dat buiten gebeurt naar binnen; - inclusief denken en doen is een belangrijke leidraad; iedereen moet kunnen meedoen, ongeacht mogelijkheden of beperkingen, minder- of meerderheden;
- de gemeente werkt vanuit de vraag van inwoners, ondernemers en instellingen en is goed bereikbaar;
- ook worden initiatieven van 'onderop' en innovaties gestimuleerd;
- wij willen van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie, waarbij de gemeente niet vanzelfsprekend de trekker is;

- we maken gebruik van bestaande netwerken en succesvolle formules, we willen deze initiatieven en de energie die hiermee samenhangt blijvend ondersteunen en koesteren;
- de gemeente blijft verantwoordelijk voor een basisniveau (bijvoorbeeld groenonderhoud, maar ook zorg, activiteiten, preventie);
- wij kiezen voor wijkgericht werken om de leefbaarheid van de wijken te verbeteren en de betrokkenheid van inwoners bij hun leefomgeving te vergroten.

Bron: Contourenschets Gooise Meren

Als het gaat om het HOE kiest Gooise Meren er nadrukkelijk voor niet alles zelf te willen doen. Gooise Meren kiest voor samenwerken en faciliteren. Beleid en uitvoering wil Gooise Meren vooral *in samenwerking oppakken*. Soms betekent dit de samenleving stimuleren om actief te worden, initiatieven ondersteunen en faciliteren; soms betekent dit taken oppakken met gemeenten in de regio (of daarbuiten), daarbij bewust van eigen rol en doel.

Onderwerpen worden samen met anderen opgepakt. Het kan gaan om inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties of andere gemeenten en samenwerkingsverbanden van gemeenten (regio, Metropool Regio Amsterdam). De reden om te kiezen voor samenwerken kan per onderwerp variëren. Bij inwoners gaat het erom dat degenen met een vraag, behoefte en dergelijke op een bepaald terrein (individueel of collectief) zelf een zo groot mogelijke verantwoordelijkheid dragen voor de realisatie van die vraag. Bij samenwerking met andere gemeenten is de reden dat samenwerking op grotere schaal betere dienstverlening voor inwoners mogelijk maakt. Daarbij is de randvoorwaarde steeds dat Gooise Meren - als sterke speler - op voor haar cruciale dossiers goede resultaten kan boeken voor haar inwoners.

In lijn met de missie en visie laat het HOE zich uitwerken langs de volgende vier lijnen:

- Meer nadruk op *strategie*: a. maatschappelijk effect bepalen en b. beredeneerde keuzes maken tussen zelf doen en samenwerken (e.g. wat willen we bereiken en in welk samenwerkingsconstructie bereiken we dit effect het beste - gegeven de huidige maatschappelijke context);
- Beleid en uitvoering daadwerkelijk samen oppakken, waarbij alle partijen hun verantwoordelijkheid nemen. Gooise Meren heeft een voorkeur voor het uitwerken van plannen met anderen, of soms ook door anderen; de gemeente is niet per se de organisatie die met initiatieven komt of plannen uitwerkt; Gooise Meren sluit desgevraagd aan bij plannen (overheidsparticipatie);
- Samenwerking op orde. Gooise Meren maakt werk van samenwerkingsstructuren, zodat kansen worden benut en beleid en uitvoering gemakkelijk met of door partners kunnen worden opgepakt;
- Monitoring. Gooise Meren stelt zich steeds de vraag of ze het effect bereikt dat beoogd wordt. Daarbij wordt gebruik gemaakt van enerzijds indicatoren voor maatschappelijke effecten, terwijl er anderzijds procesmodellen worden gehanteerd, zodat Gooise Meren kan beoordelen of haar keuze voor beleid en uitvoering juist worden ingezet (bereiken we het effect dat we willen door onze keuze).

2.3 Dimensie 3: HET WAT: focus

In de missie en visie van Gooise Meren is geen keuze gemaakt om te focussen op bepaalde onderwerpen of thema's. De noodzaak tot bezuinigen, maar ook de hoge druk in de huidige organisatie gegeven de brede aanpak, geven Gooise Meren redenen om focus aan te brengen. Daarnaast wil het college aan bepaalde thema's meer aandacht besteden. Dat is eigenlijk alleen mogelijk als andere thema's minder prioriteit krijgen, niet (direct) actief door het college worden opgepakt. Het college wil de komende tijd de volgende thema's aandacht geven:

- Zorg voor goede basisvoorzieningen;
- Extra aandacht voor inwonersparticipatie oftewel de Doe-democratie;
- Met inwoners en ondernemers blijven investeren in duurzaamheid;
- Aandacht voor preventie;
- Extra investeren in economie en toerisme;
- Sterke speler in de regio.

3. De uitgangspunten als toetsingskader

De hierboven geformuleerde uitgangspunten verwoorden afwegingen die het college hanteert bij besluiten rondom het uitvoeringsprogramma en de bezuinigingen. Hieronder wordt de werkwijze die daarbij is gehanteerd uitgelegd.

1. WAAROM: Is het voorstel in lijn met wat we willen bereiken voor de samenleving (missie/visie), en met wie we zijn (kernwaarden)?

Helemaal niet	nee	neutraal	Ja	helemaal
7. 2	8. 1	0	1	2

Toelichting: Waarom doe je als gemeente wat je doet? Hierop zouden de speerpunten logischerwijs moeten aansluiten. Ook bezuinigingen en het oordeel of een voorziening een basisvoorziening is, kan in het licht van de missie en visie en de kernwaarden worden beschouwd.

2. HOE: Past het voorstel bij de wijze waarop Gooise Meren wil werken?

Helemaal niet	nee	neutraal	Ja	helemaal
9. 2	10. 1	0	1	2

Toelichting: Gooise Meren kiest voor samenwerking. Maatschappelijke effecten worden met anderen bereikt met belanghebbenden (inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties), of in samenwerking met andere gemeenten (als dat voordeliger is bij een gelijkblijvend of acceptabel kwaliteitsniveau).

3. WAT: Past het voorstel bij een speerpunt van Gooise Meren of is het volgens het college een onmisbare basisvoorziening?

Helemaal niet	nee	neutraal	Ja	helemaal
11. 2	12. 1	0	1	2

Toelichting: Het college wil extra investeren op speerpunten, maar wil tegelijk basisvoorzieningen in stand houden.

Is het voorstel een passend onderdeel van een programma binnen het speerpunt? Is het voorstel een bijdrage aan het op orde krijgen van basisvoorzieningen?

Nader perspectief op basisvoorzieningen:

- Of een voorziening een basisvoorziening is een oordeel van het college, omdat het uiteindelijk vraagt om een perspectief op wat een basisniveau aan welzijn is
- Een basisvoorziening kan begrepen worden als een voorziening die er aan bijdraagt dat inwoners basisbehoeften kunnen realiseren: wonen, ontmoeting, ontwikkeling, gezondheid, veiligheid. Wanneer die behoefte niet wordt gerealiseerd, worden inwoners geschaad in hun welzijn. Een ander manier om basisvoorzieningen te duiden: welk voorzieningenniveau mag van een gemeente van de omvang van Gooise Meren verwacht worden; hoe staat Gooise Meren er voor in vergelijking met andere gemeenten.

4. HOEVEEL: Het gevraagde extra bedrag is nodig om het beoogde maatschappelijk effect te sorteren.

Helemaal niet	nee	neutraal	Ja	Helemaal
13. 2	14. 1	0	1	2

Toelichting: De omvang van de gevraagde extra middelen moet passen bij de werkwijze van Gooise bij het doel dat gerealiseerd moet worden.

5. WANNEER: De start van de realisatie van het speerpunt dient in 2017 te starten.

Helemaal niet	nee	neutraal	Ja	Helemaal
15. 2	16. 1	0	1	2

Toelichting: Is er een goede reden om het voorstel in 2017 te starten in het licht van het te realiseren maatschappelijk effect.

6. DRAAGVLAK. In hoeverre delen inwoners en/of ondernemers de investering in het voorstel?

Helemaal niet	nee	neutraal	Ja	Helemaal
17. 2	18. 1	0	1	2

Toelichting: Gooise Meren kiest voor samenwerken. Dan is het van belang dat besluiten van de gemeente kunnen bogen op draagvlak of uitgelegd worden kunnen worden in termen van de belangen van betrokkenen, cq het algemeen belang.

4. Verhaal van Gooise Meren

Het verhaal van Gooise Meren luidt als volgt:

Gooise Meren is een groene en vitale gemeente in de Metropoolregio Amsterdam, waar inwoners de ruimte hebben voor initiatieven.

Gooise Meren bewaakt de basis. In Gooise Meren doet iedereen mee en kan iedereen gebruik maken van basisvoorzieningen, oftewel voorzieningen die bijdragen aan basale behoeften rondom ontmoeting, ontwikkeling en maatschappelijke deelname.

Gooise Meren zet daarenboven extra in op preventie, economie en toerisme en duurzaamheid. Gooise Meren geeft ruimte aan initiatieven van inwoners en investeert in samenwerking in de regio, met name op prioritaire thema's.

De aanpak van Gooise Meren kenmerkt zich door een hoog strategisch gehalte. Gooise Meren beoordeelt voordat zij een thema oppakt of het - als het geen wettelijke taak is - tot het focusgebied van de gemeente behoort. Als dit niet zo is, dan kiest Gooise Meren ervoor het onderwerp niet op te pakken. Behoort het onderwerp wel tot het focusgebied van de gemeente dan stelt Gooise Meren de vraag welk maatschappelijk effect op dit punt gewenst is. Vervolgens wordt een inschatting gemaakt van de wijze waarop dit effect het beste bereikt kan worden. Daarbij volgt Gooise Meren twee sporen:

- a. inzetten op belanghebbenden; ruimte creëren voor initiatieven, een substantiële rol van inwoners of ondernemers (stimuleren, faciliteren, strategische partnerschap aangaan);
- b. samenwerken met gemeenten binnen of buiten de regio als dit meerwaarde oplevert voor inwoners van Gooise Meren vanwege versterkte belangenbehartiging, voordelige inkoop of uitvoering door schaalgrootte, of door bundelen van expertise en afspraken rondom taakvelden.

Om deze sporen succesvol te kunnen inzetten maakt Gooise Meren werk van samenwerken met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en investeert Gooise Meren in samenwerken met gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek en daarbuiten (MRA).

Gooise Meren maakt werk van het monitoren van haar beleid. Gooise Meren benoemt de maatschappelijke effecten die beoogd worden en houdt goed bij of die bereikt worden. Daarbij monitort Gooise Meren ook of de door haar bedachte route naar goede maatschappelijke resultaten, de juiste is gebleken.

Bijlage 5 Vernieuwingen BBV

Het BBV (Besluit begroting en verantwoording) bevat de regels voor de begroting en jaarrekening van provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. In 2014 heeft een adviescommissie onder leiding van de Eindhovense PvdA-wethouder Staf Depla in opdracht van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) onderzocht op welke wijze het BBV kon worden vernieuwd ofwel verbeterd. Minister Plasterk van Binnenlandse Zaken (BZK) heeft de adviezen uitgewerkt in wijzigingen van het BBV. In maart 2016 is de definitieve wetwijziging gepubliceerd. De wijzigingen in het BBV hebben als doel meer transparantie van het besluitvormingsproces rond begroting en verantwoording en daarmee een grotere betrokkenheid van alle belanghebbenden bij het besluitvormingsproces. Een betere vergelijkbaarheid van kosten en beleidsresultaten en daarnaast een versterkt inzicht in de financiële positie van de gemeente staan centraal in de vernieuwing van het BBV. De vernieuwingen richten zich op de uitvoeringsinformatie, beleidsindicatoren, financiële kengetallen, informatie over verbonden partijen en een aantal meer technische onderwerpen. Hieronder volgt een samenvatting van de wijzigingen die worden meegenomen bij het opstellen van de Programmabegroting 2017-2020.

De wijzigingen betreffen:

- **Uniforme taakvelden;**
De regeling taakvelden bevat alle verplichte taakvelden voor provincies respectievelijk gemeenten. Deze informatie is bedoeld voor vergelijkingsdoeleinden voor Provinciale Staten respectievelijk de gemeenteraad. Derhalve volstaat een bijlage bij de begroting en separate aanlevering aan het CBS.
- **Beleidsindicatoren;**
De regeling beleidsindicatoren bevat de formele lijst met 39 beleidsindicatoren op te nemen in de begroting.
- **Meer zicht op de bijdrage van verbonden partijen aan het bereiken van de beleidsdoelstellingen;**
  - Lijst met nadere onderverdeling;
  - Welk belang in die verbonden partij en welk openbaar belang daarmee wordt gediend;
  - Risico's melden.
- **Beter inzicht in de kosten van de overhead en een eenvoudiger wijze van toerekening van kosten en rentelasten;**
  - Hoe de overhead wordt meegenomen in de kostendeekkende tarieven dient te worden vastgelegd in de financiële verordening (door de raad goed te keuren);
  - Opnemen extracomptabele opbouw kostendeekkende producten in paragraaf Lokale heffingen;
  - De notitie rente geeft nadere uitleg over wat wel/niet toegerekend mag worden aan taakvelden en bv grondexploitaties en geeft aan dat de omslagrente maximaal 0.5% mag afwijken van het werkelijke rentepercentage dat aan de taakvelden moet worden toegerekend;
  - renteschema opnemen in paragraaf Financiering.
- **Het activeren van investeringen met maatschappelijk nut**
- **Beter inzicht in het EMU-saldo;**
  - Een geprognosticeerde begin- en eindbalans van het begrotingsjaar, die ten minste de posten bevat om het EMU-saldo te kunnen berekenen en in de begroting opnemen;
  - de ontwikkeling van het EMU-saldo voor de drie jaren volgend op het begrotingsjaar.
- **Vennootschapsbelasting en grondexploitatie;**
  - Vennootschapsbelasting moet als separate post in het overzicht naast de algemene dekkingsmiddelen en de post onvoorzien;
Gemeentelijke grondbedrijven kunnen vanaf 1 januari 2016 vennootschapsbelastingplichtig zijn. Voor een goede uitvoering van de nieuwe belastingplicht zijn in de notitie grondexploitatie richtlijnen gegeven over de afbakening van grondexploitaties en de aan de grondexploitatie toe te rekenen kosten. Daarnaast komen in bovengenoemde notitie aan de orde; het startpunt van een BIE (Bouwgrond in exploitatie), de toerekening van kosten en rente en de verplichte jaarlijkse, door de raad vast te stellen, actualisatie van de grondexploitatie.